

ŽELEZAR

JESENICE, 29. MAJA 1986

ŠTEVILKA 21 • XXXV

NAŠ KOVINAR, svobodno glasilo delavcev KID, je kot predhodnik ŽELEZARJA začel izhajati 26. januarja 1937. ŽELEZAR izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirnajstrednik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glasilo je ob 25-letnici predsednik Tito odlikoval z redom zaslug za narod s srebrno zvezdo. Glavni in odgovorni urednik Mile Grnović, tehnični urednik — novinar Dare Bradakšja, lektorica — novinarka Veronika Osredkar, novinar — fotoreporter Borut Grce, administracija — Marija Lužnik in Mira Keserović. Naslov: Uredništvo Železarja, SOZD SŽ — Železarna Jesenice. Številke internih telefonov: urednik 26-18, novinarji 26-19, 25-19, administracija 26-21. Stavek in tehnično oblikovanje TK Gorenjski tisk Kranj, tisk ZP Ljudska pravica Ljubljana.

Enajsti kongres ZSJ mora uskladiti naše strateške, politične in gospodarske usmeritve

Danes se je v Beogradu začel enajsti kongres Zveze sindikatov Jugoslavije, ki bo svoje delo sklenil v soboto, 31. maja. Od kongresa prvenstveno pričakujemo, da bodo delegati vseh jugoslovanskih republik in pokrajin uskladili strateške, politične in gospodarske usmeritve našega nadaljnjega razvoja socialističnega samoupravljanja, ki bodo osnova za enotno delovanje Zveze sindikatov Jugoslavije.

Pričakujemo, da delegati ne bodo ponavljali že znanih, večkrat ugotovljenih in povedanih vzrokov in posledic odstopanj od v ustavi, zakonu o združenem delu in drugih dokumentih zahtevanih poti v razvoju našega socialističnega — humanega samoupravnega razvoja. Pričakujemo, da bodo spregovorili o tem, kako se bo sindikat kot najširša organizacija delavskega razreda, v okviru frontno organiziranih sil in na osnovi idejnih usmeritev zveze komunistov, bolj dejavno in učinkovito vključil v odpravljanje odstopanj in maličen v dosedanjem razvoju. Kako se bo bolj odgovorno vključil v dosledno uresničevanje nalog dolgoročne gospodarske stabilizacije in v okviru tega v dosledno uresničevanje ustavnega položaja delavcev v združenem delu.

Kongres bo moral utrditi spoznanje, da je edini izhod iz sedanjih težav v enotni borbi delavskega razreda za dosledno, odgovorno in posredno uresničevanje neodtujljivih pravic delavcev, ki izhajajo iz pravic dela z družbenimi sredstvi in ki pomenijo osnovo, izhodišče in cilj samoupravljanja. V enotnem spoznanju, da je izhod iz težav v čistih računih, ki bodo delavcem omogočili, da gospodarijo s tem, kar ustvarijo, po načelu solidarnosti in vzajemnosti. Spoznanja, da je izhod samo v boljšem, kvalitetnejšem in racionalnejšem delu, s katerim ustvarjamo novo vrednost — dohodek, ne pa v varljivih možnostih za izboljšanje gospodarskega položaja in za povečanje osebnih dohodkov, ki se jih s povečevanjem cen poslužujejo še v marsikateri organizaciji združenega dela.

Nedvomno bo ob vsem tem na kongresu moral biti oblikovan tudi enoten odgovor na vprašanje: kako spremeniti sedanjo prakso, ko delavci vse manj gospodarijo z dohodkom, njihovo ustavno pravico in odgovornost pa prevzemajo država, z ukrepi, ki naj bi omogočili tekoče odplačevanje obveznosti do tujine, in druge birokratske sile, kar je popolnoma ohromilo tudi delegatski sistem; kako naraščajočo skupno in splošno porabo uskladiti z dejanskimi možnostmi; kaj storiti ob sedanjem nestimulativnem izvozu; kaj storiti ob težnjah za socializacijo vseh delov in tudi vseh izgub.

Prav gotovo so tudi še druga vprašanja in problemi, ki jih bodo delegati obravnavali in zanje iskali rešitve in odgovore na enajstem kongresu Zveze sindikatov Jugoslavije, vendar pa je to nekaj ključnih. Glede na različne interese pri iskanju odgovorov na posamezna vprašanja ali rešitev za posamezne probleme, bi bilo iluzorno od kongresa pričakovati popolno poenotenje vseh pogledov, opredelitev in ciljev, vendar pa pričakujemo od jugoslovanskega delavskega razreda oziroma njihovih delegatov, da bodo na kongresu sprejeli usklajene temeljne strateške, politične in gospodarske usmeritve, kot osnovo za enotno delovanje zveze sindikatov.

Eno od vprašanj, o katerem bo potreben tudi skupni dogovor delegatov, je vprašanje odgovornosti in sankcij za neodgovornost. Poleg odločnega spopada z oportunistom in liberalizmom bo morala biti ena od nalog sindikata v bodoče tudi ustvarjanje družbenega ozračja in razvijanja družbene zavesti o tem, da brez spoštovanja ustavnosti in zakonitosti ni mogoče uresničiti in razvijati političnega sistema socialističnega samoupravljanja. To velja tudi za sprejete usmeritve na enajstem kongresu Zveze sindikatov Jugoslavije, kajti brez krepitve razredne zavesti in usposabljanja delavcev in vseh delovnih ljudi za varstvo družbene lastnine, ki izhaja iz pravice dela z družbenimi sredstvi, hkrati pa tudi v odgovornosti slehernega delavca, da to pravico uresničuje v popolni enakopravnosti z vsakim drugim delavcem, ki ima isto pravico, bodo usmeritve kongresa ostale bolj na papirju, namesto da bi postale orožje sindikalnih organizacij in delavskega razreda za učinkovitejšo uresničevanje ustavnih in zaimenjenih pravic do dela in pravic, ki izvirajo iz tega.

Enajsti kongres Zveze sindikatov Jugoslavije mora pomeniti okrepitev ustavne vloge Zveze sindikatov v vsakdanjem življenju in vgraditev v mehanizem družbenoekonomskih odnosov kot bistveno in neločljivo obliko teh odnosov. To pa bo tudi dvignilo in okrepilo zaupanje delavskega razreda in vseh delovnih ljudi v Zvezo sindikatov.

INOVACIJSKA DEJAVNOST V PRETEKLEM MESECU

V aprilu so odbori za gospodarstvo na šestih sejah obravnavali osemnajst predlogov tehničnih izboljšav, koristnih predlogov in idej ter jih pozitivno ocenili in odobrili. Skupni prihranek oziroma koristi znašajo 55.721.626 dinarjev, zato je šestinideset novatorjev prejelo 1.215.697 dinarjev posebnih nadomestnih ali 2,19 odstotka od ugotovljenih koristi.

TOZD JEKLARNA

Avtorju Bertiju Krapežu je bilo odobreno tretje posebno nadomestilo za popravilo zasunov drsnega zapirala za livne ponovce na kontilivu. Uspeh tega popravila je velik, saj zmanjšuje potrebe po uvoženih zasunih.

Avtorjem Primožu Žvabu, Jožu Italu in Mihi Šlibarju je bilo odobreno prvo posebno nadomestilo za predelavo mostovnega pogona na pristaniških žerjavih. Avtorji izboljšave so sklopko zamenjali z elastično sklopko, pri kateri ob menjavi čepov ni potrebna demontaža motorja. Sploh ima elastična sklopka vrsto prednosti, ki se kažejo pri manjši porabi sestavnih delov in vzdrževalnih posegov na mostovnem pogonu pristaniških žerjavov.

Avtorjem Mihi Šlibarju, Janezu Peternelu, Dušanu Šmidu, Marjanu Vovku, Marjanu Lužniku in Francu Smoleju je bilo odobreno drugo posebno nadomestilo za izvedbo in pritrjevanje tračnic v livnem polju Jeklarna. Tračnice žerjavne proge livnih žerjavov so bile zaradi starosti že dotrajane, zato so nastajale težave v redni proizvodnji, nevarno pa je bilo tudi delo z žerjavi. Avtorji predloga so uporabili tračnice A 100. Po celi dolžini so jih na obeh straneh odrezali, tako da jih je bilo mogoče pritrditi z obstoječimi delitvami vijakov žerjavnega nosilca. Idealno so tudi rešili problem podpornih lamel, tako

da jih v prihodnje pri menjavi tračnic ne bo potrebno več menjati.

Avtorjem Jožu Jalnu, Mitju Justinu in Antonu Koblarju je bilo odobreno tretje posebno nadomestilo za spremenjen postopek izdelave bakrenih zamaškov za vmesno ponovco na kontilivu. Zmanjšali so stroške izdelave zamaškov, prihranki so pri materialu in odpravili so odvisnost od TOZD Strojne delavnice.

Avtorjema Francu Novaku in Čazimu Babiču je bilo odobreno enkratno posebno nadomestilo za pritrjevanje vodohlajenih panel na kotlu elektro peči lectromelt. Pritrditev omogoča raztezanje spoja zaradi vpliva temperature in preprečuje deformacijo in trganje panele iz ležišča zaradi zunanjih udarcev.

Avtorjem Petru Kiklju, Janezu Rozmanu in Karlu Ravniku je bilo odobreno drugo posebno nadomestilo za izdelavo konzole za obešanje vodohlajenega kolena na ASEA el. peči. Avtorji so poenostavili postopek menjave kolena, tako da ga ni potrebno več demontirati. Izdelali so kozolo in jo pritrdili na rame, ki nosijo obok. S tem se je močno zmanjšal čas menjave oboka.

Avtorjema Antonu Gartnerju in Borutu Urevcu je bilo odobreno prvo posebno nadomestilo za spremenjen način izdelave zakladalnih vrat SM peči. Odpadla sta poraba materiala in čas izdelave distančnih tulcev, poleg tega je celotni čas izdelave zakladalnih vrat znatno krajši.

Avtorjem Janezu Rozmanu, Francu Smoleju, Karlu Ravniku in Emilu Baumanu je bilo odobreno enkratno posebno nadomestilo za posnemanje žlindre pri VOD postopku brez uporabe žlindrnih banj. Ker med posnemanjem žlindre skupaj z žlindro odteče tudi nekaj tekočega jekla, ki se zatali na dno banje in jo v večini primerov tudi uniči, je začelo primanjkovati banj, ogrožena je bila normalna proizvodnja na VOD napravi.

Avtorjem Marku Dolancu, Henriku Zupanu in Jožu Rožiču je bilo odobreno drugo posebno nadomestilo za avtomatsko reverziranje SM peči in blokado regulacije mazuta ob prekinutvi pretoka. Ozračje je čistejše, poleg tega pa prihranjeno še približno 20 odstotkov opeke. Prihranijo tudi pri mazutu, ki je dosedaj odhajal skozi dimnik.

Avtorjema Antonu Šteblaju in Francu Legatu je bilo odobreno enkratno posebno nadomestilo za vlijanje jekla na BBC elektropeči v kobile OK-650 z nastavljenimi eksoternimi glavami, namesto v kobile B-4 in OK-650. Dosegla sta, da je celotna količina raztaljenega jekla izkoriščena oziroma vlija v kobile.

TOZD VALJARNA DEBELE PLOČEVINE

Avtorju Francu Zupanu je bilo odobreno enkratno posebno nadomestilo za obdelavo izvrtin za dele vzvoda na stružnici, namesto na rezkalnem stroju. Z izdelavo posebne pritrdilne plošče je omogočil izdelavo teh delov na stružnici. Skrajšali so se časi obdelave, lažje je dosegli potrebno toleranco in medosno razdaljo izvrtin.

(Nadaljevanje na 2. strani)

STROŠKI V APRILU

V aprilu smo prodali 31.028 ton proizvodov osnovne dejavnosti in opravili 301 tona storitev prevajanja. Dosežena prodajna cena je bila višja od obračunske lastne cene, proizvodni stroški pa nižji od načrtovanih, zato sta obe kategoriji stroškov pozitivno vplivali na rezultat poslovanja tega meseca, vse ostale kategorije pa negativno. Te so: materialni stroški za ustvarjanje skupnega prihodka, vkalkulirani del dohodka, odstopanje cen v porabi R-3 in lastni porabi, razlika med domačo in izvozno ceno ter posebni stroški izvoza. Vsota vseh naštetih kategorij je bila pozitivna in je v aprilu znašala 916 mio din, v štirih mesecih letos pa 2.167 mio din.

Poleg omenjenih stroškov pa morajo temeljne organizacije poravnati še obveznosti do splošne in skupne porabe, ki v cenah izdelkov niso vkalkulirane, pogodbene in ostale zakonske obveznosti ter razliko med vkalkuliranimi in izplačanimi osebnimi dohodki.

Stanje zalag nedokončane proizvodnje, polproizvodov in gotovih proizvodov ob koncu aprila se je v primerjavi s stanjem na začetku meseca v skupnem zmanjšalo za 2.980 ton.

Železarna Jesenice je v štirih letnih mesecih ustvarila 692 mio din ostanka čistega dohodka za sklade.

Temeljne organizacije so v aprilu dosegle za 373 mio din nižje stroške od načrtovanih. Stroški obračunske lastne cene so bili nižji za 770 mio din, materialni stroški za ustvarjanje skupnega prihodka so bili višji za 325, vkalkulirani del dohodka pa za 72 mio din.

Stroški obračunske lastne cene so bili torej nižji za 770 mio din. Od te

ga so bili stroški vložka nižji za 584 mio din oz. so z upoštevanjem razlik v ceni kvalitete jekla v TOZD Jeklarna nižji za 373 mio din. Stroški predelave pa so bili od načrtovanih nižji za 397 mio din.

V stroške vložka so vključeni višji oziroma nižji stroški od načrtovanih za: dosežene izkoristke in dobropise, odpadke, asortiment vložka in asortiment dosežene proizvodnje, stroški internih reklamacij, zalag nedokončane proizvodnje ter stroški, ki na

(Nadaljevanje na 3. strani)

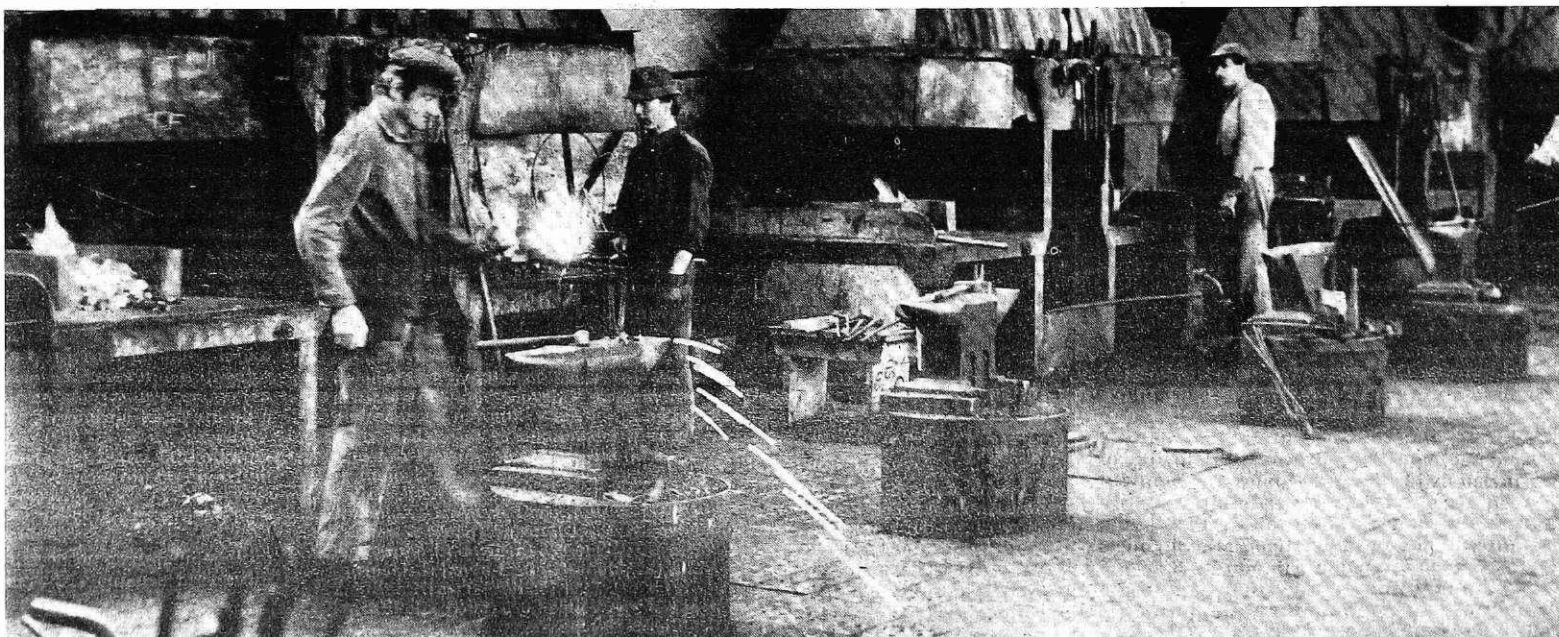
VALJARNA BLUMING-ŠTEKEL IN ELEKTRODE NAD PLANOM

Po podatkih statistične službe smo do 26. maja izdelali 90.169 ton skupne proizvodnje, kar je 102 % operativnega programa. Plan izpolnjujeta le TOZD Valjarna bluming-štekla (125,2 %) in TOZD Elektrode (105 %). Nekoliko pod planom pa so temeljne organizacije: Jeklarna (99,8 %), Valjarna debele pločevine (98,9 %) in Žičarna (99,1 %).

V TOZD Plavž so izdelali 9.563 ton grodlja, kar je 80,3 % družbenega plana in 87,7 % operativnega programa.

V TOZD Jeklarna so vliili 30.263 ton jekla in so za 0,2 % pod planom. Planirano količino vlitega jekla pa so dosegli v elektrojeklarni.

Do 26. maja smo prodali 22.556 ton končnih izdelkov in storitev, kar je 96,1 % družbenega plana in 99,4 % operativnega programa. Uspešne prodaje TOZD so: Valjarna bluming-štekla (120,3 %), Valjarna žice (146,2 %) in Elektrode (102,6 %).

NAJBOLJŠI KOVINARJI

Na tekmovanju gorenjskih kovinarjev so dosegli lep uspeh tudi mojstri svojega poklica iz naše Železarnice. Tokrat smo se odločili za pogovor z dvema izmed njih, s kovačem Cvetom Kemprle in livarjem Jernejem Kocjančičem.

Cveto Kemprle rad sodeluje na kovinarskih tekmovanjih, vendar pravi, da je prav pri kovačih premalo udeležencev:

Zato ni prave konkurence. Tudi sicer kovačev ni več veliko, saj nas je v celi Železarni le 15. Pred leti je celo grozilo, da bo ta poklic izumrl, sedaj je vendarle nekoliko bolje. Napak se mi zdi le, da za kovače ne zahtevajo popolne poklicne šole, ampak le skrajšani program. Tistim, ki pridejo v kovačnico, kažejo veliko zanimanja in prizadevnosti.

Novinec, ki pride k nam, najprej postane pomočnik. In ker je delo normirano, mojster nima veliko časa, ki bi ga lahko posvetil pomočniku, tukaj se pokaže, koliko je novincu do tega, da bi postal mojster v svojem poklicu. Vendar moram reči, da vsi, ki pridejo v kovačnico, kažejo veliko zanimanja in prizadevnosti.

In kako je bilo na tekmovanju? Tekmovalni izdelek sicer ni bil zahteven, bolj pomembna je bila kvaliteta dela in seveda hitrost. Kajpak se je treba tudi znati, saj je v vsaki kovačnici delo organizirano nekoliko drugače, uporabljajo se drugačna orodja. Kovaška orodja namreč niso tipizirana in večinoma si jih kovači izdelujejo kar sami.

Na kovinarskem tekmovanju sem tokrat sodeloval že petič. Tekmovalni pogoji so bili dobri. Žal se tega tekmovanja starejši mojstri nekako izogibajo, saj potrebuješ za uspeh tudi malo sreče, in morda se bojijo za svoj poklicni ugled, če bi jih sreča pustila na cedilu.

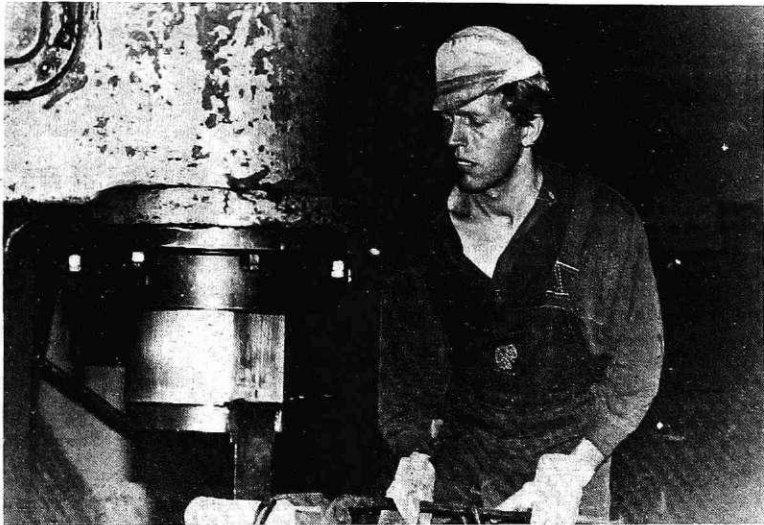
Kaj vas je pravzaprav vzpodbudilo, da ste se odločili za ta poklic?

Za kovače se večinoma odločajo vaški fantje in še to taki, ki imajo kakega kovača že v družini. To je sicer zahteven, vendar zelo zanimiv poklic. Delo ni nikoli enolično in s svojim poklicnim znanjem bi se lahko uveljavil tudi drugje, ne le v Železarni, kar je denimo za valjavca ali topilca bolj težko. Res je sicer, da je kovaštvo fizično delo, vendar bi rekel, da potrebuješ več posluha, kot pa fizične moči. Tudi delovne razmere imamo sedaj kar urejene, priznana nam je benefikacija, tako da kar gre.

Naš drugi sogovornik je bil livar Jernej Kocjančič, ki je prav tako kot Kemprle zmagal v svoji konkurenci. Takole pravi: Tokrat je bila organizator tekmovanja livarjev naša Železarna, tekmovanje je bilo na CSUI, saj v proizvodnji ni pravih pogojev zanj. Na tekmovanju je tudi sicer precej drugače, saj v proizvodnji ni toliko drobnega dela, zato je marsikomu težko sodelovati na tekmovanju. Tekmovanje pomeni za livarja preizkušnjo, hkrati pa tudi vzpodbudo za vsakdanje delo. Spoznavamo tudi, kako se dela drugje, saj je tehnologija pri nas dokaj zastarela, to se nam žal rado pozna tudi pri testih.

Na prvih tekmovanjih so bili jeseški livarji večinoma boljši kot danes, saj zadnja leta na republiških tekmovanjih večinoma zmagujejo livarji iz Litostroja.

Naša livarne se precej razlikuje od drugih, kjer imajo že serijsko proizvodnjo vlitkov, pri nas pa za to nimamo možnosti, pa tudi ne prave potrebe. Večinoma delamo večje izdelke in manjše serije, zmanjšuje pa se tudi število livarjev. V našem oddelku smo sedaj le še trije, tako da nam morajo pri vlivanju pomagati sosedje.

Cveto Kemperle (foto B. Grce)

Jernej Kocjančič (foto B. Grce)

Komisija za delovna razmerja DO RUDIS Trbovlje, p. o. Trbovlje, objavlja skladno s 1. alinejo 36. člena Zakona o delovnih razmerjih prosta

administrativno tajniška dela

za določen čas za potrebe projektne skupine Jeklarna 2, s sedežem na Jese-nicah.

POGOJI:

- končana srednja šola ekonomske, administrativne ali upravne smeri,
- šest mesecev delovnih izkušenj pri opravljanju tajniških poslov,
- zaželeno je znanje nemškega jezika,
- poskusna doba traja tri mesece.

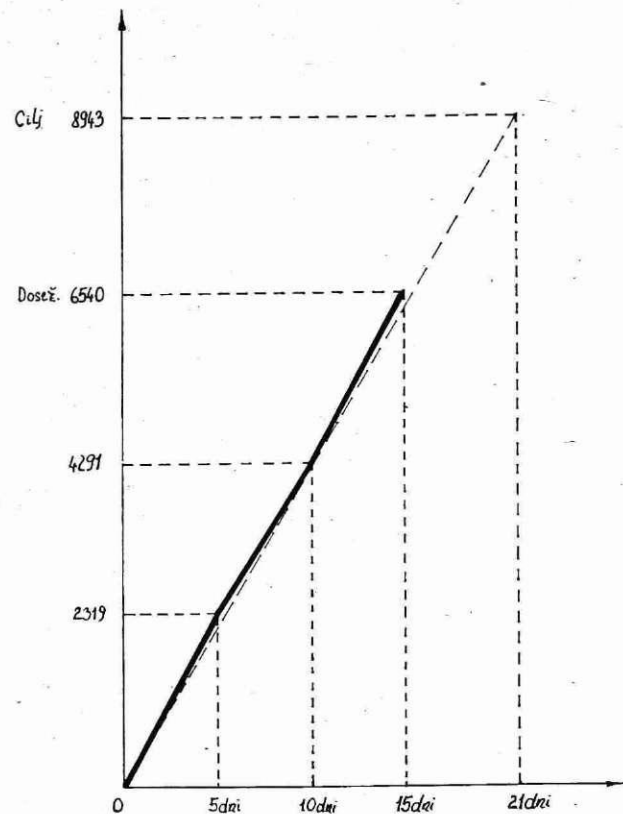
Kandidati naj pismene prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljejo v osmih dneh po objavi na naslov: DO RUDIS, Trg revolucije 11, 61420 TRBOVLJE, Komisija za delovna razmerja.

O izbiri najprimernejšega kandidata bomo vse kandidate obvestili v 15 dneh po izbiri.

dje. Vse ostalo delamo sami, kar pravzaprav ni slabo, saj smo bolj samostojni. Delamo bolj po medsebojnem dogovoru kot pod prisilo.

Uvrstitev na tekmovanju je mnogokrat odvisna tudi od sreče, saj je merilo tvojega dela odlika. Dokler nimaš pred seboj odlika, ne moreš prav nič reči, kako dobro si delal. Poleg tega pa so tekmovalni izdelki navadno zapleteni za izdelavo, zato se moraš na tekmovanje prej tudi pripraviti, sicer gre zlahka kaj narobe.

DOSEGANJE SKUPNEGA CILJA POSLOVANJA V MAJU 1986

V petnajstih odpremnih dneh maja smo dosegli 6540 milijonov din realizacije. Dosedanji cilj smo presegli za 2,4 odstotka.

Oddelek za nagrajevanje

Na osnovi sklepa odbora za delovna razmerja TOZD Remontne delavnice in v skladu s Pravilnikom o delovnih razmerjih ponovno

OBJAVLJAMO

prosta dela in naloge v gradbeno-remontnih delavnicah:

1. tesar, šifra 8820, D4, 9 ktg., 1 oseba,
2. tesar, šifra 8821, D3, 7 ktg., 1 oseba,
1. klepar, šifra 8849, D4, 9 ktg., 1 oseba,
2. klepar, šifra 8851, D3, 6 ktg., 1 oseba,
1. plastičar, šifra 8805, D4, 9 ktg., 1 oseba,
2. jermenar, šifra 8869, D3, 6 ktg., 1 oseba.

Pogoji:

- poklicna šola lesne stroke in dve leti delovnih izkušenj.
- poklicna šola lesne stroke, kandidat je lahko začetnik. Kandidati morajo biti sposobni za delo na višini.
- poklicna šola kleparske stroke in dve leti delovnih izkušenj.
- osemletka ali poklicna šola kovinske smeri, kandidat je lahko začetnik.
- poklicna šola ustrezne smeri in dve leti delovnih izkušenj.
- osemletka, kandidat je lahko začetnik.

Kandidati naj prijavitnice z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljejo v osmih dneh po objavi na kadrovski sektor Železarnice Jesenice, C. železarjev 8, z oznako »za TOZD Remontne delavnice«.

Posebne prijavitnice dobite v sprejemni pisarni Kadrovskega sektorja.

Po sklepu odbora za delovna razmerja TOZD Žebjarna in v skladu s Pravilnikom o delovnih razmerjih

PONOVNO OBJAVLJAMO

prosta dela in naloge

VOZNIK VILIČARJA, šifra 2471, D-3, 6 ktg., 1 oseba.

Pogoji:

- šest razredov osnovne šole in
- izpit za voznika viličarja.

Kandidati naj prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljejo v osmih dneh po objavi na kadrovski sektor Železarnice Jesenice, C. železarjev 8, z oznako »za TOZD ŽEBJARNA«.

Po sklepu Odbora za delovna razmerja TOZD Elektrode in v skladu s Pravilnikom o delovnih razmerjih

OBJAVLJAMO

prosta dela in naloge

POMOČNIK PRI STISKALNICI šifra 2570, D-2, 5 kat., 2 osebi.

Pogoj:

dokončana osnovna šola.

Delo je primerno za ženske in poteka v dveh izmenah.

Kandidatke naj prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljejo v osmih dneh na kadrovski sektor Železarnice Jesenice, C. železarjev 8, z oznako »za TOZD JEKLOVLEK«.

Na osnovi sklepa odbora za delovna razmerja TOZD JEKLOVLEK z dne 19. maja in v skladu s Pravilnikom o delovnih razmerjih

OBJAVLJAMO

prosta dela in naloge

2. RAVNALEC BRUŠENIH PALIC šifra 1762, 5 kat., 4 osebe (ženske)

Pogoji:

- poklicna šola,
- šest mesecev delovnih izkušenj.

Kandidati naj prijavitnice z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljejo v osmih dneh po objavi na kadrovski sektor Železarnice Jesenice, C. železarjev 8, z oznako »za TOZD JEKLOVLEK«.

Posebne prijavitnice dobite v sprejemni pisarni kadrovskega sektorja.

JUBILANTI 50-LETNIKI

V mesecu juniju bodo praznovali petdeset let svojega življenja naslednji sodelavci: Vida ULČAR, Transport — 2. junija; Luftija TERŽIČ, Atransport — 4. junija; Antonija PINTAR, Jeklavlje — 14. junija; Franc ZUPANČ, Valjarna bluming-štel, 14. junija; Janez GRICAR, Jeklarna — 15. junija; Vencelj BOŽNAR, Vzdrževanje — 16. junija; Žarko BUNDALO, Livarna — 17. junija; Ibrahim BEHLIČ, Valjarna debele pločevine — 20. junija; Jakob GALIČIČ, Valjarna bluming-štel — 22. junija; Ivan SMID, Energetika — 24. junija; Pavel JESENKO, Transport — 28. junija; Pavel PODOBNIK, Remontne delavnice — 28. junija; Slavko MIHELIČ, Jeklarna — 29. junija. Vsem iskreno čestitamo!

OZIL

INOVACIJSKA DEJAVNOST V PRETEKLEM MESECU

(Nadaljevanje s 1. strani)

Avtorju Francu Zupanu je bilo odobreno tretje posebno nadomestilo za nov način izdelave stranskih odbijačev za valjčne vstavke. Produktivnost je večja, kakovost postružnih odbijačev pa zelo dobra, zato ni potrebno dodatno ročno delo pri vgrajevanju v valjni vstavek. Struženje odbijačev je boljše tudi zato, ker je strugar pri obdelavi bolj oddaljen od obdelovanca in vdihava manj tekstolitnega prahu.

Avtorjema Miranu Kavaljarju in Darku Katrašniku je bilo odobreno enkratno posebno nadomestilo za izvedbo zaščit na sektorju NC OMNI-MAT. Preprečila sta dostop toplote do računalnika in raztezanje mostu rezalnika. Toplota, ki nastaja pri rezanju, se zmanjšuje v območju računalnika, hladijo pa se tudi motorčki za nastavljanje kotov in merilec tipola višine. Z vgraditvijo stikala za izklop motorčka sta omogočila zmanjšanje temperature v računalniku, hkrati pa se poveča trajnost obratovanja motorčka.

TOZO HV BELA

Avtorjem Ivu Cundriču, Mitju Benedičiču in Marjanu Kramarju je bilo odobreno enkratno posebno nadomestilo za izdelavo novega usedalne

ga rezervoarja v sistemu regeneracije oljne emulzije ogrođa sendzimir. Povratna emulzija iz ogrođa najprej teče v usedalni rezervoar, kjer se umiri. Vgrajena pregrada pred odtokom zadržuje večino gošče v tem rezervoarju. V višini nivoja emulzije je pred pregrado montirana prežagana odtočna cev, po kateri s pomočjo zraka odteka iz gladine oljna gošča v sodeve, ki jih po napolnitvi z žerjavom dvignejo iz kleti in izpraznijo.

Avtorjema Ibrahimu Tubiču in Slavku Koselju je bilo odobreno tretje posebno nadomestilo za zamenjavo ožemalnih valjev za kislino s plastično banjo v lužilnici HVB. Avtorja sta odstranila ozemalno valja skupaj s cilindrom in vso krmilno napeljavno med drugo in tretjo banjo. Poleg tega sta vgradila še eno plastično banjo in s tem odpravila možnost izliva kisline na temelje in okolico.

TOZO PROFILARNA

Avtorju Janezu Gasarju je bilo odobreno enkratno posebno nadomestilo za vgraditev košarastega filtra na črpalki za milnico profilirka ALPINA IN ROOSI. Filter je pritrdil na sesalno cev in s tem preprečil vdor nečistoč v črpalko oziroma sesalno cev. Odpadle so vse prejšnje nevšečnosti, zato profilirni liniji obratujejo nemoteno.

Avtorju Vojtehu Furlanu je bilo odobreno drugo posebno nadomestilo za vgraditev dodatnega stikala za zagon oblikovne linije ALPINE. Z izvedeno izboljšavo se je povečal obratovalni čas linije, ima pa tudi značaj humanizacije dela.

TOZO VRATNI PODBOJI

Avtorjema Dragu Kalamarju in Francu Paplerju je bilo odobreno tretje posebno nadomestilo za spremembo vložnih plošč na kotnem varilnem stroju AS 10 A. Avtorja sta bakrene plošče zamenjala z jeklenimi, s tem se kvaliteta izdelanih podbojev ni zmanjšala, odpravljena pa je bila menjava plošč.

TOZO ŽEBJARNA

Avtorjem Evgenu Thalerju, Petru Gaserju, Leonu Mesariču, Ivanu Čeriniču in Sreču Kavčiču je bilo odobreno drugo posebno nadomestilo za predelavo stožčastih zobatih koles na žebjarskih strojih THA. Poleg spremenjene oblike zobnikov in njihovih masivnih mer so avtorji izboljšave izvedli delitev ležajnih ohišij, tako spremenili način izgrajevanja in vgrajevanja zobnikov ter s tem skrajšali čas dela ključavničarjev.

STROŠKI V APRILU

(Nadaljevanje s 1. strani)

stajajo zaradi razlike med plansko nabavno vrednostjo tujega vložka ter plansko ceno domačega vložka.

V stroške predelave so vključeni stroški, ki so fiksnega značaja (amortizacija, investicijsko vzdrževanje) in so odvisni od dosežene načrtovane proizvodnje, stroški porabljene energije ter porabljenega materiala v okviru tekočega vzdrževanja.

Največje znižanje stroškov obračunske lastne cene so dosegli TOZD Energetika, Valjarna žice in profilov, Jeklarna (znižanje obračunske lastne cene z upoštevanimi višjimi stroški zaradi razlik v ceni kvalitete jekla) in HV Bela. Največje zvišanje stroškov obračunske lastne cene sta dosegli TOZD Plavž in TOZD Valjarna bluming-štel.

Na ravni delovne organizacije so bili zaradi slabšega izkoristka od načrtovanega za 91 mio din višji stroški vložka. Največje zvišanje te vrste stroškov je bilo v TOZD Valjarna bluming-štel, in sicer 122 mio din, zaradi nedoseženega izkoristka na

blumingu in štelu ter prekvalifikacij. Pri tem so po krivdi TOZD Jeklarna (večji odrezi blokovi pri glavi ter metalurške napake) dosegli za 91 mio din višje stroške. Zaradi slabšega izkoristka od načrtovanega so imeli višje stroške še v naslednjih TOZD: Livarna, Valjarna žice in profilov, Jeklovlek, Elektrode in Željalna. Ostale temeljne organizacije so načrtovane izkoristke presegle ter s tem znižale stroške vložka.

Na višje stroške so vplivali tudi slabše doseženi dobropisi za odpadke od načrtovanih, in sicer 6 mio din.

Zaradi manjše porabe vložnih materialov, spremembe asortimenta vložka ter kvalitetnejšega sortimenta proizvodnje so bili na ravni Železarne Jesenice stroški za 419 mio din nižji. Največje znižanje so dosegli v TOZD Jeklarna, in sicer v vrednosti 342 mio din, zaradi kvalitetnejšega asortimenta proizvodnje v SM in EL Jeklarni; negativni vpliv pa je imela večja poraba kovinskih dodatkov. V TOZD Valjarna žice in profilov so dosegli znižanje stroškov v vrednosti 163 mio din zaradi nižje cene gredic iz kontiliva.

Razlika med plansko nabavno vrednostjo tujega vložka ter plansko ceno domačega vložka je stroške znižala za 235 mio din: v TOZD HV Jesenice v vrednosti 111 mio din (nižja cena nabavljenih TVT), TOZD Elektrode v vrednosti 77 mio din (nižja cena kupljene Emone Zagreb) ter TOZD HV Bela v vrednosti 47 mio din. Stroški, nastali zaradi dodatne predelave tujega vložka oziroma zaradi izpada proizvodnje pri uporabi tujega vložka, so znašali 25 mio din.

Spremembe v zalozah nedokončane proizvodnje in ostalo so stroške vložka znižale za 26 mio din. Na to so predvsem vplivale povečane zaloge nedokončane proizvodnje v TOZD HV Bela.

Stroški predelave so bili od načrtovanih nižji za 397 mio din, največ v TOZD Energetika in TOZD Jeklarna (zaradi manjše porabe), višji pa so bili predvsem v TOZD Plavž (nedosežena planirana proizvodnja aglomeracije zaradi remonta), v TOZD Valjarna bluming-štel in TOZD HV Bela (zaostanek za načrtovano proizvodnjo).

ZVIŠANJE — ZNIŽANJE PLANIRANIH STROŠKOV:

V 000 din

TOZD	APRIL 1986			JANUAR—APRIL 1986			SKUPAJ
	Odstop od obrač. lastne cene	Mat. stroški za ustv. SP	Vkalk. del dohodka	Odstop od obrač. lastne cene	Mat. stroški za ustv. SP	Vkalk. del dohodka	
Plavž	+138.730	+2.390	-2.207	+134.133	+374.111	+73.461	+422
Jeklarna	-116.723	+219.464	+19.931	+122.672	+214.609	+375.799	+549
Livarna	+484	+151	+2.096	+2.731	-14.159	-2.688	-17
Valj. bluming štel	78.439	+618	+4.311	+83.368	-600.594	+14.816	-608
Valj. žice in prof.	-147.771	-6.729	+930	-153.570	-549.334	-23.768	-586
Valj. debele ploč.	-49.299	-1.287	-1.285	-51.871	-376.942	+19.620	-375
HV Bela	-116.605	+13.192	+3.978	-99.435	-804.406	+72.369	-747
HV Jesenice	-109.101	+18.116	+1.883	-89.102	-457.616	+28.927	-437
Žičarna	-15.372	+5.390	+3.551	-6.431	-163.398	+41.889	-138
Profilarna	+754	-177	-202	+375	-81.833	+712	-87
Vratni podboji	-4.544	+928	+643	-2.973	-6.258	+2.029	-5
Jeklovlek	-143	+10.200	+2.342	+12.399	-123.779	+30.007	-101
Elektrode	-82.962	+6.353	+1.643	-74.966	-323.727	+26.314	-318
Željalna	-9.850	+2.378	+2.106	-5.366	-90.822	+4.052	-87
Strojne delav.	-10.996	+6.117	+3.481	-1.398	-21.468	+2.611	-44
Remontne del.	+6.706	+4.385	+10.443	+21.534	+6.748	+1.454	-14
Vzdrževanje	-3.357	+2.750	+15.186	+14.579	-11.894	-5.995	-29
Energetika	-297.844	+42.799	-127	-255.172	-528.100	+76.627	-478
Transport	-30.480	+2.859	+2.918	-24.703	-84.546	-2.413	-111
SKUPAJ:	-769.934	+325.117	+71.621	-373.196	-3.643.408	+735.823	-3.219

OPOMBA: zvišanje stroškov (+)
znižanje stroškov (-)

Irena Cepič

OBVESTILA KOLEKTIVU — OBVESTILA KOLEK

RAZPORED DEŽURNIH ŽELEZARNE OD 2. DO 8. JUNIJA

2. junija, Stanko ČOP, vodja invest. razvoja, Žirovnica 90/a, tel. št. 80-036.
3. junija Marin GABROVŠEK, član PO, Bled, Ribenska 8/c, tel. št. 78-157.
4. junija, Drago FINŽGAR, vodja TOZD Valj. žice, Begunje 128/b.
5. junija Franc GASSER, vodja Profilarne, Žirovnica, Moste 22/b, tel. št. 80-333.
6. junija, Zdravko ČRV, vodja invest. razvoja, Jesenice, C. 1. maja 32, tel. doma interna 26-60.
7. junija, Vito GRIČAR, vodja TOZD Valj. deb. pločevine, Jesenice, Tito-va 2, tel. št. 81-279.
8. junija, Jernej HOČEVAR, vodja prodaje, Jesenice, Kejžarjeva 38, tel. št. 82-118.

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK — 2. 6.	BOŽIDAR INTIHAR	PAVEL ŽMITEK
TOREK — 3. 6.	MATIJA URH	ALOJZ SLIVNIK
SREDA — 4. 6.	BOGOMIR SVETIJA	STANE MENCINGER
ČETRTEK — 5. 6.	ZDENKO CUND	MARKO SUŠNIK
PETEK — 6. 6.	MILAN RAVNIK	PRIMOŽ ŽVAB
SOBOTA — 7. 6.	JANKO CERKOVNIK	KAREL KOBLAR
NEDELJA — 8. 6.	BERTI KRAPEŽ	IVO LEBAN

Telefon dežurnega vzdrževanja v Železarni je 3551, vezni telefon pa 2317.

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

Od 2. do 7. junija bodo delale naslednje obratne ambulante:
DOPOLDNE: II. obratna ambulanta — dr. Alenka Katnik in III. obratna ambulanta — dr. Bernarda Benedik.
POPOLDNE: I. obratna ambulanta — dr. Metod Rešek in IV. obratna ambulanta — dr. Alenka Kralj-Odar.
V soboto, 7. junija, samo dopoldne: I. obratna ambulanta — dr. Metod Rešek in IV. obratna ambulanta — dr. Alenka Kralj-Odar.
ZOBNE AMBULANTE:
DOPOLDNE: I. zobna ambulanta — v. dent. Viktor Stražisar in III. zobna ambulanta — mr. dr. Bela Gazafi.
Za Vatrostalno od 9.30 do 10.30.
POPOLDNE: II. zobna ambulanta — dr. stomat. Alojz Smolej.
Za borce od 13.30 do 14.30.

RAZPORED DEŽURNIH V VATROSTALNI

31. maja in 1. junija, Rudi KLJUKOVIČ, Mojstrana, Kurirska pot 9, tel. v službi 83-916.
Dežurni Vatrostalne je v soboto od 6. do 12. ure na delovnem mestu, v prostem času do ponedeljka do 6. ure zjutraj je dežurni dosegljiv na domu.

OCENA DELOVANJA SAMOUPRAVNIH ORGANOV IN DELEGACIJ V TOZD IN DELOVNIH SKUPNOSTIH

Sklep delavskega sveta Železarne z dne 5. novembra 1985, da naj vse osnovne organizacije sindikata ter vodstva TOZD in delovnih skupnosti v svojih krajih proučijo vzroke za neaktivnost delegacij, je bil z večkratnimi opozorili in posredovanji le realiziran. Pisne ocene nismo dobili iz TOZD PLAVŽ, sodeč po ustni informaciji pa njihovi samoupravni organi in delegacije delujejo slabo. Odgovori so zelo različni (kar ni presenetljivo, saj nismo natančneje določili njihove vsebine), od izredno skopih, ki navajajo le udeležbo na sejah samoupravnih organov in delegacijah, do odgovorov, ki iščejo tudi vzroke za nezadovoljivo stanje. V nekaterih odgovorih je obravnavana samo problematika delegacij, v drugih le samoupravnih organov, tretji pa so v poročilo vključili delo samoupravnih organov in delegacij.

Večina TOZD in delovnih skupnosti je zadovoljna z delom samoupravnih organov (razen odbora samoupravne delavske kontrole), manj z delom delegacij za zbor združenega dela, niso pa zadovoljni z delom delegacij za skupščine SIS.

Ocena delovanja delegacij za skupščine SIS

Največ pozornosti in kritike je telo na delovanje delegacij za skupščine SIS. Za slabo delo so največkrat navedeni naslednji vzroki:

- Na pomembnejša vprašanja delegacije nimajo vpliva in o njih tudi ne morejo odločati. Zaradi tega prihaja pri delegatih do malodušja in nezainteresiranosti. Na primer: »Naš vpliv na odločanje je zelo majhen, nobene škode ni, če se kakega sestanka ne udeležimo. Strokovna služba zlahka ovzre predloge delegacij, saj ima na razpolago več podatkov.« S strani predlagateljev niso nakazane posledice odločitev, ni pa tudi variantnih predlogov. V TOZD Družbena prehrana ugotavljajo, da delegate moti odnos strokovnih služb do njih. Delegat postavi določeno vprašanje, predlagatelj pa reagira zviška, užaljeno in odklonilno (kot napad na strokovnega delavca), namesto da bi dali strpno in razumljivo pojasnilo.
- Številne so tudi kritike delegatskih gradiv (gradiva so prestrokovna, preobširna, prezahtevna in nerazumljiva). V nekaterih odgovorih je izražena želja oziroma zahteva po izvlečkih iz gradiv, ki bi jih pripravljala strokovna služba. V gradivih je potrebno več konkretnosti in manj splošnih opredelitev.

- Nekateri odgovori za slabo delo delegacij krivijo slabo kadrovanje. Zadovoljimo se že s tem, da delegat podpiše kandidature, ne vprašamo pa se, ali je res zainteresiran za delo v delegacijah. Nizka je kvalifikacijska struktura delegatov.
- Ovira za boljše delo delegacij je tudi večimensko delo, varstvo otrok, bivanje zunaj mesta Jesenic in tako dalje.
- V dveh odgovorih ugotavljajo, da delegati svojega poslanstva niso vzeli preveč resno in da marsikdo sploh ne prebere Delegata.
- Samo v delovni skupnosti za ekonomiko, TKR in novogradnje ugotavljajo, da delo delegacij moti slabo delovanje družbenopolitičnih organizacij. Le-te ne dajejo pobud in smernic za vprašanja, ki jih obravnava delegacija.
- V TOZD Remontne delavnice opozarjajo, da bo delo združenih delegacij najbolj problematično in površno. Morala se bo pogosto sestajati, zato je realno pričakovati nesklepnost. Predlagatelj bodo na ta način najlažje dosegli sprejem tako dobrih kot tudi slabih predlogov.

Ocena delovanja delegacij za zbor združenega dela

Najbolj izčrpno so ocenili delo delegacije za zbor združenega dela v TOZD Strojne delavnice. Predsednik delegacije ugotavlja, da obravnava veliko gradiv, ki so dana le v formalni sprejem na osnovi zakonskih določil: »V takih primerih ugotavljamo, da s svojimi glasovi ne moremo nič, le dvignemo roko nekemu v čast.« Za natančnejšo proučitev delegatskih gradiv (Delegat) preprosto

nimajo časa, zato ga obravnavajo le površno in okvirno. Določeni problemi so tabu teme, o katerih delegati lahko le glasno razmišljajo, odločati pa ne morejo ali ne smejo (na primer: izboljšanje življenjskega standarda, zmanjšanje davkov, itd.) Predsednik se je zavzel tudi za bolj poenoteno stališče delegacij za zbor združenega dela iz Železarne, saj delegatska baza — po njegovem mnenju — ni dobro povezana. To povezovalno vlogo naj bi odigral CPSI.

V oceni je predsednik izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata delovne skupnosti KSI predlagal, da bi se morala mnenja za sejo zbora združenega dela uskladiti tudi na ravni delovni organizacije, zlasti za vprašanja, ki zadevajo Železarno kot celoto. Zato bi kazalo ustanoviti konferenco delegacij, kjer bi se uskladila vsa stališča.

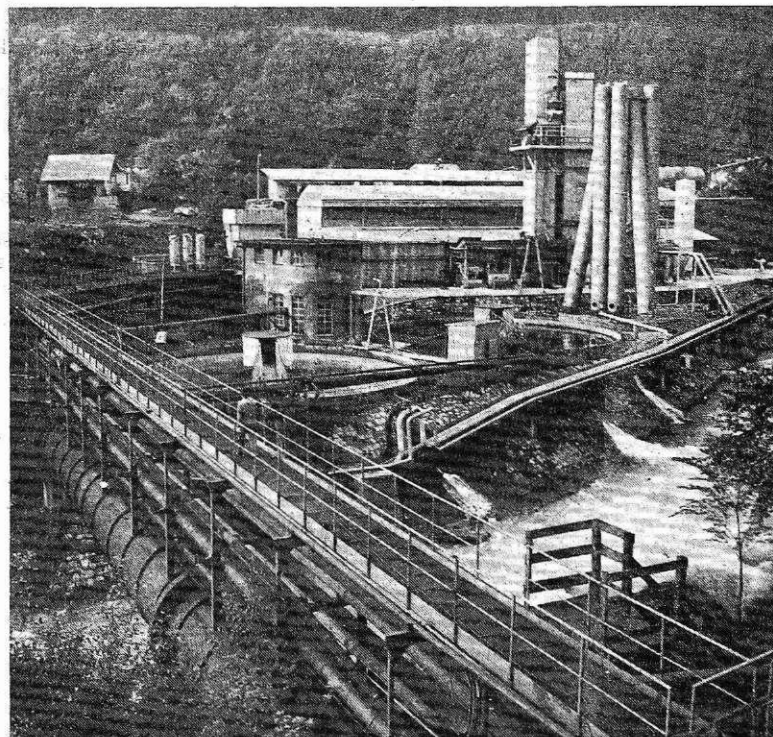
Delo delegacij so omenili tudi v odgovorih iz TOZD Vzdrževanje in Vratni podboji, vendar niso imeli pripomb.

Ocena dela samoupravnih delovnih skupin in samoupravnih organov

V TOZD Družbena prehrana so menili, da je delo SDS oteženo zaradi večimenskega dela in lokacijske razdrobljenosti. Delavci zaradi strukture (matere z otroki) in vezanosti na javna prevozna sredstva po končani dnini nimajo niti možnosti niti niso pripravljeni ostati na sestankih SDS.

V Valjarni žice in profilov ugotavljajo, da SDS premalo delujejo v vlogi sindikalnih skupin.

Predsednik delavskega sveta TOZD Strojne delavnice opozarja na nepravilen izbor delegatov. SDS izbirajo delegate, ker jih pač morajo, ne vprašajo pa se, če bo delavec lahko resnično prihajal na seje in zastopal interese SDS. Gradiva za seje so preobsežna in preveč strokovna. Predsednik kritizira tudi formalno odločanje, ko morajo delegati nemalokrat odločati o stvareh, ki se že vnaprej ne odločajo po o stvareh, ki so za njih ključnega pomena. Podobno ugotavlja tudi osnovna organiza-

REMONT V KISIKARNI

V kisikarni Sava je bil od 12. do 21. maja uspešno opravljen redni letni remont.

Tudi tokrat so bili porabniki kisika, dušika in argona oskrbovani s tekočimi plini iz kisikarne Zaprešić pri Zagrebu. Proizvodnja ni bila motena. Remont je opravljalo nad 60 delavcev iz Remontnih delavnic in Energetike.

Z veliko prizadevanostjo, predvsem delavcev pri remontu turbo kompresorja za kisik, nadurnim delom in boljšim izkoriščanjem delovnega časa je bil remont opravljen v planiranem času, kljub zmanjšanemu številu delavcev in težavam pri uvozu specialnega tesnila, ki so ga posodili v Tovarni dušika v Rušah.

cije Jeklovlek: »Dejanskega samoodločanja je manj — sklepi so pripravljeni naprej, na ta način pa postajajo nezainteresirani še tisti, ki so pripravljeni delati.«

Odbori samoupravne delavske kontrole se v glavnem ne sestajajo, saj ni pobud o nepravilnostih v TOZD. Predsednik sindikata in vodja TOZD Valjarna žice in profilov sta celo povedala, da se odbor sestane le zaradi njune intervencije. V TOZD Družbena prehrana ugotavljajo, da v praksi ni opaziti rezultatov delova-

nja tega samoupravnega organa, kljub realno začrtanemu programu in postavljenim nalogam. Predsednik odbora samoupravne delavske kontrole Strcni delavnic je menil, da je za nedelo odbora kriva bojazn, da se ne bi zamerili sodelavcem.

* Pisne ocene nismo dobili iz TOZD PLAVŽ, sodeč po ustni informaciji pa njihovi samoupravni organi in delegacije delujejo slabo.
PRIPRAVIL: Ivan PUC

ODBORI ZA GOSPODARSTVO

TOZD Plavž

Odbor za gospodarstvo v TOZD Plavž je na 11. seji 7. maja ugotovil, da so v aprilu izdelali 12.314 ton grodlja oziroma 1586 ton manj, kot so načrtovali. Kot vzrok navajajo slab koks in nizek odstotek železa v rudi. V maju pa nameravajo izdelati 13.000 ton grodlja.

Seznanil se je tudi s sklepi 13. seje odbora za gospodarstvo pri DS ŽJ. Odbor ocenjuje, da delo plavžev v razmerah, ki vladajo pri nabavi surovin, ni slabo. Opozorili so na izredno slabo kakovost koka (veliko zve-

pla, neustrezna granulacija in visoka vlaga), na izredno slabo stanje VP 1 (ki je pred popravilom), slabo kakovost domačih rud in pogosto pregorevanje pihalec.

Obravnaval je tudi priprave na popravilo VP 1. Ugotovil je, da priprave potekajo, uvoženi material je plačan, preko Vatrostalne je bila naročena opeka. Načrti za dele plašča, ki jih morajo zamenjati, in za hladilnike so gotovi, naročila so izdana. Menijo, da bo predvideni rok (15. julij) mogoče doseči.

TOZD Profilarna

Odbor za gospodarstvo v TOZD Profilarna je na 10. seji 7. maja potrdil znižan plan za maj v višini 1300 ton. Plan je znižan zaradi pomanjkanja naročil. Po družbenem planu bi morali izdelati 1500 ton.

Obravnavali so tudi problematiko kvalitete. Eden od članov odbora je v zvezi s tem dejal, da pri tako slabo

oblikovanem ogrodju in taki kakovosti vložnega materiala ni mogoče delati oziroma oblikovati profile.

Izjava se investicija »povečana proizvodnja diskov«.

ZOTK je odbor podaril 300 kilogramov odpadnih profilov za delo v kovinarskih krožkih.

TOZD Jeklovlek

Odbor za gospodarstvo v TOZD Jeklovlek je na 8. seji, 8. maja, obravnaval plan za maj. Izdelali bodo 1580 ton vlečenega jekla, 200 ton brušenega in 100 ton valjano poboljšane. Odbor meni, da bi moral biti plan v kvalitativnem in dimenzijskem asortimentu dosežen.

V TOZD so aprila delavci opravili 899 ur nadurnega dela in 230 ur za manjkajoče. S tem v zvezi je odbor sklenil, da naj se razmisli o dodatnem nagrajevanju na ključnih delovnih mestih.

V zvezi s poslovanjem v prvem četrtletju je odbor ugotovil, da se kakovost površine slabša (zlasti pri debelejših dimenzijah), zato je izpolnjevanje posameznih pozicij vse težje. Nastajajo zaostanki, odprema pa je tvegana. Ti problemi pa seveda negativno vplivajo na odnose med kupci in železarno. Izpolnjevanje planskih obveznosti bi bilo lahko ob kvalitetnejšem vzdrževanju delovnih naprav še boljše (plan proizvodnje so v I. četrtletju izpolnili 100,6 %).

Na seji je bilo postavljeno tudi vprašanje, kdo v TOZD Družbena prehrana je odločil, da se malico lahko dobi samo za bon in nič več za denar. Odbor predlaga, da bi se vsaj nekateri prehranski izdelki lahko kupili.

Zahteval je tudi, naj se poveča delež premije za izjemne dosežke, saj

tako nizke premije v sedanjih razmerah niso spodbudne.

KUD Jaka Rabič-Dovje-Mojstrana je podaril 1500 kilogramov odpadnega materiala.

TOZD Žebljarna

Odbor za gospodarstvo v TOZD Žebljarna je na 13. seji 16. maja potrdil plan za junij. Od skupne količine 700 ton bodo za izvoz izdelali 680 ton, 20 ton pa za domače tržišče. Navojnikov bodo izdelali 50 ton. Družbenega plana 750 ton v aprilu niso mogli uresničiti predvsem zaradi odhoda delavcev v druge temeljne organizacije. Pomanjkanje delavcev se pozna tudi pri zastojih. V aprilu je bilo zaradi tega 2112 ur zastojev, zaradi remontov 1644 ur, zaradi mehanskih okvar pa 576 ur. Storitnost celotne TOZD je bila 57.15 kilogramov na uro na delavca, kar je za 5 kilogramov pod lanskim poprečjem.

Ker zaradi pomanjkanja ključavničarjev ne bi bilo mogoče izvesti remonta žebljarskega stroja v rednem delovnem času, se je odbor strinjal s ponudbo sedmih ključavničarjev TOZD Vzdrževanje, da bi to delo opravili pogodbeno v prostem času za 770.000 dinarjev.

Določil je tudi nove cene za honorarno razkladanje žice in kartonov (stare cene, ki niso omenjene, je povisal za 60 %).

Obravnaval je tudi več prošenj: CSUI Jesenice (četrti letnik metalurške) je podaril 20 kilogramov nesortiranih žebeljev in srednji šoli ekonomske in družboslovne usmeritve Kranj II b/AD 10 kilogramov, GRS Mojstrana 15 kilogramov kvalitativnih žebeljev; ZB NOV Mojstrana 20 kilogramov kvalitativnih žebeljev, CSUI 25 kilogramov nesortiranih žebeljev, GD Zabreznica pa 20 kilogramov žebeljev dimenzije 28 x 60 mm.

TOZD Energetika

Odbor za gospodarstvo v TOZD Energetika je na 7. seji 9. maja med drugim obravnaval informacijo o pripravah na organizacijske spremembe v Železarni Jesenice, predlog sporazuma o zdruzevanju dela in sredstev v TOZD Valjarna bluming štel, predlog sporazuma o temeljnih plana raziskovalne skupnosti Slovenije za obdobje 1986-1990 in sporazuma o temeljnih plana posebne raziskovalne skupnosti za energetiko, mineralne snovi in metalurgijo za obdobje 1986-1990.

Člani odbora so menili, da je glede združitve TOZD Vzdrževanje, Remontne delavnice, Strojne delavnice, Energetika in Transport treba podrobno analizirati, kakšne bodo resnične možnosti za doseganje zapisanih ciljev v poslovni politiki izvajanja srednjeročnega plana. Analizirati je treba tudi možnosti poglabljanja samoupravnih družbenoekonomskih odnosov.

Pravijo, da se je slaba stran zdruzevanja navedenih temeljnih organizacij v TOZD Storitve pokazala že pri prejšnjem zdruzevanju v TOZD VET (Vzdrževanje-energetika-transport). Pri tem opozarjajo na specifičnost dela TOZD Energetike, kot je proizvodnja pare, električne energije, vroče vode in tehničnih plinov, ter na ekonomsko politiko poslovanja in osnovna sredstva velike vrednosti. TOZD Energetika namreč tvori sklenjeno ekonomsko celoto za preskrbo železarne z energetskimi mediji, deloma pa tudi mesta Jesenice. Mislijo, da temeljni organizaciji Energetika združitev z izrazito storitvenimi dejavnostmi ne bo omogočala poglabljanja samoupravnih družbenoekonomskih odnosov, pa tudi doseganja nekaterih drugih ciljev ne.

»Smatramo«, pravijo člani odbora, »da je iz navedenih razlogov razvidno, da je pred združitvijo navedenih TOZD v TOZD Storitve potrebna podrobna analiza koristnih in nekorist-

nih učinkov združitve.« In nato končajo: »Menjajmo, da mora TOZD Energetika ostati samostojen TOZD.«

Odbor je med drugim predlagal delavskemu svetu TOZD Energetika spremembo cen energetskih medijev ter odobritev enkratne skupinske nagrade petim delavcem elektroenergije (vsakemu po 2000 din), ker so se izjemno potrudili pri popravilu transformatorja v RTP Bela (v okviru je bil od 20. februarja do 1. marca). Potrdil je tudi nove cene za delavnice EE, delavnico TE, delavnico PIV in za meritve.

Člani odbora so bili tudi obveščeni, da je bilo delavcem TOZD Energetika za udeležbo na srečanju proizvajalcev tehničnih plinov Jugoslavije odobrenih 250.000 din.

TOZD Transport

Odbor za gospodarstvo v TOZD Transport je na 6. seji 8. maja potrdil nov cenik za prostovoljno delo s stroji, žlindrinim žerjavom, za razkladanje vagonov in čakalne ure.

Strojno prostovoljno delo se bo po novem plačevalo po 520 dinarjev (prej 511), prostovoljno delo na žlindrinem žerjavu po 404 dinarjev (prej 398), razkladanje vagonov z magnetom po 500 (prej 491), nakladanje zabojev po 312 (prej 307), čakalne ure šoferjev pa po 363 dinarjev (prej 357). Potrdil je tudi povišanje cen za delavce kovinarje: po novem bodo plačani po 1712 dinarjev na uro.

Vprašanje carinjenja železniških vagonov v Železarni še vedno ni v celoti urejeno. Dogovor med predstavniki Železarne in carine pa je vendar prinesel naslednje olajšave: manj kot sedem vagonov bodo carinili na postaji Jesenice. V Železarni se bo carinilo na vseh tirih. Carina je tudi dolžna telefonično obvestiti tehnično o razkladanju ocarinjenih vagonov. CPSI-BL

TOZD Strojne delavnice

V TOZD STROJNE delavnice sta se 12. maja skupaj sestala (kar je seveda nesprejemljivo) odbor za gospodarstvo (5. seja) in odbor samoupravne delavske kontrole (6. seja). Obravnavala sta poslovno poročilo za prvo četrtletje, poročilo o opravljenih prostih urah in nadurah, sklepe odbora za gospodarstvo in odbora samoupravne delavske kontrole pri delavskem svetu ŽJ, pogodbeno delo in še nekatere druge zadeve.

Predlagala sta, naj se poslovno poročilo obravnava le trikrat letno, osebne premije pa naj se ustrezno povišajo ali pa ukinejo.

Ugotovila sta tudi, da nekateri sklepi še vedno niso uresničeni. Na primer sklep, da naj vodja orodjarne pripravi pisno obrazložitev stroškov za nabavo gravirnega stroja in da naj se preveri možnost nabave preko zagrebškega velesejma (sklep

5.11.1. 2. seje OG). Dalje: sklep, da mora vodja priprave dela poiskati oziroma osvetliti normative za izdelavo malih uslug, da se bo odbor lahko odločil o novih regulativih (sklep 6.2.1. 4. seje OG), in pa sklep 2.1.3. 5. seje delavske kontrole v TOZD, da mora vodja nabave Razinger pripraviti pisni odgovor o izračunu med opravljenim uro kvalificiranega delavca v Železarni in uro, ki jo mora Železarna plačati za enako delo zunaj delovne organizacije.

Trend uporabe prostih ur oziroma nadurnega dela očitno narašča, vendar pa odbora k temu nista imela pripomb. Tako je bilo v februarju na primer koriščenih 28 prostih ur in opravljenega 511 ur nadurnega dela, v marcu 20 prostih ur in 749 ur nadurnega dela, v aprilu pa kar 42 prostih ur in kar 1249 ur nadurnega dela.

Odbor za gospodarstvo je soglašal, da se pogodbeno opravi preselitev materiala iz materialne službe. Pogodbeno delo bodo za svoj oddelek pogodbeno opravili delavci tega oddelka.

Potrdil je pregled cen storitev TOZD Strojne delavnice za leto 1986 in se strinjal z zvišanjem najemnine za gravirni stroj »Gravo-Graph« od prvega januarja dalje (konkretnih podatkov med sklepi ni).

OŠ Karavanskih kurirjev je podaril rabljeno tričlajstno amerikanko.

TOZD Žičarna

Odbor za gospodarstvo v TOZD Žičarna je na 12. seji 29. aprila potrdil operativni plan za maj. V TOZD naj bi izdelali 3330 ton vlečene žice (2390 ton za prodajo, 940 za domačo predelavo). V marcu pa so izdelali 3050 ton (2388 ton za prodajo). Prodajna cena je bila 383.314 dinarjev za tono, poprečni OD v TOZD pa 87.093 dinarjev.

Marca so v TOZD prejeli deset zunanjih reklamacij (sedem upravičenih, dve neupravičeni, ena pa se še rešuje). Vrednost reklamiranega materiala na prodajno vrednost je znesla 2,02 odstotka (230 ton). Vzroki so bili isti kot v prejšnjih mesecih.

Vsi sklepi, razen sklepa o znižanju operativnem planu za marec, so bili realizirani. Med sklepi je navedeno, da so bili »člani tudi seznanjeni, zakaj ta sklep ni bil izvršen«.

Odbor se je seznanil tudi s tehnično izboljšavo št. 2934 in obravnaval več idej za tehnične izboljšave. K trimesečnem poslovnemu poročilu ni imel pripomb.

Francu Gubancu so dovolili pocinkanje osmih kosov plošč in mu zaračunali stroške pocinkanja v višini 6000 dinarjev. Denar bodo namenili za delo izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata TOZD Žičarna. Soglašali so tudi s sklepom delavskega sveta, da se delavce pocinkovalnice za njihovo prizadevno delo nagradi s po 2000 dinarjev.

PREGLED SESTANKOV SDS

Nadaljujemo Pregled SDS, s to razliko, da ne bomo več povzemali stališč SDS v zvezi z novo organiziranostjo Železarne in s spremembami prispevnih stopenj za SIS družbenih dejavnosti. Objavili jih bomo namreč posebej, s poudarkom na tistih problemih sklopov, ki so bili v razpravi na SDS najbolj poudarjeni.

Iz TOZD ŽIČARNA smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, žičarna I-1, I-2, I-3, II-1, II-2 in II-3, patentirnica 3, pocinkovalnica, votličarna in adjustaža. SDS vodstvo TOZD žičarna ugotavlja, da so se razmere na tržišču še poslabšale in da se nekateri delavci še vedno ne zavedajo resnosti položaja. Zato je toliko bolj pomembno uresničiti sklep, da je potrebno vse SDS obvestiti o kvalitativni in proizvodni problematiki, o zaostrenih razmerah na tržišču in težavah pri prodaji izdelkov TOZD Žičarna. SDS tudi ugotavlja, da planirane proizvodnje v prvem četrtletju ni bilo mogoče doseči. Vzroki: pomanjkanje delavcev (poprečno je bilo zaposlenih 221 delavcev, po planu pa bi jih moralo biti 240), pomanjkanje vložka v zahtevnejšem asortimentu (VAC in patentirana žica), pomanjkanje in neugodna struktura naročil. Podobno ocenjujejo položaj v drugem četrtletju. Pravijo, da je njihov »prvenstveni cilj, da dosežejo čim večjo poprečno prodajno ceno«. V prvem četrtletju so za planirano prodajno ceno zaostali za 107 dinarjev pri kilogramu. SDS izraža tudi bojazn, da se število reklamacij ne bi povečalo. Takole pravijo: »Ker je v zadnjem času vse več naročil za žico z izredno ostrimi tolerancami in zahtevano geometrijo (valovitost, tolerancnost, ovalnost), dimenzijo žice pa pokriva skupina strojev RF, je resna nevarnost, da se nam bo število reklamacij pri isti tehnološki disciplini močno povečalo.«

Zato opozarjamo in zahtevamo od žičarjev in neposrednih vodij, da spremenijo odnos do kvalitete. »SDS žičarna I-1 ugotavlja, da so v prvem četrtletju prejeli kar 32 reklamacij, od tega 23 upravičenih. Skupina tudi predlaga, naj se popravi ventilatorji na strehi žičarne. SDS žičarna I-3 ugotavlja, da v prvem četrtletju TOZD Žičarna ni imela izgube. Še več: finančni rezultati so bili dokaj ugodni, saj so sredstva namenili tudi za rezervni in poslovni sklad. SDS je obravnavala tudi poročilo o kvalitativni problematiki. Največ napak je bilo na žičarskih strojih RF. Glavni vzroki so znani, pravijo, in posebej omenjajo, da so v zadnjem času na omenjenih strojih zaposleni tudi žičarji, ki ne upoštevajo navodil pri izdelavi žice, delajo samovoljno, površni so in celo nevestni. SDS žičarna II-3 vprašuje, kako so organizirane zobozdravstvene storitve. Obenem pa opozarja, da so »čakalna doba za sam sprejem in kasnejši razmaki med delom nesprejemljivi«. SDS patentirnica 3 o marčevskih proizvodnih rezultatih pravi: »Ne razumemo pojasa, da se serizovano iz meseca v mesec: pomanjka-

nje naročil in kvalitativnega vložka. Nas v proizvodnji ne zanima ta problem, temveč kaj in koliko se bo naredilo žice. Menimo, da je za reševanje tega problema v Železarni nekdo dobro plačan in od tistega delavca naj se zahteva, da izvrši svoje delovne obveznosti.« Kvaliteto svojega dela nameravajo izboljšati, saj pravijo: »Kot pododdelek žičarne, kjer proizvajamo helikoidno žico za rezanje kamna, smo največ časa posvetili svojemu slabemu delu. Kljub vsem ukrepom, ki smo jih sprejeli, po prvi reklamaciji ugotavljamo, da se stanje v pletilnici ne izboljšuje. Zato bomo uvedli še dodatne ukrepe, da se kaj takega ne bi ponavljalo.« SDS vprašuje, kako je z višino premij za dvig produktivnosti. Vsota, ki jo dobijo sedaj, ni več stimulativna. SDS votličarna v zvezi s kvaliteto problematiko ponavlja svojo staro pripombo: »Samo malo več pozornosti in delovne discipline! SDS adjustaža pod razno vprašuje, »zakaj v kantini ne moreš kupiti nobene stvari za denar.«

Iz TOZD PROFILARNA smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, profilarna 1 in 2 in predelava profilarne. SDS vodstvo TOZD, profilarna 2 in predelava profilarne so na skupnem sestanku v zvezi z izpolnjevanjem plana ugotavljale: »Zopet smo proizvedli manj kot po planu in celo manj kot lani. Povečana je le storitvena proizvodnja. Izvozili smo manj, kot smo planirali. Težave imamo s kratkimi izvoznimi roki. Zato je težko pravočasno priskrbeti vložek. Tudi število zaposlenih je pod planom. Pri tem pa je pohvalno, da smo zmanjšali odsotnost. Vzroki nedoseganja plana so v pomanjkanju naročil. Seveda, če bodo naročila prišla, bo sledil problem pomanjkanja kadra. Tudi v Železarni zaostajamo 3,2 odstotka za družbenim planom. Računovodkinja TOZD nam je povedala, da smo pozitivni. Znižali smo stroške zaradi boljšega izkoristka in predelovali cenejši vložek. Letošnje prvo četrtletje je boljše od lanskega. To pa ni rezultat boljšega dela, ampak preračuna zalog na nove cene.« Pod razno je bilo med drugim govora o nepravilnem parkiranju v Trebežu in o nujni nabavi naprave za menjavo orodij v stiskalnici. SDS profilarna 1 opozarja, da je treba poskrbeti za razsvetljavo v železniškem podvozu in popraviti pot. Ko delavci odhajajo s popoldanske dneve, je namreč že temna. Zahtevali so tudi, da naj se obnovi orodje na rossi 1 in na stroju 3. Eden izmed delavcev pa meni, »da bi bilo dobro povišati premije.«

V TOZD VRATNI PODBOJI se je na skupnem zboru zbralo 39 delavcev (od 52-tih). Obravnavali so zadeve iz programa samoupravnih aktivnosti za maj.

Iz TOZD JEKLOVLEK smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, hladna predelava 1, adjustaža 1 in 2 ter brusilnica 1 in 2. SDS vodstvo TOZD je imela pripombo k delitvi hrane za bome! »Majšnji delavci si občasno želijo nabaviti tudi dodatne količine hrane za denar, vendar ob sedanjem načinu delitve to ni možno.« Predlagajo, da naj bi bilo vsaj en hladen obrok mogoče kupiti tudi z denarjem. Skupina se ne strinja z odgovorom vodje splošnega sektorja o zapori vratarskega mesta Bela II. Predlagala je, naj se ponovno preveri možnost, da se omogoči normalen prihod in izhod delavcev, ki stanujejo na Javorniku, Blejski Dobravi in Lipah, ter onim, ki se vozijo iz Bohinja.

Predlagala je tudi, naj se zaradi povečanja prometa, posebno kamionov (Jeklarna 2), in zaradi večje varnosti delavcev na Beli označita prehod in hodnik za pešce. SDS hladna predelava 1 se pritožuje, da še vedno ni dobila odgovora na vprašanje, kje imajo v TOZD pitno vodo. SDS adjustaža 1 pa zanima poročilo o delu komisije za izdelavo del in nalog v TOZD: ali je to delo končano ali ne, kaj se dela ter za katera dela in naloge gre. V zvezi s poslovanjem v prvem četrtletju so ponovno razpravljali o kvalitativni vložki. Število reklamacij se namreč večja. Omenjajo pa tudi, da svoje lastne napake poskušajo odpravljati z boljšim delom in z večjo tehnološko disciplino. »Do danes še nismo zvedeli, kako je s pitno vodo v Jeklovleku«, pravijo člani SDS adjustaža 2. »Table z napisi »Pitna voda« so izginile, le voda je ostala. Poletje se bliža, žeja narašča, opozoril pa ni. Zahtevamo, da tudi v adjustazi dobimo čaj na vsako dno, ker nam iz pip še vedno teče Sava.« Vprašujejo se tudi, zakaj ima vložek toliko površinskih napak, ki jim pri predelavi vzamejo veliko časa. Tudi vzdrževanje ni najboljše. Pri zvišanju in znižanju stroškov (poslovno poročilo) so zasledili zvišanje zaradi ogrevanja. Ker pa jim klasično ogrevanje (topla voda) sploh ne deluje, se vprašujejo, za katero zvišanje zaradi ogrevanja gre. Največ reklamacij je po njihovi oceni zaradi tvegane odpreme zaradi slabega vložka. SDS brusilnica 1 ugotavlja, da je še vedno odprto vprašanje kaloriferjev. Skupino moti tudi to, da za denar ne morejo kupiti malice (razen kruha in pijače) in hladni ali topli obrok. SDS brusilnica 2 pa se pritožuje, da še ni dobila odgovora odbora za delovna razmerja o odločbi za enega od sodelavcev. Zanima jih, zakaj odločbe še ni.

V TOZD ELEKTRODE so se SDS vodstvo rezalnica 1, oplaševalnica 1, transport in skladiščenje in priprava elektrodnih mas sestale na enem zboru, člani SDS oplaševalnica 1 in rezalnica 1 pa na drugem. Obravnavali so zadeve iz programa samoupravnih aktivnosti za maj. SDS oplaševalnica 2 in rezalnica 2 pa pod točko razno nekoliko misteriozno navajata, da so bile »pod točko obravnavana vprašanja, ki neposredno zadevajo TOZD oziroma jih je treba nuditi v TOZD, odgovor pa dati na naslednjem sestanku SDS«.

Iz TOZD ŽEBLJARNA smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, žebljarna 2 in 3, zavijalnica žebjarne in orodjarne. SDS žebljarna 2 se pritožuje, da jim manjka delavcev, planske obveznosti pa ostajajo enake, kot bi imeli polno zaseden normativ. Novih delavcev ne uspejo dobiti, kljub stalnim posredovanjem vodje TOZD. Vse novosprejele delavce dodelijo TOZD Jeklarna. Zaradi boljšega osebnega dohodka in manj dela odhajajo v Jeklarno tudi delavci iz žebjarne. Podobno se glasi tudi opozorilo SDS žebljarna 3. Še posebej pa jih skrbi, kako bo poletnih mesecih, ko se bodo začeli dopustiti. SDS zavijalnica žebjarne opozarja, da še vedno ni urejeno vprašanje vznika vilicarja. Vprašuje tudi, kaj je z naročili v 1 LBS embalaži za izvoz v ZDA. »Delovna sila je,« pravijo, »nima pa ustrezne zaposlitve oziroma ne more polno izkoristiti delovnega časa.« (se nadaljuje)

Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje — Božidar Lakota

PRVO REPUBLIŠKO SREČANJE RAČUNALNIČARJEV

V soboto, 17. maja, so se najboljši računalničarji iz vse Slovenije zbrali na 1. republiškem tekmovanju v Celju. Vseh je bilo 43, z Gorenjske deset, iz jesenjske občine pa pet, in sicer: Samo PODLOGAR in Damjan DEMŠAR z osnovne šole Tone Čufar Jesenice, Boštjan HRIBAR z osnovne šole Prežihov Voranc Jesenice, Jernej KUNŠIČ z osnovne šole 16. december Mojstrana in Rok BERNARD z osnovne šole Karavanskih kurirjev NOB Koroška Bela.

Najboljše računalničarje iz gorenjskih občin je v Celje odpeljal Tone Dolenc, ki računalništvo uspešno usmerja in vodi na našem ožjem območju.

Osnovnošolci so tekmovali v dveh skupinah: mlajši do šestega razreda in starejši — učenci 7. in 8. razreda. Samo Podlogar je na tem srečanju dokazal, da je računalničar, ki mu ni para, saj se je uvrstil na prvo mesto in šoli prisluzil računalnik. Poprašali smo ga, kaj sam pravi o računalništvu, kako se pripravljata na tekmovanja, kako je bilo v Celju. Njegovi odgovori so zanimivi — prisluzhimo jim:

— »Računalniški jezik je precej enostavna stvar, pri kateri pa večina ljudi obupa že na začetku. Čeprav je katerikoli računalniški jezik nekajkrat lažji od človeških jezikov. Računalniških jezikov se ne da predavati, kot npr. matematiko, ampak se mora vsak sam naučiti programiranja.

Kdor pozna pomen posameznih ukazov, še ni osvojil programerskega znanja. Podobno je tudi pri matematiki: kdor pozna številke, s tem še ne zna računati z njimi. Učitelj lahko začetniku pomaga le v toliko, da mu pokaže lažjo pot do rešitve. Če pa mu enostavno pokaže rešitev, je s tem napravil več škode kot koristi. Ni ga naučil, kako ujeti ribo, ampak mu jo je dal.

— Delo z računalnikom je zame poseben užitek. Računalnik je širše uporaben, kot si ljudje ponavadi mislijo. Večina jih uporablja za igranje iger, jaz pa za veliko več. Računalnik lahko vodi datoteke, se uporablja za obdelavo tekstov, razne obračune velikih količin in tudi za vodenje robotov. Veliko več časa kot za programiranje porabim za učenje novih jezikov. Igre sem že skoraj opustil, saj so po načelu vse enake — pobijanje nedolžnih zelenih. Programiranje je veliko hitrejšo, kot si

ljudje predstavljajo. Precej pa uporabljam računalnik za pisanje tekstov, saj tipkam že s skoraj trikratno hitrostjo ročnega pisanja, pa tudi popravljanje napak ne pusti nikakršnih madežev in črtanj.

— V Celje sem odpotoval brez posebnih priprav tik pred tekmovanjem, pripravljaj pa sem se vse leto z delom na računalniku. Menim, da se v kratkem času računalniškega znanja ne da dobiti.

— Naloge na računalniškem tekmovanju so se mi zdele zanimive. Mislim pa, da bi moral biti čas za reševanje daljši. Umetnost programiranja ni v tem, kako hitro napišeš program, ampak kako dobro je napisan.

Svoje razmišljanje je Samo sklenil takole: »V Celju je bilo kar prijetno. Medtem ko so mentorji pregledovali naloge, smo učenci poslušali predavanja, ki so bila prav zanimiva. Predstavili so nam tudi nekaj računalnikov. Zlasti zanimiv se mi je zdel ATARI 520 ST.

Srečanje smo končali s kosilom in klepetom z novimi znanci.

Novinarski krožek
osnovne šole
Tone Čufar Jesenice

ne Partljič z duhovito zgodbo Kako sem se na pol poročil.

Med zaključno prireditvijo je vsak udeleženec prejel tudi bilten z rezultati tekmovanja in z odlomki nekaterih najboljših pisnih nalog.

Tekmovalci in mentorji smo bili hvaležni organizatorjem tekmovanja, saj smo se v Mariboru zares dobro počutili. Poslovili smo se bogatejši za marsikatero spoznanje in izkušnjo. »Slovenska beseda nam je pomagala spoznavati sočloveka in s tem tudi nas same, hkrati pa nas je opozarjala, kako se vse, kar izgubi svoj humani smisel, spremeni v frazo, senco, brezdušni mehanizem

Cvetka Zonik
OŠ prof. dr. Josipa Plemplja Bled

Razpis

V počastitev meseca mladosti organizira OK ZSMS Jesenice ob sodelovanju z Namiznoteniškim klubom Jesenice posamično tekmovanje v namiznem tenisu za mladinke in mladince.

KJE: v TVD Partizan na Jesenicah (prostor NTK).

KDAJ: v torek, 3. junija, ob 15.30.

Vodja tekmovanja je Stane Babič.

NAČIN TEKMOVANJA: na izpadanje (dva dobljena niza).

ROK PRIJAVE: ponedeljek, 2. junija, do 14. ure, pisno ali po telefonu 81-596, na OK ZSMS Jesenice. Naknadnih prijav ne bomo upoštevali.

PRIPRAVLJENOST JE VEDNO BOLJŠA
KAKOR GOLO PRIČAKOVANJE

TITO

Nevarnost radioaktivnega sevanja lahko učinkovito zmanjšamo z ustreznimi zaščitnimi ukrepi. Da bi se učinkovito varovali pred sevanjem, ga je treba prvočasno zaznati. Za merjenje sevanja v jedrski elektrarni Krško in okrog nje imajo večje število detektorjev, ki sproti opozarjajo osebe elektrarne na škodljivo sevanje. Pred radioaktivnim sevanjem nas ščiti zid, streha in obleka. Škodljivost sevanja je tem manjša, čim manj časa smo bili izpostavljeni. Z oddaljenostjo od vira sevanja pada tudi škodljivost istega.

V primeru nesreče v jedrski elektrarni je nujno zagotoviti: — obveščanje in alarmiranje prebivalstva ter mobilizacija sil in sredstev civilne zaštite, — uporaba sredstev za osebno in skupno radiološko zaščito, — zaklanjanje, — prva medicinska pomoč, — evakuacija, — zaščita živali in živil živalskega izvora, — zaščita rastlin in živil rastlinskega izvora, — zaščita virov pitne vode, — asanacija zemljišča in — drugi potrebni ukrepi.

Po načrtih civilne zaštite se vsi prebivalci takoj obvestijo o vrsti nesreče preko radia, televizije in z alarmnimi vozili civilne zaštite. Ob jedrski nesreči se mora vsak pripadnik CZ odzvati pozivu občinskega štaba civilne zaštite. Če ste oddaljeni daleč od stanovanja, na prostem, si pokrijte glavo z ruto, klobukom ali plaščem. Usta in nos zakrijte z robcem in po najkrajši poti odidite domov. Obutev in gornja oblačila odložite pred hišo in se umijte.

Živino spravite v hlev in druge zaprte prostore; če ga ni, pa vsaj pod streho. Vsakič, ko zapustite hišo zaradi nujnih opravil, se dobro obujte in pokrijte.

SODELOVALI SMO NA FILMSKEM
FESTIVALU AMATERSKEGA FILMA

Od 4. do 10. maja je bil v italijanskem mestu Valdarnu pri Firencah italijanski festival za amaterski film, video in šolski film. Organizator Cinema FEDIC je v goste povabil jesenjski filmski klub ODEON. (Vsako leto sodelujejo na našem filmskem festivalu)

Jugoslavijo sva zastopala člana filmskega krožka OŠ Karavanskih kurirjev NOB Simon Doberšek in Aleksander Miklič z mentorjem Brankom Altom, članom ODEONA. S seboj pa smo imeli tudi pionirske filme drugih slovenskih filmskih krožkov.

Svoje filme smo vrteli na festivalu šolskega filma po končanih projekcijah, nato pa je potoval še razgovor o filmih in delu v šolah pri nas in v Italiji. Razlika je predvsem v tem, da v italijanskih šolah snemajo bolj poučne, dokumentarne in animirane filme, pri nas svobodno izbiramo teme iz našega življenja, mentor pa nam predvsem pomaga realizirati naše ideje.

Pri italijanskih filmskih delavcih in avtorjih smo naleteli na ugodne ocene in ob koncu festivala smo prejeli tudi posebno priznanje. Spoznal sem, kako poteka festival, videl sem, da je tehnična opremljenost šol, ki imajo filmske skupine, boljše kot pri nas. Veliko je bilo tudi video filmov. Organizator nam je omogočil projekcijo vseh filmov, ki smo jih prinesli s seboj.

Udeležba na italijanskem festivalu amaterskega filma pomeni naše

mu krožku, nama in mentorju veliko priznanje, izkušnjo in spodbudo za delo. Spoznala sva se z nekaterimi vrstniki, s katerimi bova skušala ohraniti stike. Tudi naš mentor je bil zadovoljen z organizacijo festivala in našo predstavitevjo.

Sodelovanje na italijanskem filmskem festivalu so omogočili filmski klub ODEON, Izobraževalna skupnost Jesenice in Cinema FEDIC Valdarno.

Aleksander Miklič
filmski krožek OŠ
Karavanskih kurirjev NOB
Jesenice

REPUBLIŠKO TEKMOVANJE
V ZNANJU MATERINŠČINE
ZA CANKARJEVO PRIZNANJE

V soboto, 17. maja, je Slavistično društvo Maribor organiziralo 11. republiško tekmovanje v znanju materinščine za Cankarjevo priznanje. Tekmovanje je potekalo na Pedagoški fakulteti v Mariboru. Udeležilo se ga je 53 osnovnošolcev in 74 srednješolcev. Učenci so bili razdeljeni na tri stopnje, vsaka od njih je preštudirala določeno literaturo:

1. stopnja (učenci 7. in 8. razreda osnovne šole) — mladinska proza Pavleta Zidarja, 2. stopnja (učenci 1. in 2. letnika srednje šole) — slovenska književnost v Italiji in Avstriji, 3. stopnja (učenci 3. in 4. letnika srednje šole) — slovenska književnost v Italiji in Avstriji; A.Rebula, F.Lipuš, G.Januš.

Dijaki in mentorji iz oddaljenih krajev so lahko prišli v štajersko prestolnico že v petek popoldne in se nastanili v Centru srednjih šol. Vsi smo se zbrali ob 9. uri v avli Pedagoške fakultete, kjer sta nas prisrčno pozdravila predsednik SD Slovenije dr.A.Skaza in predsednica SD Maribor Majda Potrata. Tekmovalci so najprej oblikovali pisni sestavek na določeno temo. V drugem delu pa so reševali test iz jezikovne, slogovne in literarnozgodovinske analize besedil.

Medtem smo se mentorji posvetovali o temah in poteku tekmovanja. Soglašali smo, da bi bilo dobro določiti temo že v septembru, prav tako pa tudi datume za regijska in republiška tekmovanja. Ti datumi se nikakor ne smejo ujemati z datumi drugih tekmovanj, tako kot se je to zgodilo letos.

Po kosilu so gostoljubni organiza-

torji popeljali mlade ljubitelje slovenske besede po Mariboru in jim pokazali njegove lepote in znamenitosti. Mentorji smo bili medtem precej zaposleni s korekturo spisov in testov.

Popoldne smo vsi nestrpno čakali na razglasitev rezultatov in na srečanje s povabljenimi književniki. Dr.A.Skaza je desetim najboljšim iz vsake stopnje razdelil lepe knjižne nagrade. Prva tri mesta po posameznih stopnjah so dosegli:

— 1. stopnja: —Sabina Bratun, OŠ France Prešeren Kranj, Petra Bašar, OŠ Lucijan Seljak Kranj, Darja Pogačnik, OŠ prof.dr.J.Plemplja Bled.

— 2. stopnja —Matjaž Vrtovc, NSC Nova Gorica, Irena Vrabec, SGNS Veno Pilon Ajdovščina, Alenka Velkavrh, SŠDSK Ljubljana.

— 3. stopnja —Mojca Schlamberger, SŠ za družb.V.Janežič, Ljubljana, Valerija Notaln, SŠ ped. in kult.usmerj.Maribor, Marina Furlan, Klasični licej, F.Prešeren, Trst.

Srečanje s povabljenimi književniki A.Rebulo, B.Pahorjem, S.Jugom in T.Partljičem je bilo zanimivo in prisrčno. Vsak od njih nam je predstavil delček iz svojega literarnega opusa. Posebno nas je razvedril To-

SLAVKO TARMAN

NARAVOSLOVCI IN KIRURGI SKOZI
STOLETJA

13

BORBA PROTI MALARIJI —
LAVERANOV MIKROB

Nenavadni mikrob malarije je leta 1880 odkril francoski vojaški zdravnik dr. Laveran v krvi ljudi, obolenih za isto boleznijo, v krvi zdravih pa ga ni mogel nikoli dokazati.

Kjer je razsajala malarija, so bili tudi komarji anofelesi. Malarija je znana vročinska bolezen z značilnimi napadi vročine in potenja. Povzročajo jo plazmodiji (prazivali iz družine trosovcov), ki se spolno razmnožujejo v komarju anofelesu, nesporno pa v človeku. Malarični napadi so posledica shizogonije zajedavcev v eritrocitih pri človeku. Pri terciarni malariji se napadi ponavljajo na tri dni, pri tropiki malariji pa vsak dan. Zdravljenje je sprva potekalo s kininom, ki so ga v zadnjih letih opustili. Sedaj uporabljajo atebirin, plazmohin, rezohin, sulfoni in podobno.

Komar anofeles je pregnan. Danes se v Italiji in Afriki, v Indiji in Ameriki — tam, kjer je včasih brenčanje anofelesov povzročalo mrzlico, opuščene kraje in smrt, razprostrajo rodovitna polja. Panamski prekop je bilo mogoče zgraditi šele, ko so zatrli malarijo.

Raziskovalec Donald Ross, ki je dobil Nobelovo nagrado za svoj prispevek k preučevanju prenosa malarije s človeka na človeka, je tiho sklenil svoje pionirsko delo. Angleška

vlada mu je poklonila plemiški naslov. V najtežjih razmerah je opravil izjemno delo, katerega uspeh je dajal človeštvu upanje, da bo mučna smrtonosna malarija za vedno izginila s sveta. Ronald Ross je v svoji skromnosti vedno govoril: »Znanstveni izsledki so večji od majhnih ljudi, ki so te izsledke v praksi tudi dosegli« — ter svoje raziskovalno delo tiho nadaljeval v prid človeštva.

PAUL EHRLICH UTEMELJITELJ
ZNANSTVENE KEMOTERAPIJE

Paul Ehrlich, nemški kemik in bakteriolog, profesor na univerzi in direktor inštituta za poskusno terapijo v Frankfurtu ob Maini. S svojim asistentom Japoncem S.Hatom je v letu 1909 iznašel zdravilo zoper sifilis (salvarzan). Nobelovo nagrado za medicino je prejel v letu 1908. Poleg serološkega dela je v laboratorijsko tehniko uvedel barvila. Barve in anilinska barvila so bila izjemno učinkovita za posamezne bolezenske mikroorganizme. Zato prof. Ehrlich zaslužen imenujemo utemeljitelja sodobne kemoterapije.

Profesor Ehrlich je bil veseljak. Dnevno je »pospravil« petindvajset cigar. S svojim laboratorijskim asistentom je prav rad spil čašo piva, še več pa z nemškimi, angleškimi in ameriški kolegi. Bil je sodoben, hkrati pa

srednjeveško nastrojen. Posebno takrat, kadar je zadrževal: »Naučiti se moramo postreliti mikrobe s čarobnimi krogli«. Nasprotniki so se mu smejali in mu dali vzdevek »dr. Fantast«.

Končno je zmagal Paul Ehrlich in ne trezna kratkovidnost njegovih nasprotnikov. Pripravil je čarobno kroglo, ki je uničila povzročitelja sifilisa. Ukrotil ga je s salvarsanom.

Paul Ehrlich je bil že kot gimnazijski dijak nekaj nevsakdanjega. Maturitetno nalogo iz nemščine z naslovom Življenje je sen je precej nenavadno zastavil ter razčlenil: »Sanje so funkcije možganov in možganske funkcije niso nič drugega kot oksidacijski procesi. Sanje so torej neke vrste fosforesciranja možganov.« Medicino je študiral na različnih nemških univerzah. Njegova vzornika sta bila kemik Louis Pasteur in podeželski zdravnik Robert Koch. Ehrlich je bil deset let mlajši od dr. Kocha. Tistega dne, ko je Koch prvič opazil mikrob vraničnega prisada (antraksa), je bil Ehrlich v Chonheimovem laboratoriju. Pri barvanju bolnih jeter je Ehrlich opazil bacil tuberkuloze, torej pred Kochom. Vendar je mislil, da so te majhne barvane palčice kristali.

Ko je sedel tistega marca leta 1882 v berlinski predavalnici in poslušal Kochovo dokazovanje odkritja vzrokov tuberkuloze, se mu je posvetilo. »To nepozabno doživetje me je v mojem znanstvenem življenju najbolj vznemirilo«, je povedal Ehrlich mnogo let pozneje. Osebnost se je srečal s Kochom in mu prikazal način barvanja bacila tuberkuloze, torej tehniko, ki se še danes uporablja.

Kmalu je tudi sam zbolel za tuberkulozo. Zdravit se je šel v Egipt. Takrat je bil star štiriinšestdeset let. Če bi tedaj boleznijo podlegel, bi ga pozabili. Toda imel je neizčrpano energijo.

Prepričan je bil, da bo lahko uspešno zdravil bolnike in raziskoval mikrobe. Postal je primarj na berlinski kliniki. Leta 1896 pa v odja raziskovalnega laboratorija za pripravo serumov. Čez nekaj let se je laboratorij osebje s prof. Ehrlichom preselilo v Frankfurt. V letu 1906 je imel izredno srečo. Vdova po bogatem bankirju mu je za raziskave podarila precejšen fond, s katerim so zgradili Inštitut za raziskavo barvil. Zaposlil je vrsto sposobnih kemikov, ki so spajali vedno nova in nova barvila.

V svojih poskusih je odkril kemično spojino atoksil, kar pomeni nestrujen. Osnovno strukturno formulo bomo spremenili, je razlagal svojim kemikom, ki so bili zbrani z vseh strani: iz Francije, Nemčije in Japonske. Dr. Ehrlich je nameraval atoksil spremeniti v tisoč novih različnih arzenovih spojin. S skupinskim delom so jih izdelali šest. Bistvo teh poskusov je bilo spremeniti arzenik v zdravilo. Ehrlichovi sodelavci so garali, preobrazili atoksil ter odkrili šesto spojino salvarzan. Preparat je zanesljivo uničeval tripanosome.

V zdravniški reviji iz leta 1906 je dr. Ehrlich prebral, da je bakteriolog dr. Schaudinn odkril povzročitelja spolne bolezni — spirochaeta pallida. Dr. Fritz Schaudinn (1871—1906), direktor Inštituta za tropske bolezni v Hamburgu, je leta 1903 odkril spirochaeta pallida in povzročitelja tropske griže (Entamoeba histolytica).

O tem je zapisal: »Bleda spiroheta spada med živi svet, ni podobna bakterijam, temveč je izredno sorodna tripanosom. Spirohete se včasih lahko spremenijo v tripanosome...«

PREDNOSTNA LISTA PRIČAKOVALCEV STANOVANJ

V skladu z 18. členom Pravilnika o urejanju stanovanjskih zadev TOZD/DS in sklepi delavskih svetov objavljamo spremembe predloga prednostne liste pričakovalcev stanovanj, nastale med 30-dnevno javno razpravo.

S tem je prednostna lista pričakovalcev stanovanj za leto 1986 veljavna.

ČRTANI SO:

— Muranović Azira — DS KSI napaka priimka v matični datoteki,
— Halimović Asim — TOZD Žebljarna — umrl,
— Hrustanović Redžo — TOZD Plavž — izjava,
— Kadir Mirsad — TOZD Transport — rešen,
— Reinhard Danilo — TOZD Valj. žice — obračunan,
— Jerković Predrag — TOZD Plavž — obračunan,
— Fajković Enes — TOZD Vzdrževanje — obračunan,
— Čatak Muho — TOZD Transport — obračunan,
— Mežek Igor — TOZD Remontne delavnice — obračunan,
— Dokl Silva — TOZD HV Bela — gradbeno posojilo,
— Čuden Marjan — TOZD Remontne delavnice — gradbeno posojilo,
— Bricej Bogdan — TOZD Remontne delavnice — rešen,
— Mlinarec Danica — DS KO-FI — rešena (Vatrostalna),
— Lotrić Sonja — DS ETN — rešena,
— Meznarec Bojan — TOZD Remontne delavnice — rešen pri Samop. stan. skup.,
— Došenović Slavko — TOZD Valj. bluming štekel — rešen,
— Kadić Hajrudin — TOZD Jeklarna — rešen — v star stanovanjski fond z izjavo.

POPRAVKI TOČK ZARADI SOFINANCIRANJA, NOVIH DRUŽINSKIH ČLANOV, ZDRAVSTVENO STANJE IPD...

— Čuden Albin — TOZD Vzdrževanje — sof. — 50 točk, 4 člani, trisobno stanovanje, 292 točk,
— Džudić Dragan — TOZD Jeklarna — sof. — 50 točk, 4 člani, trisobno stanovanje, 354 točk,
— Vasiljević Mihajlo — TOZD Plavž — sof. — 50 točk, 4 člani, trisobno stanovanje, 284 točk,
— Bektašević Mustafa — TOZD Transport — 20 točk na zdrav. stanje — 4 člani, dvosobno stanovanje, 273 točk,
— Borković Luka — TOZD Transport — sof. — 50 točk, 4 člani, trisobno stanovanje, 380 točk,
— Bajrektarević Fikret — TOZD Elektrode — sof. — 50 točk, 3 člani, dvosobno stanovanje, 334 točk,
— Terzić Husein — Jeklarna — sof. — 50 točk, 4 člani, trisobno stanovanje, 401 točk,
— Rekić Atif — TOZD HV Bela — sof. — 30 točk, 4 člani, trisobno stanovanje, 317 točk,
— Bilajac Edin — TOZD Žičarna — sof. — 50 točk, 4 člani, trisobno stanovanje, 234 točk,
— Muminović Hakija, TOZD Vzdrževanje — sof. — 30 točk, 4 člani, trisobno stanovanje, 296 točk,
— Vovk Zoran — TOZD Valj. deb. ploč. — sof. — 20 točk, 2 člana enosobno stanovanje, 272 točk,
— Štefelin Tomaž — TOZD Žičarna — sof. — 50 točk, 5 članov, trisobno stanovanje, 318 točk,

— Rustemi Nazmi — TOZD Jeklarna — 20 točk na zdrav. stanje, 4 člani, dvosobno stanovanje, 304 točke,
— Čepka Antun — DS ETN — 20 točk na zdrav. stanje, 4 člani, dvosobno stanovanje, 321 točk,
— Šumež Benjamin — TOZD Plavž — 10 točk na telesno okvaro, 4 člani, trisobno stanovanje, 311 točk,
— Arapović Fata — TOZD Rem. del. — 20 točk na zdrav. stanje, 4 člani, trisobno stanovanje, 311 točk,
— Koljić Fuad — TOZD Vzdrževanje — 4 člani, sprememba trisobnega na dvosobno stanovanje, 220 točk,
— Gričar Janez — TOZD Jeklarna, 2 člana, enosobno stanovanje, 380 točk,
— Ivaštanin Vojo — TOZD HV Bela — 5 točk na delovno dobo, 3 člani, dvosobno stanovanje, 301 točk,
— Hribljan Dušan — TOZD Strojne del. — 3 člani, dvosobno stanovanje, 310 točk,
— Šorl Drago — DS KSI — 2 člana, enosobno stanovanje, 310 točk,
— Pirić Ajša — TOZD Plavž — pretočkovani stanov. pogoji — 5 članov, trisobno stanovanje, 286 točk,
— Čatak Hajrudin — TOZD Transport — 4 člani, trisobno stanovanje, 304 točke,
— Dizdarević Adem — TOZD Vzdrževanje — 2 člana, enosobno stanovanje, 171 točk,
— Gluhalić Bečo — TOZD Jeklarna — 4 člani, 262 točk, sprememba iz dvosobnega na trisobno stanovanje,
— Neumov Jovica — TOZD Transport — 4 člani, 239 točk, trisobno stanovanje,
— Penić Rafael — DS KO-FI — napacen seštevek — prej 354 točk — pravilno 334 točk, 3 člani, dvosobno stanovanje,
— Pintarić Slavko — DS KO-FI — 5 članov, trisobno stanovanje, 289 točk.

Oddelek za družbeni standard

POSVET Z VODJI DELEGACIJ IN KONFERENC DELEGACIJ

Z ustavami republik in federacij so delavci in delovni ljudje, organizirani v osnovnih celicah našega samoupravnega sistema, to je v TOZD ter drugih organizacijah združenega dela in v krajevnih skupnostih, dobili pravico, da preko svojih delegatov in v okviru delegacij sodelujejo pri upravljanju družbenih zadev in odločanju o vprašanjih skupnega pomena v občini in širši družbenopolitični skupnosti, v skupščinah DPS in skupščinah SIS.

Z namenom, da bi takoj na začetku četrtega delegatskega mandata spodbudili bolj zavzeto in odgovorno delo v vseh delegacijah, ki smo jih 13. marca letos izvolili v Železarni Jesenice, sta Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje in Izvršni odbor konference osnovnih organizacij sindikata organizirala posvet, na katerega so povabili vse izvoljene vodje delegacij in konference delegacij.

Posvet se ni spušal v teorijo in razvoj delegatskega sistema; nismo ocenjevali dela delegacij in njihovih vodij v preteklem mandatu. V kratkem uvodu smo na osnovi poznavanja stanja opozorili na tiste najbolj pomembne naloge v zvezi z delom delegacij, ki naj bi jih tudi v zaostrenih gospodarskih razmerah čim bolj približale ustavnim opredelitvam oziroma nalogam. Udeležence posveta smo posebej seznanili z vlogo in nalogami vodje delegacije, z nalogami celotne delegacije ter z oblikami povezovanja delegacije s samoupravnimi organi, DPO in strokovnimi službami.

Po vsakokratnem uvodu (sodelovali so Edo Kavčič, predsednik IO K OO sindikata Železarnice, in strokovni sodelavci CPSI) smo v razpravi razčistili nekatere probleme, s katerimi se srečujejo vodje delegacij, delegati v skupščinah, govorili o delegatskih gradivih in odnosu osnovnih organizacij DPO do delegacije.

Posvet je potekal v dveh delih. V četrtek, 15. maja, so bili vabljeni vsi vodje posebnih delegacij za skupščine SIS družbenih dejavnosti in štirje vodje konference delegacij. Naslednji dan pa vsi ostali (skupaj 104). Posveta se je udeležilo 52 vodij ali 50 odstotkov vabljenih.

Glavni poudarki v razpravi so bili naslednji:

— sestajanje delegacij tam, kjer je delo organizirano v sistemu 4+1 je sila problematično (velika odsotnost),

— zavest delegatov (v preteklem mandatu) je bila slaba, delegacije so preveč prepuščene same sebi, DPO na vse to ne reagirajo,

— med evidentiranjem in pripravi na volitve bi morali več pozornosti nameniti tistim kadrom, ki so se pripravljali aktivno vključiti v delo delegacij (skrb za ustrezno kadrovske politike),

— posamezni vodje delegacij (po njihovih izjavah) niso razmišljali, kaj vse se od njih in delegatov pričakuje, in menijo, da so na to zahtevno dolžnost prehitro pristali,

— opozarjajo na dejstvo, da je marsikdaj za sklic delegacije premalo časa (5 delovnih dni), če gradivo pride npr. v četrtek, je potrebno zelo hitro ukrepati,

— sodelovanja med samoupravnimi organi in delegacijo skoraj ni,

— na koncu ali na začetku pomembnih gradiv za skupščine DPS ali SIS bi morali biti napisani ustrezni povzetki oziroma alternative (varijante),

— dnevni red skupščine pripraviti tako, da se o pomembnih gradivih razpravlja na začetku seje, ko delegati še sledijo zadevam,

— večkrat se razpravlja o gradivih, ki niso več aktualna oziroma so ustrezni sklepi ali stališča sprejeti na »višjem nivoju« (strokovne službe bi morale na to bolj paziti),

— na konferenci delegacij znotraj Železarnice je potrebno stališča večkrat poenotiti (ne sme pa postati praksa oziroma, da konferenca postane delegacija),

— »Delegat«, glasilo skupščine občine Jesenice, mora biti na razpolago vsem delegatom, saj je to pogoj za razpravo (v nasprotnem se sestane delegacije vodi kot predavanje) in oblikovanje stališč za skupščine,

— v delovni organizaciji, kot je Železarna Jesenice, je nujno mnenje tudi strokovnih služb (da delegacija oblikuje svoje stališče), posebej takrat, ko gre za pomembne zadeve.

Udeleženci so si bili edini tudi v tem, da je občasno s takšnimi posveti potrebno nadaljevati oziroma poskrbeti za še bolj konkretne oblike dajanja ustreznih napotkov in razčiščevanja nekaterih nejasnosti v zvezi s temo posveta.

Mirko RABIČ

SESTANEK UPORABNIKOV MVS

Prejšnji teden se je dogajal tokrat že peti sestanek uporabnikov operacijskega sistema MVS, kakor se glasi uradni naziv tega vsakoletnega sestanka uporabnikov računalnikov IBM. ERC naše železarnice je bil med prvimi pobudniki tega srečanja, na katerem so uporabniki MVS sprva izmenjevali svoje izkušnje s tem operacijskim sistemom, z leti pa je postajala vsebina teh sestankov vedno bolj pestra.

Tako tudi letos, ko udeleženci srečanja pravzaprav niso več govorili o MVS, pač pa o računalniških pete generacije, novostih na področju strojne in programske opreme, JUPAKU, svojih lastnih dosežkih pri razvoju programske opreme, med katere vsekakor sodi tudi ekspertni sistem za klasifikacijo jekel, ki so ga v sodelovanju s inštitutom Ježef Štefan razvili v naši Železarni, in še marsičem. Na tem sestanku se uporabniki IBMovih računalnikov z Intertrandom, ki je kot predstavnik IBM nekakšen neuradni pokrovitelj teh srečanj, govorili o problemih v zvezi z nakupom in zamenjavo računalniške opreme, servisiranjem, šolanjem kadrov in podobnem. Ob tem velja omeniti, da se v računalništvu novosti pojavljajo zelo hitro, saj oprema zastari že v šestnajstih do osemnajstih mesecih, zato morajo računalničarji nenehno dopolnjevati svoje znanje, to dopolnilno izobraževanje pa mora biti dobro organizirano in ne sme trajati predolgo, saj bi se sicer, kot pravi Janez Miko, »samo izobraževali in nič delali«. Z novim izobraževalnim središčem v Radovljici so zato uporabniki IBMovih računalnikov precej pridobili. Tu se je letošnje srečanje tudi začelo, nadaljevalo pa se je naslednji dan v DO Iskra Telematika, kjer so udeleženci srečanja predstavili informacijski sistem in nekatere obdelave, ki jih delajo v Telematiki.

Zadnji dan je bila gostitelj srečanja naša Železarna, kjer so udeleženci predstavili delo ERC, procesno vodenje v jeklarni in ekspertni sistem za klasifikacijo jekel. O ekspertnih sistemih naslovljen in ekspertnem sistemu za klasifikacijo jekel, ki ga bomo podrobneje predstavili v eni prihodnjih števil Železarnice, smo spregovorili nekaj besed z Janezom Mikom: »V zadnjem času se tudi IBM usmerja v ekspertne sisteme, saj je to izziv, ki ga je kot vodilni proizvajalec računalniške opreme moral sprejeti. Ko govorimo o peti generaciji računalnikov, ne govorimo več le o zbiranju in klasificiranju podatkov, pač pa o vrednotenju in uporabi zbranih podatkov. Na tem srečanju so našim poslovnim delavcem predstavili programski paket za vodenje poslovnih funkcij, ki se bistveno razlikuje od IMS, ki ga uporabljamo sedaj, (ta je v bistvu le pripomoček za zbiranje in hierarhi-

čno urejanje podatkov). Nasploh se v svetu vedno bolj uveljavljajo relacijske baze podatkov. No vrniva se k ekspertnim sistemom. Ni težko napisati ali kupiti takega programa, pač pa njegovo uvajanje zahteva veliko časa in truda. Vedno bolj je treba znati zbrane informacije tudi koristno uporabiti, to znanje je pravzaprav vstopnica v računalniško visoko družbo. Vedno težje se je namreč znajti v množici podatkov, pri ekspertnem sistemu pa gre prav za

urejanje in povezovanje teh podatkov na tak način, da jih lahko uporablja tudi človek. To pa seveda zahteva tudi spremembe pri organiziranju dela računskih centrov, saj potrebujemo manj programerjev in vedno več organizatorjev.

Vse skupaj nas je pravzaprav presenetil razmah osebnih in poslovnih računalnikov, s čimer se spreminja tudi vloga velikih računalnikov. Ti bodo vse bolj vzdrževali povezave med posameznimi manjšimi računalniki in baze podatkov, poslovne računalnike pa bomo uporabljali kot inteligentne terminale oziroma samostojne enote pri manjših obdelavah, ali preprosto kot inteligentna peresa.

BG

SEJA ODBORA SAMOUPRAVNE DELAJSKE KONTROLE

V torek, 20. maja, so se sestali člani odbora samoupravne delavske kontrole Železarnice Jesenice. Pri pregledu izvajanja sklepov prejšnjih sej so ugotovili, da je sklep s konstituantne seje — o pripravi vsebinsko primernejšega poslovnega poročila — izvršen. Analitski del poslovnega poročila je dopolnjen z uvodom, ki vključuje primerjavo posameznih področij poslovanja v Železarni Jesenice s širšo okolico oziroma družbenopolitično skupnostjo (proizvodnja, zunanjetrgovinska menjava, cene).

Predsednik poslovnega odbora je navzoče seznanil s poslovanjem naše delovne organizacije in temeljnih organizacij v prvih treh mesecih leta 1986. Vse temeljne organizacije, razen TOZD Plavž, so poslovale pozitivno. Glavni vzroki zaostajanja za načrtovano proizvodnjo pa so bili pomanjkanje vložka in delavcev ter pogoje okvare in zastoji na proizvodnih napravah.

Na vprašanje delegata iz TOZD Žebljarna o vprašljivosti obstoja temeljnih organizacij (pomanjkanje delavcev ogroža proizvodnjo, slabo delovno vzdušje) so podprli z gospodarskim načrtom sprejete cilje, da mora Železarna proizvajati in izvažati čimveč končnih izdelkov, zlasti tistih, ki imajo na trgu ustrezno ceno.

Delegat iz TOZD Energetika je opozoril na kriterij delitve OD in poudaril, da dobro delo delavcev v storitvenih temeljnih organizacijah ne vpliva na njihove osebne dohodke, ker so odvisni od proizvodnih temeljnih organizacij, zato je nujno, da kriterije spremenimo.

Delegat iz delovne skupnosti KO-FI je opozoril, da v Železarni nimamo izdelanih normativov za zaloge (preveč sredstev je vezanih na zaloge, kar se vidi tudi iz poslovnega poročila), s katerimi bi se lahko normalno poslovali. Normative za zaloge je potrebno čimprej izdelati in hkrati uvesti tudi penale, da bi preprečili preveliko kopičenje zalag.

Delegat iz TOZD Valjarna blumingštel je opozoril na dve investiciji — Jeklarno 2 in hidrocentralo

NOVICE IZ SINDIKALNIH ORGANIZACIJ

TOZD HLADNA VALJARNA JESENICE

Izvršni odbor osnovne organizacije sindikata Hladne valjarne Jesenice se je 8. aprila sestel na 5. seji. Na njej so člani določili delegata za zunanjo disciplinsko komisijo in koordinatore med komisijo za družbeno aktivnost žensk in IO OOS. Govorili pa so tudi o predlogu kandidata za predsednika IO konference sindikata Železarnice. Ob tem so pripomnili, naj bo v prihodnje IO sindikalne konference Železarnice kadrovske tako sestavljen, da bo podpredsednik sposoben nadomestiti predsednika. V zvezi s pritožbo sodelavca zaradi bolovanja v počitniškem domu Železarnice izvršni odbor vztraja pri svojem sklepu in merilih, zato razporeda ne bodo spremenili.

Javornik. Sredstva za Jeklarno 2 se ne zbirajo po programu, zato so poslovnemu odboru naložili, da urgira pri bankah in od njih zahteva izpolnjevanje sprejetih obveznosti. V zvezi z zaostajanjem del pri investiciji Hidrocentrala Javornik pa naj poslovodni odbor pri izvajalcih opreme (turbini) doseže, da bodo ti dogovorjene obveznosti izpolnjevali v roku.

Obravnavali so še poročilo o porabljenih sredstvih za reprezentanco v letu 1985 in prvem trimesečju leta 1986 ter ugotovili, da le-ta za leto 1985 znašajo 8.981.202 dinarja ali 141,5 odstotka glede na plan, v prvem trimesečju tega leta pa 3.646.471 dinarjev ali 24,5 odstotka glede na plan in se gibljejo v okvirih planiranih.

V preteklem letu je v tujino potovalo 161 naših sodelavcev. Potovanja so glede na leto 1984 narasla z indeksom 175. Vzroki za tako povečanje pa so predvsem v investiciji Jeklarna 2, izobraževanju za programe v Jeklarni 2 ter v komercialni dejavnosti (nabava vložka v državah SEV in reklamacije).

CPSI — D. B.

TOZD REMONTNE DELAVNICE

Peta seja izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata je bila 9. aprila. Na njej so govorili o solidarnostni akciji »Zupančič«. O tem, kako je potekala in uspela, bosta samoupravne skupine obvestila predsednik komisije za socialna vprašanja in tajnik izvršnega odbora sindikalne organizacije. Izvršni odbor tudi zahteva, naj pri urejanju odškodninskega postopka ob smrti sodelavca Janeza Zupančiča aktivno sodeluje tudi izvršni odbor sindikata Železarnice.

Predsednik komisije naj bi do 25. aprila pripravil tudi osnutek pravilnika za delo komisije, o katerem bodo razpravljale samoupravne delovne skupine.

Izbrali so dobitnika srebrnega znaka Zveze sindikatov, na koncu pa oblikovali stališče do predloga za predsednika sindikalne organizacije Železarnice. Izrekli so se proti kandidaturi predlaganega kandidata.

Naslednja seja izvršnega odbora OOS je bila 8. maja. Ugotovili so, da informacija o solidarnostni akciji še ni bila izdelana. Rok zanjo so prestavili na 19. maj. Prav tako še ni bilo znano, ali bo IO sindikata sodeloval pri urejanju odškodninskega postopka.

Pregledali so, kako so lani delovne delegacije samoupravnih interesnih skupnosti in zbora združenega dela v TOZD Remontne delavnice in predlagali delegate za skupščino SIS materialne proizvodnje. Obravnavali so dnevni red 10. seje delavskega sveta temeljne organizacije in za tri točke oblikovali mnenja oziroma stališča. Sejo so končali z nekaterimi vprašanji: kaj je s sedmimi dodatnimi počitniškimi prikolicami, zakaj Remontne delavnice nimajo počitniških terminov v Portorožu, kam so bila nakazana sredstva od razlik med osebnimi in dejansko izplačanimi osebnimi dohodki.

KLUBSKA SAMOAKTIVNOST KOT OBLIKA SODOBNEGA SOCIALNEGA ŽIVLJENJA

V naši občini so že nekaj let prisotna razmišljanja in prizadevanja o razvijanju klubskega življenja, zlasti pa klubske samoaktivnosti delovnih ljudi in občanov v prostem ali izvenrednem času v primernih socialnih okoljih ali krajevnih skupnostih.

Doslej so o tem največ razmišljali v klubu samoupravljalcev in ZKO, kar pa mora dobiti organizirano obliko v socialistični zvezi delovnega ljudstva v krajevnih skupnostih in občini. SZDL se mora v vsaki krajevni skupnosti prizadevati za razvijanje dejavnosti delovnih ljudi in občanov po interesnem načelu, kar vključuje tudi uresničevanje pobud in organiziranje sekcij, društev, klubov itn.

To pomeni, da je možno v krajevnih skupnostih v skladu s potrebami, željami in interesi delovnih ljudi in občanov, materialnimi (prostori) in drugimi pogoji (kadri) ter splošnimi razmerami v sedanjem času razvijati in pospeševati tudi klubske samoaktivnosti delovnih ljudi in občanov.

V krajevnih skupnostih, ki so primarne socialne skupnosti, se vendarle mora uresničevati in zagotavljati proces socializacije človeka v procesu vzpostavljanja in razvijanja demokratičnih in samoupravnih odnosov, aktivnega in kreativnega življenja, tako da delovni ljudi in občani pri tem uresničujejo in zadovoljujejo svoje najbolj neposredne potrebe, interese in želje.

V sedanjih razmerah (npr. nizki osebni standard, ki pogosto tudi privatizacijo osebnega in družinskega življenja, potrebe po vsestranskem uveljavljanju delovnih ljudi in občanov, organiziranem prostem času) sodobni način življenja povzroča potrebo po gibanju za razvijanje klubske samoaktivnosti delovnih ljudi in občanov. Pri tem je torej potrebno upoštevati naslednje dejavnike, ki vplivajo na sedanji način življenja ljudi:

- pospešen razvoj znanosti, tehnike in tehnologije lahko vpliva na uresničevanje totalnosti človekove osebnosti. To pomeni, da tehnika vse bolj vpliva na razvoj človekove osebnosti, na njegovo vsakodnevno življenje ne samo v proizvodnem procesu, temveč tudi na družinsko življenje in izrabo prostega časa;
- določeni prosti čas, ki ostane človeku na razpolago, mu omogoča samopotrjevanje in samorealizacijo lastnih individualnih želja, interesov in potreb. V tem smislu lahko klubska samoaktivnost prispeva k uresničevanju določenih vidikov človekove totalnosti;
- klubska samoaktivnost, zlasti kulturnometniška, omogoča razvijati tisto, kar je delovnim ljudem in občanom skupno v razvijanju medsebnih odnosov. To pomeni, da lahko klubska samoaktivnost prispeva k oblikovanju in razvijanju človečnosti človeka.

V osnovi kulture sploh v naši socialistični samoupravni družbi ni in ne more biti prisotna samo težnja in usmerjenost k razvijanju elitne, profesionalne in institucionalizirane kulture, ampak tudi usmerjenost k razvijanju formalnih in neformalnih oblik dejavnosti vseh delovnih ljudi in občanov. Prav v tem smislu ima lahko negovanje in pospeševanje klubske samoaktivnosti posebno vlogo in mesto v primarnih socialnih skupnostih (krajevne skupnosti) in

družbenopolitični skupnosti (občina).

Preden navedem nekatera področja ter bolj ali manj znane oblike dela, ki jih je mogoče uveljaviti s klubske samoaktivnosti delovnih ljudi in občanov, je potrebno poudariti, da se lahko s temi aktivnostmi razvijajo tudi vzgojni vplivi kot npr.:

- razvijanje vrednot in norm (ljubezni, solidarnosti, patriotizma, bratstva in enotnosti, dostojanstva človekove osebnosti), razvijanja sposobnosti in demokratizacije medsebnih odnosov;
- negovanje kulture govora in obnašanja (razvijanje znanj, sposobnosti in spretnosti, javnega nastopanja in komuniciranja itn.);
- razvijanje in negovanje odgovornosti in spoštovanja, usklajevanja osebnih, skupnih in splošnih interesov na samoupravni osnovi;
- spoznavanje osnov strokovno tehnične, zdravstvene in drugih oblik splošne kulturne tvornosti ljudi. Pri tem je pomembno povezovanje teorije s prakso in prakse s teorijo. Tako bodo lahko postale sestavine klubske samoaktivnosti neločljivi del življenja in dela delovnih ljudi in občanov.

V krajevnih skupnostih v naši občini imajo boljše (npr. Hrušica, Javornik in Koroška Bela) ali slabše prostorske možnosti (npr. Dovje, Mojstrana) za organiziranje in izvajanje različnih vrst in oblik klubskega življenja, zlasti klubske samoaktivnosti delovnih ljudi in občanov. Da pa bi dosegli najširše vključevanje delovnih ljudi in občanov v klubske samoaktivnosti, so več kot zaželeno prostorske možnosti za to ne samo v osrednjih institucijah v krajevnih skupnostih (domovi kulture), ampak tudi v stanovanjskih naseljih, krajih, ulicah in v stanovanjskih blokih (poseben prostor ali soba). V humanizacijo stanovanjskih naselij, zlasti v mestu Jesenice, spada ustvarjanje prostorskih možnosti tudi za razvijanje in uresničevanje klubske samoaktivnosti delovnih ljudi in občanov.

Pri razvijanju različnih vrst in oblik klubske samoaktivnosti bi lahko imele osrednje mesto:

KULTUROMETNIŠKE DEJAVNOSTI IN ESTETSKA VZGOJA

Določene želje, interese in potrebe s področja kulturnometniške ustvarjalnosti in dejavnosti morejo delovni ljudje in občani izraziti in zadovoljiti v organiziranih ali formalnih oblikah dela, kot so npr.: predavanja, razstave, tematski večeri (npr. literarni), ciklusi »Beseda, barva in zvok«, večeri filma, diafilma in videokaset, glasbeni večeri, izleti, nastopi. Klasičnemu načinu dela pa se mora pridružiti in predvsem uveljaviti neformalni način dela, za katerega morajo biti značilne naslednje posebnosti: prostost, demokratičnost, odprtost, mobilnost, aktivnost vseh in zanimivost. Prav neformalni način dela se lahko uveljavi v klubske samoaktivnostih, kot so npr.: poslušanje glasbe, družabne igre, izvajanje ročnih del (vezenje), hobi aktivnosti

(zbiranje znamk, značk, denarja, gob itn.), amaterski filmi itn. Sestavina klubskega življenja in klubske samoaktivnosti pa lahko postanejo mnoge izvirne ideje, hobiji in druge oblike aktivnosti delovnih ljudi in občanov, pri čemer mora priti do izraza njihova aktivna in ne pasivna vloga v (samo)realizaciji kulturnometniške in druge ustvarjalnosti in aktivnosti. Pri snovanju in razvijanju klubskega življenja in zlasti klubske samoaktivnosti bi se lahko upoštevale izkušnje mladinskega kluba, kluba kulturnih delavcev, ki je prenehal delovati, in aktivnosti, ki se organizirajo in izvajajo v Kosovi graščini. Določene posodobljene oblike samoaktivnosti bi lahko izvajali tudi v domovih za starejše občane ali v domovih za upokojeince.

To pomeni, da bi morala biti klubska samoaktivnost delovnih ljudi in občanov vsebinsko dopolnilo kulturnometniške tvornosti v občini in posebna oblika za organiziranje izrabo prostega časa v krajevnih skupnostih.

ZABAVNE AKTIVNOSTI

Zabavne aktivnosti kot oblika klubskega življenja in samoaktivnosti imajo lahko veliko vlogo, saj omogočajo obnavljanje in razvijanje delovnih moči, kar pomeni kreativno in kulturno preživljanje prostega časa. Pri tem običajno predvsem mislimo na plesne prireditve, ki jih na Jesenicah očitno primanjkuje, vendar pa je mogoče tudi v manjših prostorih organizirati različne oblike zabavnega življenja. Oblikam zabave se lahko pridružijo različne igre. To je vse večja nujna moderna človeka. Tudi ta vrsta dejavnosti klubske samoaktivnosti lahko postane sestavina življenja delovnih ljudi in občanov. Poleg tega lahko med drugim pomembno prispeva ne samo k obnavljanju delovne sposobnosti, sprostitvi in boljšemu razpoloženju, ampak tudi k uresničevanju vzgojnih, socializacijskih in družbenih ciljev. Z razvijanjem takšne klubske samoaktivnosti bi lahko presegli stereotipnost, monotonost in tradicionalnost v organiziranju oblik kulturnega in socialnega življenja ljudi.

DRUŽBENOPOLITIČNA DEJAVNOST IN IZOBRAŽEVANJE

Družbenopolitična dejavnost in izobraževanje imata in morata imeti svoje mesto tudi v klubskega življenja in klubske samoaktivnosti. Ob različnih oblikah in metodah družbenopolitičnega izobraževanja in usposabljanja bi lahko razvili intelektualno delavnico, kot pravijo v zahodnoevropskih državah racionalno vodeno sestanko. Vsebine, oblike in metode dela s tega področja aktivnosti delovnih ljudi in občanov morajo biti v skladu s individualnimi, skupnimi in splošnimi interesi in potrebami v krajevnih skupnostih in širših družbenopolitičnih skupnostih ter družbenopolitičnih organizacij in samoupravnih skupnosti.

Možnosti (tematske, vsebinske) za izvajanje različnih aktivnosti v klubskega življenja in klubske samoaktivnosti so skorajda neomejene. Prav zato je zaželeno, da bi v krajevnih skupnostih ustvarjali možnosti za izvajanje klubske samoaktivnosti. Znano je, da je že pred nekaj leti nastala ideja o družbenih centrih v krajevnih skupnostih, ki pa je predvsem zaradi ekonomskih težav v razvoju naše socialistične družbe začasno zamrla. O smotrih družbenih centrov piše Franc Hočevar v knjižici Prosti čas naslednje: »Družbeni center naj bi v naseljih postal center krajevne skupnosti, prostorski okvir in okolje za dejavnost občanov na področju, ki lahko največ prispeva k njihovu združevanju v skupnost, široki izobraževalni dejavnosti in kulturnemu udejstvovanju.«

Kljub omejenim možnostim v sedanjih razmerah je vendarle potrebno postopno in primarnih socialnih okoljih ali v krajevnih skupnostih (kraj, stanovanjska naselja, ulice itn.) uvajati različne oblike dejavnosti klubske samoaktivnosti delovnih ljudi in občanov. Le to v marsičem prispeva ne samo k bogatitvi znanj, spretnosti in sposobnosti, ampak predvsem k ustvarjalnemu delu in dejavnosti ter življenju delovnih ljudi in občanov, ki mora imeti družbeni in človeški smisel.

Srečko Krč

REJCEM PSOV IN MAČK TER DRUGIH DOMAČIH ŽIVALI

Reja različnih domačih živali, razen za potrebe kmetijstva, je večkrat jedro spora med sosedi in sostanovalci, ker drug drugega s tem motijo. Posebne težave pa predstavljajo potepuški in odvezani psi ter mačke.

Da bi bili občani čim boljše obveščeni o predpisanih dovoljenih načinih reje živali, objavljamo izvečke iz predpisov, ki urejajo to področje, in sicer:

O dlok o javnem redu in miru v občini Jesenice v 9. členu določa:

»V strnjenih naseljih mesta Jesenice je prepovedano rediti konje, govedo, prašiče, drobnico in osle, razen občanom, ki se bavijo s kmetijstvom. Perutnino in zajce je dovoljeno v strnjenih naseljih mesta Jesenice rediti le v posebnih ograjenih prostorih.

V novozgrajenih strnjenih naseljih na območju občine Jesenice je dovoljeno rediti domače živali, navedene v prvem odstavku tega člena, samo v posebnih ograjenih ali zaprtih prostorih, ki niso vidni z javne ceste in ne motijo okolice.

V neposredni bližini živilskih obratov in zdravstvenih ustanov je prepovedano rediti navedene živali.

V naseljih ob magistralni in regionalnih cestah izven mesta Jesenice smejo občani rediti navedene živali samo v posebnih ograjenih ali zaprtih prostorih.

Posebej pa je reja in posest psov urejena z Odlokom o reji in posesti psov na območju občine Jesenice, ki določa:

Pse imajo lahko v posesti občani in pravne osebe pod pogoji, ki so navedeni v tem odloku.

Po določilih tega odloka se mora ravnati vsak, ki na kakršenkoli način poseduje psa oziroma pride s psom na območje občine Jesenice.

Posest psov:

Po tem odloku se psi razvrstijo v:

- a) pse čuvaje,
- b) lovske pse,
- c) šolane pse,
- d) druge pse.

Psi čuvaji so pasemski ali nepasemski in jih lastniki uporabljajo za varovanje hiš, gospodarskih poslopij, vrtov, živine in podobnega.

Lovski psi služijo potrebam lova. Lovski pes je lahko po zakonu o lovu samo čistopasemski pes ene od lovske pasme. Čistokrvnost psa dokazuje veljavni rodovnik, ki ga izda kinološka organizacija.

Šolani psi so psi, vzgojeni za posebne naloge. To so zlasti službeni psi varnostnih organov, lavinski psi, psi za vodstvo slepih oseb ter psi, vzgojeni za javne nastope.

Med druge pse se štejejo psi, ki niso razvrščeni med pse čuvaje, lovske ali šolane pse.

Za psa čuvaja mora lastnik določiti zaprt ali dobro ograjen prostor. Če to ni mogoče, mora biti pes priklenjen, vendar tako, da je mogoče dostop do vhodnih vrat stavbe.

Za čuvanje kmetijskih pridelkov sme imeti lastnik psa priklenjenega na verigi ob posevku, vendar ne ob javni poti.

Prostor iz prvega odstavka mora lastnik psa urediti tako, da ustreza higienskim pogojem. Pristojni upravni organ lahko prepove posest psov tistemu, ki nima za to primernega prostora.

Psi morajo biti v naseljih in mestih izven hišnega ali ograjenega prostora le na verigi ali vrvi. Popadljivi psi morajo nositi nagobčnike.

Prosto se psi lahko gibljejo zunaj naseljenih krajev le ob prisotnosti lastnika in v skladu s lovskimi predpisi.

Lovski predpis pa določa:

Brez nadzorstva se ne sme spuščati psa v lovišče.

Psa, ki se giblje v lovišču brez nadzorstva in je oddaljen več kakor 200 metrov od hiš ali več kakor 50 metrov od gospodarja, sme pokončati lovski čuvaj, član lovske organizacije oziroma strokovni delavec organizacije, ki upravlja lovišče.

Ne glede na določila prejšnjega odstavka pa je dovoljeno pokončati psa ali mačko, če neposredno preganjata oziroma uničujeta divjad v lovišču. Za lovskega psa pri šolanju ali pri lovu to ne velja.

Za lovstvo pristojni občinski upravni organ lahko na predlog lovske organizacije ali po lastni pobudi odredi, da morajo lastniki imeti pse zaprte ali privezane, kadar je to v interesu varstva divjadi, zlasti v času poganja, valjenja in vodenja mladicev.

Odlok o reji in posesti psov nadalje določa:

Ob prostoru, v katerem je popadljiv pes, mora biti na vidnem mestu pritrjena tablica z napisom »hud pes«.

Lastnik psa mora skrbeti, da pes ne ogroža ljudi, ne moti okolice, ne povzroča škode lovstvu in drugim, da je nahranjen, negovan in pravčasno zdravljen.

Lastnik oziroma druga oseba psa ne sme mučiti in nehumano pokončati. Če je pes za okolico nevaren in ga ni mogoče zadostno zavarovati, ali če lastnik v nasprotju s sanitarnimi predpisi in določbami tega odloka psa zanemarija, se psa odvzame in pokonča na stroške lastnika.

V blokih, stolpnih in drugih javnih stavbah je reja psov brez dovoljenja prepovedana.

Dovoljenje za rejo psov izda pristojni občinski upravni organ po predhodnem soglasju hišnega sveta ali drugega pristojnega organa, če ni posebnih razlogov za prepoved reje.

V strnjenih naseljih se na predlog prizadetih sosedov lahko odvzame ali pokonča pes, ki stalno laja, zavija ali tuli in s tem moti okolico. O odvzemu psa po določbah tega člena odloča pristojni občinski upravni organ.

Ni dovoljeno voditi pse v javne prostore in urade (otroška igrišča, javna kopališča, čakalnice, razstave, javna zborovanja in tekmovanja svečanosti in zabave, trgovine, goštilne, živilski trg, pokopališča ipd.), ter jih prevažati z javnimi prometnimi sredstvi v primestnem prometu, razen službenih psov varnostnih organov in psov vodičev slepih.

Prepoved iz prejšnjega odstavka ne velja za lovske, šolane in druge pse z rodovnikom, ki spremljajo lastnika na potovanju oziroma, kadar je lastnik iz drugih objektivnih razlogov primoran imeti psa pri sebi. V takem primeru mora imeti pes nagobčnik, vstop psa v javni prostor pa mora dovoliti upravitelj takega prostora.

Da se prepreči prenos stekline in drugih nalezljivih bolezni ter da se prepreči ugrize in druge poškodbe in zagotovi javni red in mir, se lahko polovi vse pse, ki pohajkujejo brez nadzorstva, in pse, ki ne nosijo pasje znamke.

Za kršitve navedenih in drugih določb odloka so predpisane tudi kazenske sankcije, in sicer denarna kazen od 200 do 5.000 dinarjev.

Pripominjamo, da so članom lovske družine dana pooblastila, da pokončajo potepuške pse in pse, ki se brez nadzorstva prosto gibljejo zunaj domačega dvorišča, in to ne glede na to, v katero vrsto psov spadajo.

TEŽAVE PRI OBNAVLJANJU VODOVODNEGA OMREŽJA

Komunalno gospodarstvo Radovljica obnavlja vodovodno omrežje na desnem bregu Save v radovljiški občini. Gradijo glavni cevovod oz. zajetja v Kropi skozi Lipnico na Dobravo. Zelo nestrokovno delajo že od lanske jeseni, opravili so bore malo dela in s stroji napravili že ogromno škodo. Zato se ljudje upravičeno zgražajo, da se z denarjem delavskih žuljev norčujejo.

Center za mladinsko prostovoljno delo pri OK ZSMS Radovljica je v četrtek, 15. maja, sklical posve: predstavnikov KS Lipniške doline, predstavnikov Komunalnega gospodarstva Radovljica z namenom, da bi mladina s prostovoljnimi deli pomagala pri gradnji, tako da bi v soboto, 31. maja, izkopali za cevovod od Lipnice na Dobravo. Na žalost pa se posveta ni udeležil predstavnik Komunalnega gospodarstva Radovljica. Zato niso mogli sprejeti dokončnega sklepa, temveč so se dogovorili, da bo predstavnik Centra za mladinsko prostovoljno delo do 3. maja poskusil dobiti dovoljenje i strokovno vodstvo za prostovoljno delo pri Komunalnem gospodarstvu Radovljica.

Ciril Rozman

ZELEZAR

SAMOPOSTREŽBA V PENZIONU »DOM POD GOLICO«

Številni gostje, ki so v soboto zvečer, 24. maja, do zadnjega stola zasedli ne tako majhne prostore v pensionu Dom pod Golico, so bili najbrž nemalo razočarani nad »blišcem in bedo«, ki jo ponuja prijazna vasica Planina pod Golico. Nekateri očarani nad izjemnimi lepotami tega kraja, drugi nad uspešnim, prvim koncertom v vaški cerkvi, so večer hoteli skleniti v omenjenem gostišču. Tu pa se je začela njihova razočaranost, kajti nihče se ni zmenil zanje ali jih vprašal, kaj želijo.

Ze prihod v lokal je dal slutiti, da niso pripravljani na večje število ljudi. Ze tam sedeči gostje iz Zvezne republike Nemčije (po avtobusu sodeč), so si morali sami odnašati pribor z miz po končani večerji in prinašati pijačo, če so se hoteli odžejati. Edina delavka za točilno mizo razumljivo ni bila kos tolikšnemu številu obiskovalcev, ki so si morali s samopostrežbo pomagati, da niso ostali žejni ali lačni.

Človeku se ob vsem tem vsiljuje vprašanje, komu so namenjeni pozivi in obljube o boljši in kvalitetnejši gostinsko-turistični ponudbi, o boljši izkoriščenosti zmogljivosti, ustvarjanju večjega dohodka in podobno, če pa se v praksi obnašamo povsem drugače. HTDO Gorenjka oziroma TOZD Gostinstvo Jesenice bi pač morala računati na to, da je to čas, ki je izredno vabljen za obiskovalce Planine pod Golico, in svoje kadrovske zmogljivosti nekoliko porazdeliti ter izkoristiti ugoden trenutek oziroma čas za zboljšanje svoje dohodkovne bilance.

In ne nazadnje bi se morali zavedati, pa tudi marsikje drugje, da upravljajo z družbenimi sredstvi in da družba vsak dan bolj odločno zahteva odgovornejše in kvalitetnejše upravljanje z družbenimi sredstvi, kar nas dejansko edino lahko pripelje iz sedanjega nezavidljivega gospodarskega položaja.

Železarski globus

INDIJA

V kraju Patratu v državi Hazaribagh bodo zgradili nov obrat za direktno redukcijo železove rude. Pri

tem bodo uporabili tehnologijo Danielis Kinglor Meteor, ki bo dobavila tudi vsoto potrebno opremo. Investicijski stroški so predvideni v višini 15 milijonov dolarjev. Letna proizvodna zmogljivost obrata bo 40.000 ton predreduciranih peletov. Redno proizvodnjo bo obrat začel ob koncu leta 1988.

ALI NAJ MLADIM OBRAČAMO OČI V PRETEKLOST

Svojo pot sem začela kot mladinska aktivistka in več kot pol življenja preživela kot učiteljica med mladinci. Zato je kar nerazumljivo, da bom govorila o mladini in prenašanju tradicij in moralnih vrednot NOB na mladi rod. Zelo glasno ob razrazličnejših priložnostih govorimo o pomenu tega izročila za kontinuiteto naše revolucije. Vroče si želimo in samoumevno se nam zdi, da bodo mladi nadaljevali proces, ki ga je začela naša generacija.

Danes prevladuje zelo enostranska in že kar tradicionalna praksa prenašanja tradicij NOB, povezana predvsem z vojno pripravljenostjo mladih, s prirejanjem kondicijskih pohodov po poteh, ki so jih prehodile naše enote v težkih vojnih dneh, v oživljanju spomina na slavne bitke, v seznanjanju mladih z vojaškimi prispevki našega narodnoosvobodilnega gibanja pri zlorabi fašizma, s obojstransko prijateljsko sodelovanjem, s poudarjenimi padli tovariši, s poudarjenimi kulturnimi manifestacijami, s poudarjenimi velikimi bitkami in zmag.

V poročilu za konferenco lahko reberemo, da so že nekoliko preživele oblike prenašanja tradicij še vedno osnovna praksa, predložena stališča in sklepi pa nakazujejo spremenjeno in obogateno usmeritev za naprej. Tej usmeritvi prilagam svoj rispevek.

Kadar govorimo o mladini, ki je že upustila osnovnošolske klopi, izrazimo skrb zaradi njene nezadostne politične zainteresiranosti. Ugotavljam, da so mladi premalo seznanjeni z dogajanjem v zadnji svetovni vojni, da so premalo zagreti ob proslavljanju naših revolucionarnih zmag, da se premalo udeležujejo proslav, da pozabljajo na partizanske grobove in tovariše, ki so se pred nekaj desetletji v svoji rani mladosti ojevali z vsem žarom in se tudi žrtvovali v boju za svobodo. Vprašujemo se, kje je patriotizem, kje revolucionarni polet naših mladih let. Vendar bi bilo prav povprašati tudi druge: kaj če s takimi in podobnimi obdabi zaradi skrbi, da bi vse kar no v tistih težkih dneh dosegli z vsemi žrtvami, prehitro ne zbledelo pozabo, mlado generacijo ne sodimo krivično? Morda pa s pretiranim propagandnim pristopom dosegamo le nasprotni učinek?

Za kaj pravzaprav gre? Predpostavljam, da vse mlade sveta v vseh časih zanima predvsem njihova lastna rihodnost. Zanima jih predvsem, kaj bo z njimi danes in jutri. Zanje

je bistveno in najvažnejše njihovo lastno preživetje na vse bolj obljudenem in ogroženem planetu Zemlji. Zakaj smo se mladi v NOB tako množično, z vsem srcem in močjo vključevali v odpor proti okupatorju? Predvsem zato, ker je bil narodnoosvobodilni boj obenem boj za naš lastni obstanek, za naše preživetje. Dajal nam je naše socialne in nacionalne perspektive. V ta boj nas je tedaj povedla, nas zanj organizirala in idejno oborožila KP.

Ali je danes morda naša mladina tudi ogrožena? Ali gre morda tudi za njeno preživetje? V svobodni, samoupravni socialistični deželi pravimo, da imajo mladi vse možnosti za razvoj in svojo uveljavitev. Pa vendar so ogroženi! Grozi jim jedrska katastrofa, nakopičeno orožje, ekološke katastrofe vseh vrst, pomanjkanje hrane, energije, dela. Na pohodu je nova tehnična revolucija, ki napoveduje neslutene spremembe življenja. Ali bodo res v prid človeku? Ali mu morda ne pripravljajo prehude pasti, ki se jim ne bo mogoče sproti prilagajati? Ali bo morda to čas še hujše militarizacije, čas prevlade birokracije-tehnokracije, ki bo sposobna povsem zaslužiti človeka? Živimo v času hude vsestranske krize, ki jo vsi čutimo na svojih plečih. Gospodarska in družbena nasprotja se vse bolj poglobljajo. Priče smo dogajanja, ki je za mladega človeka vse prej kot osrečujoče in spodbudno. Ali naj ob vsem tem mladim obračamo oči v preteklost in jih prepričujemo o velikih dosežkih naše generacije? Mladi ne častijo radi svojih očetov in ne poveljujejo njihova dejanja, ker hočejo svojo pot, svoje uspehe in zmage. Zato jih moramo zainteresirati za aktivno reševanje problemov njihove dobe, moramo jih razgibati, angažirati, jim omogočiti, da izpričajo svojo voljo, da si izborijo svoj lepši prostor pod soncem, jih spodbujati, podpirati in usmerjati. Predvsem jim moramo omogočiti

vključevanje v svetovna napredna gibanja za mir, proti nasilju vseh vrst, proti izkoriščanju malih narodov, za čisto okolje, znanje, moderno tehnologijo itd. Svet je vse manjši, in vse človeštvo vse bolj drhti pod težo istih groženj in strahov.

Tudi mlade generacije morajo nadaljevati boj proti silam, ki ogrožajo njihov obstoj in razvoj. V tem boju vidim nadaljevanje revolucije in možnost prenašanja borbenih tradicij na mladi rod.

Starejši radi prevzamemo vlogo skrbnikov. Prežimo na vsak smejeji korak mladih. Hitro jih znamo utišati, namesto da bi prisluhnili njihovega mladostnemu nemiru in ga znali razplamteti v pravo revolucionarno vrenje. Večkrat javno obsojamo, le-pimo etikete, jemljemo polet. Včasih se sprašujem, če nas je res tako strah javnega izražanja neuradnega mnenja. Ali se bojimo množice, ki spontano hoče povedati kar čuti in kar jo teži? Z gašenjem ognja po mojem prepričanju teptamo izročila in tradicije NOB.

Vesela sem novih pobud. Predloženi sklepi-stališča izražajo željo in odločnost, da spremenimo in presežemo prakso oddaljevanja od mlade generacije. Mladim se moramo približati in jih podpreti pri reševanju njihovih problemov. Take misli so se mi porajale lani ob koncu letne krajevne konference ZB našega mesta. Nekaj korakov od zgradbe, kjer smo zborovali borci, je imela mladina svojo mirovno manifestacijo. Mar ne bi bilo prav, da bi se jim pridružili? Pa kaj hočemo, ko pa komaj vemo eden za drugega. Menim, da je prepad potrebno premostiti!

Naša generacija je zaorala globoke brazde v nezorano ledino, a kaj, ko je ostalo še toliko nepreoranega? Mladi morajo orati naprej. Za to jih je potrebno zagreti in usposobiti! Tudi nas je napajalo revolucionarno izročilo prejšnjih generacij borcev za svobodo narodov in borcev za pravice delovnega ljudstva.

Katarina Bem

Pripis uredništva: Katarina Bem je bila delegat iz radovljiške občine na 7. volilni skupščini ZZZB NOV Slovenije 8. maja v Ljubljani.

VARSTVO OKOLJA POSTAJA V KRAJEVNI SKUPNOSTI VSE BOLJ POMEMBNO

Pred nekaj dnevi se je sestala skupščina delegatov krajevne skupnosti Edi Giorgioni Javornik - Koroška Bela. Poleg nekaterih ustaljenih vprašanj in problematike, ki se je nanašala na poslovanje v minulem obdobju, so delegati namenili veliko pozornosti varstvu okolja, ki postaja čedalje bolj pomembno.

Že lani so pri svetu krajevne skupnosti ustanovili komisijo za varstvo okolja, ki sodeluje s številnimi dejavniki, med njimi tudi s TOZD Železarne Jesenice v Valjarni Bela. Potekajo tudi prizadevanja za ureditev zelene zaves vzdolž železarskih obratov na Beli, vse do Jeklarne 2. Z njo naj bi zmanjšali vpliv teh obratov na bližnje naselje Koroška Bela.

Komisija se srečuje tudi z drugimi problemi, predvsem pa pozornost namenja nekaterim kritičnim mestom, kjer so divja odlagališča smeti, kljub temu da so v vseh naseljih, razen v Javorniškem Rovtu in na Potokih, nameščeni železni zabojniki za odlaganje smeti. Vse kaže, da bo treba še več sodelovanja s hišnimi sveti na posameznih območjih.

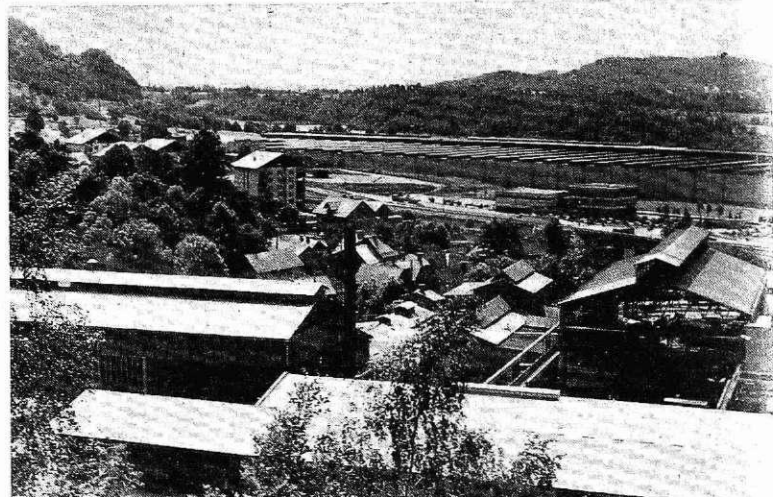
Člani komisije za varstvo okolja pričakujejo, da bodo dogovori o zasiditvi posameznih območij na Javorniku in Koroški Beli uresničeni in bodo naselja lepše urejena. Od kra-

janov in delovnih ljudi v posameznih naseljih in vseh pričakujejo več razumevanja in sodelovanja pri opravljanju nalog, da bi živeli v čimbolj urejenem okolju.

Komisija sodeluje tudi z ustrežno komisijo pri skupščini občine Jesenice, ki si prav tako prizadeva, da bi dosegli kar največ pri varstvu okolja, nameravajo pa sodelovati tudi s sekcijo za varstvo okolja pri občinski konferenci SZDL Jesenice in drugimi.

Naj omenimo še to, da bo komisija pripravila gradivo za okroglo mizo oziroma razgovor, na katerem bodo ugotovili trenutno stanje in določili naloge za izboljšanje razmer. Pri tem pa naj bi sodelovale organizacije združenega dela in že prej našteje institucije, ki si prizadevajo za lepši videz naselij v krajevni skupnosti in jeseniški občini.

Edo Žagar

Za čisto okolje bodo potrebna skupna prizadevanja krajevne skupnosti in temeljnih organizacij na Beli (foto I. Kučina)

USPELA PRIREDITEV »MISS NARCIS«

Miss narcis in obe spremljevalki (foto B. Blenkuš)

V nedeljo, 25. maja, je bila v lepem vremenu in ob skoraj pettisoč obiskovalcih turistične zabavne prireditve v Planini pod Golico za miss narcis 1986 izbrana Suzana Mešiček (18) iz Radovljice. Zaposlena je v Gorenjski, Žito Lesce. Njena prva spremljevalka je Milena Čerin (18), druga pa Anka Barbič (28), obe z Jesenic.

Izredno uspele in dobro obiskane prireditve so se udeležili tudi predstavniki skupščine občine in turistične zveze iz pobratenege Valjeva, in sicer: Miloš Mirtovič, Ljubiša Aleksič ter Milan Milošević. Namen obiska je bila tudi razširitev sodelovanja na področju turistične dejavnosti. Predstavniki Valjeva so povabili predstavnike Jesenic in Planine pod Golico na njihovo podobno prireditev v prihodnjem letu.

Branko Blenkuš

UPOKOJENCI NA IZLETU

Za dva avtobusa upokojujencev z Dovjega in Mojstrane je odšlo na izlet po Slovenskem primorju. Pot nas je vodila preko Vršiča, Kobarida, po prelepi Soški dolini do Izole, kjer smo si ogledali naš počitniški dom in v njem kosili.

Pot smo nadaljevali v Strunjan, kjer smo se v Domu borcev NOV kopalni in sončili. Ogledali smo si še Piran in Portorož. Udeleženci so bili z izletom zadovoljni.

Vendar pa izleti niso edina aktivnost upokojujencev. Skupina upokojujencev je opravila prostovoljno delo na gozdni poti in veš izkopiček pripeljala za izlet, zato je bila cena izleta samo polovična. Za praznik dela so upokojujenci odprli tudi kegljišče, ki so ga sami zgradili s pomočjo delovnih organizacij LIP in KOOP iz Mojstrane ter Železarne Jesenice in Vodovoda Jesenice. Tudi občni zbor je bil dobro obiskan. Upokojujenci se udeležujejo tudi vseh občinskih srečanj in tekmovanj, kot so balinanje, kegljanje, streljanje in šahiranje. Dobra pa je tudi povezava z družbenopolitičnimi organizacijami, krajevno skupnostjo, delovnimi organizacijami in društvi.

Srečko Zima

DRUŽBENOPOLITIČNO IZOBRAŽEVANJE VODIJ DELEGACIJ

OK SZDL Jesenice v sodelovanju z izvajalci družbenopolitičnega izobraževanja delovnih ljudi in občanov (Klub samoupravljalcev in Delavska univerza Viktor Stražišar) organizira seminarje za vodje delegacij za delegiranje delegatov v skupščine SIS in skupščino občine Jesenice.

Prihodnji teden bosta dva seminarja za vodje delegacij, in sicer: — 2. in 3. junija (od 15. do 19. ure) sejni sobi DPO za vodje splošnih delegacij za delegiranje delegatov v skupščine SIS in OKZD, — 4. in 5. junija (od 15. do 19. ure) restavraciji Kazina za vodje delegacij in njihove namestnike iz vseh krajevnih skupnosti za zbor KS skupščine občine Jesenice.

Program družbenopolitičnega izobraževanja in usposabljanja v semi-

narjih za vodje delegacij zajema naslednje teme: — vloga in naloge vodij delegacij, — razvoj gospodarskih dejavnosti v občini, — razvoj družbenih dejavnosti, — delegatsko gradivo, — sklepi razgovor o delovanju skupščine SIS ali skupščine občine.

Vodje delegacij bodo v seminarjih pridobili potrebna spoznanja in znanja za uspešnejše opravljanje svoje funkcije. Sočasno pa bodo lahko iz-

50 LET KOČNE NA POLJANAH

Vas Kočna praznuje letos 50- letnico. Prvi naseljenec se je že pred tem priselil pod Babo na Poljanah. To je bil Ludvik Zupan, ki je stanoval v borni koči s številnimi otroki.

Prvo, delno zidano in delno leseno stanovanjsko in obrtniško hišo pa je zgradil moj oče Franc Arh leta 1936. V tem času sem narisal izveček iz katastrske mape in del doline Poljane pod Babo razdelil v gradbene parcele (glej moj prispevek »Odkod ime naselja Kočna«, 23.11.1983) z namenom, da se ne bi začelo graditi na dirje, ker je bila s prvo gradnjo dana osnova za gradnjo novega naselja.

Dolina se imenuje Poljane. Na južnem delu doline je bilo že staro naselje, ki so mu domačini dali ime Poljane, zato ne bi bilo primerno tudi novo naselje imenovati z istim imenom, kljub temu da je nastalo na Poljanah. Ob tej priliki sem se spomnil, da se imenuje klanec ceste s Poljan v smeri Save, sedaj Podkočne, Kočna. Tako sem takrat svetoval, naj bodoče naselje imenuje Kočna. Ime je bilo sprejeto, vas, ki pa je na Poljanah, se imenuje Kočna, nad njo pa kraljuje Baba na Poljanah. Doli-

na je ostala še naprej Poljane. Vas je hitro napredovala, danes ima že čez 50 hišnih števil, vodovod in elektriko. Zelo jo je poživila delna nova asfaltna cesta, ki je hkrati bližnjica za Bled. Prva zgradba je bila zgrajena na mestu sedanje gostilne Pri Lasanu. Že v prvotni stavbi je bila gostilna.

Vas Kočna je bila pomembna tudi med drugo svetovno vojno. Njeni prebivalci so sodelovali s partizani, jih obveščali o gibanju okupatorja in jim obenem prinašali marsikaj potrebnega z Jesenic in okolice. Dobro bi bilo, da bi nekdo, ki je bil med vojno na Kočni, o teh časih napisal kaj več. O vojni pričata tudi dva spomenika padlim žrtvam. Nad vasjo pa sta znana planina Obranca in pravičljiva Baba na Poljanah.

Travniki na Poljanah, sredi vasi Kočne, je že iz predvojnih časov znan po prvomajskih delavskih prireditvah. Ljudje iz soseske radi zahajajo na Poljane, kjer uživajo pravi planinski zrak in se lahko sprostijo v lepi naravi.

R.Arh

SREČANJE SLOVENSКИH ŽELEZARJEV GODBENIKOV

Pisane uniforme in glasovi koračnice so v soboto, 24. maja, za nekaj časa ustavili promet na cesti, ki pelje skozi mesto. Godbeniki, člani orkestru SOZD Slovenske železarne, so se na svojem trinajstem srečanju predstavili jeseniškim občanom.

Že zgodaj zjutraj so v običajno sobotno mrzlico zazveneli napevi koračnic, s katerimi so godbeniki Pihalnega orkestra jeseniških železarjev sprejemali svoje goste, prijatelje in kulturnike, ki so se pripeljali z Raven na Koroškem, iz Štor pri Celju, iz Lesc in Gorij. Snidenje je bilo veselo, čeprav nebo ni obetalo lepega vremena.

Ob enajstih pa so se postrojili pred osnovno šolo Tone Čufar in v slavnostni povorki odkorakali do Trga Toneta Čufarja, ki so ga za to prireditve kar lepo uredili.

Po pozdravnih besedah občanom in godbenikom predsednika izvršnega odbora osnovnih organizacij sindikata Železarne Jesenice Eda Kavčiča se nam je prvi predstavil Pihalni orkester ravnskih železarjev, ki deluje že več kot 80 let. Orkester je največji napredek dosegel po osvoboditvi, ko je mesto dirigenta prevzel Joško Herman, od takrat je kvaliteta orkestra stalno rasla. Delo z orkestrom uspešno nadaljuje dirigent Lojze Lipovnik.

Orkester sestavljajo predvsem mlajši godbeniki, kar je povezano z zglednim sodelovanjem z glasbeno šolo na Ravnah. Na vseh tekmovanjih pihalnih orkestru so se orkester uvrščal v sam vrh in osvajal zlate medalje v prvi težavnostni stopnji. Na lanskem republiškem tekmovanju v Ljubljani je orkester osvojil 1. mesto med amaterskimi orkestri v Sloveniji in 3. mesto v skupni razvrstitvi prve težavnostne stopnje. Orkester sodeluje na večjih prireditvah in manifestacijah doma in gostuje v tujini. Člani želijo in hočejo obdržati kvaliteto na doseženi ravni ter tako opravičiti zaupanje delavcev Železarne Ravne in občanov Raven na Koroškem, ki svojem orkestru vsestransko pomagajo. Ravenski godbeniki so se predstavili z dvema skladbama; koračnico Lojzeta Lipovnika Ravenski železarji in potpurijem Kurta Sorbana Abba hits.

Iz celjske kotline so prišli godbeniki Pihalnega orkestra štorskih železarjev. V Štorah je delovanje godbe na pihala zaslediti že v letih po prvi svetovni vojni. Ponovno je godba začela delovati v letu 1947. Ustanovili so jo delavci Železarne Štore. Zaradi različnih težav nekaj let godba ni delovala, na pobudo nekaterih godbenikov in z veliko podporo vodstva sindikata pa so leta 1969 ponovno zbrali starejše godbenike in začeli poučevati mlajše ljubitelje te glasbe.

Vodstvo godbe je bilo zaupano prof. Francu Zupancu iz Celja. Oživiljena in pomlajena godba se je prvič predstavila kolektivu Železarne Štore 1. maja 1970.

V petnajstih letih je imel pihalni orkester že približno 800 nastopov na prireditvah v Štorah in celjski občini. Koncerte prirejajo v krajih, kjer žive delavci Železarne, nastopajo pa tudi v Ljubljani, Zagrebu in drugod. Pihalni orkester redno sodeluje na mednarodnem pevskem festivalu v Celju in spremlja množični pevski tabor v Šentvidu pri Stični. Za svoje uspehe je prejel številna priznanja, med drugimi tudi celjsko Prešernovo nagrado. V letu 1981 se je udeležil tekmovanja slovenskih pihalnih orkestru in je v predtekmovanju v Slovenskih Konjicah dosegel prvo mesto v svoji kategoriji, v finalnem delu tekmovanja na Bledu pa bronasto plaketo. Sodeloval je na vseh dosedanjih srečanjih pihalnih orkestru Slovenskih železarju. Pod taktirko profesorja Franca Zupanca je orkester zaigral Dermotovo Hair in Pendersovo Coklarski ples. Gorenjski kot so na srečanju zastopali kar trije orkestri. Prvi je bil Pihalni orkester Veriga Lesce.

O sebi pravijo takole: »Ravnali bi napak, če bi začeli pripoved o leških godbenikih, ne da bi omenili delovanje DPD Svoboda Lesce, ki je bilo ustanovljeno že leta 1923. Že v teh letih je bilo jedro društva prav v sedanjosti Verigi, in ko je bilo društvo na višku svoje dejavnosti, se je leta 1955 ustanovila sekcija Godbe na pihala, ki je danes, žal, edina dejavnost društva Svoboda. Dirigent Branko Lacko je leta 1955 prevzel strokovno vodstvo godbe v okoliščinah, ko razen zvrhane mere volje, ni bilo ne instrumentov ne osnovnega znanja. Začeli pa so trdo delati in s tem delom je godba kvalitetno in številčno rasla.«

Delovni organizaciji Veriga in Murka sta godbo finančno podprli. Tako so bile nabavljene prve uniforme. 30. letnico delovanja so pred letom dni proslavili z jubilejnim koncertom. Trinajst godbenikov vztraja že več kot 30 let. Orkester nastopa po vsej Gorenjski, Sloveniji, Jugoslaviji, zamejstvu, zelo prijateljske stike pa ima z godbo Naša sloba Babiči iz Buj. Leški godbeniki z dirigentom Brankom Lackom so zaigrali koračnico Petra Finna in potpuri znanih melodij Barta Kaepferta in Hansa Kolditza.

Železarno Jesenice, gostiteljico srečanja, sta zastopala dva orkestra.

Godba na pihala iz Gorij bo prihodnje leto slavila 80. letnico obstoja. To je nadvse simpatičen pihalni orkester, ki najpogosteje nastopa na turistično-kulturnih prireditvah od Kranjske gore, Bleda, Bohinja, pa tudi zunaj meja ožje domovine. Posebno značilno za ta orkester je, da njihov dirigent profesor Lojze Velkavrh, ki že deveto leto uspešno vodi godbenike, načrtno in stalno skrbi za nove mlade kadre. To je ob dejstvu, da so godbeniki doma v vaški krajevni skupnosti, ki šteje le nekaj več kot 2400 prebivalcev, še posebno razveseljivo.

Godba iz Gorij je v resnici godba vseh Gorjancev, saj ni prebivalca, ki ji ne bi želel uspehov in napredka, godbeniki pa skrbijo za to, da so krajan lahko upravičeno ponosni nanje.

Pod taktirko profesorja Lojzeta Velkavrhja so nam zaigrali Baumann Minjoete, Harolta Waltersa Instant in Tuschla Pozavnen ekspres.

Nazadnje se je predstavil gostitelj Pihalni orkester jeseniških železarjev. Kot pri ostalih je tudi tukaj težko v nekaj besedah predstaviti delovanje našega orkestra, zato ponovimo le nekaj misli, ki so zapisane na jubilejni plošči:

»Dim in železo sta zgneta jeseniškega godbenika, botrovala sta mu češki muzikant in bohinjski kovač, prepričanje mu je kalil jeseniški kovinar. Piščalko je zamenjala puška, ki je rodila svobodnega človeka, spet godbenika, ki je trobil svobodi in novemu življenju v pozdrav.«

Ob taki dediščini ni mogel postati drugačen, kot je. Kar v štirih orkestrih je sprva dokazoval svojo ljubezen in privrženost glasbi. Združitev jeseniškega in javorniškega orkestra je rodila kvaliteto in moč. Zapršeni jeseniški vsakdan lepša s koncerti in budnicami, odzove se vabilom mladine, borcev, planincev, jeseniškega delavca razume v veselju in žalosti, Slovincem na Koroškem in v Italiji vedno znova nosi košček domovine, slovensko pesem in melodijo.

Pod vodstvom dirigenta Ivana Knifca so nam zaigrali Seferove Tri invencije.

Za konec promenadnega koncerta orkestru SOZD Slovenske železarne so združeni orkestri zaigrali Josipa Skraška Moja domovina in Gvida Učakarja Koroška in Gorenjska, vendar je zadnji žal prekinil dež.

Dež pa ni vzel dobre volje godbenikom, ki so se odpeljali na družabno srečanje na Poljane. Še pozno popoldne so odmevali veseli zvoki koračnic, zabavnih melodij in pesmi, ki so jih igrali ne godbeniki posameznih orkestru, ampak prijatelji, somišljeniki — slovenski železarji — godbeniki.

S takimi srečanji vsako leto znova obnavljamo pobudo koordinacijskega odbora SOZD Slovenske železarne in posameznih organizacij združenega dela in s kulturnimi srečanji poglobljamo gospodarske vezi, kar pomeni oplemenitenje razvijanja naše samoupravne socialistične družbe in korak naprej v naših medsebojnih odnosih. Kulturna srečanja slovenskih železarjev so ena izmed najbolj množičnih, tako po številu sodelujočih kulturnikov kakor tudi po različnih smereh kulturnega delovanja delavcev amaterjev.

In čisto nazadnje želimo vsi, godbeniki Pihalnega orkestra jeseniških železarjev in komisija za kulturo pri IO osnovnih organizacij konference sindikata, poudariti še nekaj. Brez pomoči in razumevanja delavcev ljudske milice, Kovinarja in predvsem TOZD Družbena prehrana, ki so poskrbeli, da 250 godbenikov ni bilo lačnih, srečanja ne bi mogli izvesti. Posebej delavci in delavke TOZD Družbena prehrana so pokazali, da to ni bila akcija samo kulturnikov, ampak vseh železarjev, saj so s prizadevnim in kvalitetnim delom pomagali ustvariti dobro počutje vseh udeležencev.

JESENIŠKI ŽELEZARJI
KLIČEMO: NASVIDENJE NA
RAVNAH PRIHODNJE LETO!

Dopisujte
v ŽELEZARJA

Srečanje pihalnih orkestru Slovenskih železarju na Jesenich (foto I. Kučina)

ŽELEZAR

ZBIRKA TEHNIČNEGA MUZEJA ŽELEZARNE NA 14. RAZSTAVI MINERALOV IN FOSILOV V TRŽIČU

Kot že dolga leta nazaj je naš muzej tudi na letošnji razstavi v Tržiču predstavil del svoje svetovno znane zbirke fosilov ter nekaj najzanimivejših rudnin in mineralov z jeseniškega področja.

Od fosilnih rastlin smo razstavili le nekaj morskih alg, karbonskih praprotnic in preslice ter eocenskih listavcev. Posebno bogata pa je bila zbirka okamenelih živalskih ostanov praživali, koral, morskih gob, polžev, školjk, glavonožcev, trokparjev, ramenonožcev, mahovnjakov, morskih lilij in morskih ježkov.

Ves ta bogati material je bil sistematsko urejen, za razlago pa so služile anatomske risbe, opremljene z ustreznimi teksti in fotografijami. Pomembnost zbirke smo hoteli dokazati tudi z vsemi doslej izdanimi publikacijami domačih in tujih vrhunskih strokovnjakov, ki so znanstveno obdelali posamezne skupine

iz naše zbirke, vendar smo jih zaradi pomanjkanja prostora lahko razstavili le majhen del.

Med rudami in minerali so bili na ogled: železove rude siderit, limonit in pirit, svinčev sijajnik (galenit), cinkova svetlica (sfalerit), bakrova ruda halkopirit z mineraloma azuritom in malahitom, arzenovi minerali realgar, auripigment in arzenolit, sadra (gips), črni premog (antracit) in grafit.

Naša razstava je bila zaradi svoje estetske in znanstvene vrednosti deležna izredne pozornosti tako pri laikih kot pri strokovnjakih geologih. Te kvalitete ji je priznala tudi posebna mednarodna strokovna komisija in ji podelila diplomato za najboljšo razstavo na prireditvi. Obiskovalcev je bilo okrog 6000, od tega nekaj več kot 2000 v organiziranih šolskih skupinah.

JULIJAN O

Jelovšku pa to očitno sploh ne bi zadoščalo.

Sicer pa možakar, kot je zadnjič enkrat dal na znanje, sam piše kroniko svojih težav. Ne verjamem, da bi bil pri tem tako stvarjen, kot je stvarna Mandelštamova v svojih spominih na moža. Mandelštamova ne govori o svojih privatnih težavah, pač pa o stvareh, se pravi o dogodkih, ki so prizadeli tisoče drugih. Mandelštamova konec koncev govori o stvarnosti, se pravi med drugim o slabih prehrani, o stanovanjski stiski. Jelovšek pa je sit, pogosto je tudi poln dobrega vina. Kadar se spre soprogo (tudi Mandelštam se je kregal s svojo) se lahko vso noč spreha po veliki neobljudeni dnevi sobi kot kakšen grof — in si ob tem ves obupan žvižga Schubertovo serebado. Kako je torej mogoče, da je ta privatni mučenec zdaj mene tako spolitiziral?

Jelovšek se obnaša tako kot domači zajec, ki si vsakih nekaj ur sam izmisli povod za preplah, da udari z nogo ob tla in poskoči, pa čeprav nikjer ni realne nevarnosti. Oba, zajec in Jelovšek, sta tako programirana. Njun angel varuh (sistem živcev in žlez z notranjim izločanjem) jima vsake toliko časa prireja nekakšne orožne vaje. Jelovšek sicer pri tem ne poskakuje, pač pa mu na tak notranji signal začne delovati domišljija.

Včeraj je v bifeju privlekel na dan tisto knjižico, zavito v časopisni papir, da ne bi bilo videti ovitka. Že ta podrobnost nekaj pove. Ko da bi bilo treba skrivati knjigo, ki je pri nas izšla v veliki nakladi! Tam ob šanku je potem začel listati, da bi našel mesto, ki si ga je bil doma zaznamoval. Tam je pisalo nekaj o tem, kako so Stalinovi agenti (se pravi: Berijevi) nalašč širili med ljudmi take in take govorice. Kakšne? Klevetniške, klevetajoče njih same in njihov sistem! Namreč, govorice o strahovitih psihotehničnih metodah, da bi jih uporabljali njihovi preiskovalci. Njihovi lastni kajpak zato, da bi se jih ljudje bolj bali, da bi bili bolj poslušni.

Potem je spravil knjigo v žep dežnega plašča in spet začel brskati po žepih. Tistega, kar je iskal, ni in ni mogel najti (jaz sem medtem mirno pil svoj kapučino). Postajal je živčen. Končno se je tisto našlo, bil je na šapirografu razmnožen dopis, vabilo gledališke uprave, da naj sodeluje na natečaju za nov domači tekst. Si prebral, je rekel kasneje in me pomenljivo sprašujoče pogledoval. V žiriji seveda sediti isti ljudje, ki so me izigrali že pri *Sopanju*.

Zdaj sem se končno spomnil, kaj sem premišljeval, ko sem navsezgodaj poskusil še malo zaspati. V glavi sem pisal odlomek romana. Sukalo se je predvsem okrog tega lika, okrog tovariša Jelovška: mož naj bi imel preganjalno manjso. Ta tvoj Jelovšek ima preganjavico, naj bi Stefan L. izjavil Julijanu. To je znana stvar: vsi homoerotiki se nagibajo k temu.

Ta ideja je seveda povsem neuporabna. Stefan L., to se vidi, ne pozna Jelovška. Kar ve o njem, ve od mene (ali od koga drugega, kar pa je še slabše). Jaz pa mu — tudi v romanu — nikoli ne bi rekel, da je Jelovšek *homič*. To se s tem likom nekako ne ujema. Jelovšek je, če že mora kaj biti, genitalno-orgazmični perverznej. Z drugimi besedami, orgazem v pizdi mu veliko pomeni. Škoda, da ima Špela za to (po vsem videzu) premalo razumevanja.

Seveda pa je jasno, da je Stefan L. tako na slepo streljal: hotel je videti, ali se bom jaz ob streljanju kaj splašil.

Ideje, ki mi prihajajo tako v polnu, torej nikoli niso prav pretehtane. V njih se pogosto zamenjujem s svojimi junaki — zdaj z Jelovškom, zdaj s Svetim goslačem. Dobil pa sem koristen namig. Spomnilo me je na to, kaj sem v drugem delu romana zapostavil: namreč, ta Julijanova samoučiteljska vrtanja po lastni preteklosti: svojo rožnato preteklost, prijateljevanje s famoznim g. Lucijem.

Sicer pa ima ključ do mnogih rešitev — do vsega, kar se je napletlo med Jelovškom in mano — v rokah mlada generacija: se pravi njen predstavnik Markiz. Markiz mi je namreč v Ankaranu dal brati Jelovškovo *Sopanje*. Če bi mi ga pokazal avtor sam, ga najbrž sploh ne bi bil prebral. In tako bi bil prepričan, da je ves ta hrup, ki ga zganja tovariš Jelovšek okrog svoje »satične drame«, v bistvu nepotreben. Tam v študentskem kampu pa so tekst prebirali vsi Markizovi prijatelji, ki kolikor toliko znajo slovensko (torej tudi nekateri južnjaki). Prebirali so ga tako vneto, ko da gre za apokrifni

Marxov tekst. Prebirali so ga seveda predvsem zato, ker jim je Markiz povedal, da je ta tekst *strupen*, — in potem se je skoraj vsem v resnici zdel *strupen*. Se pravi, marksističen: ne po črki, pač pa po duhu.

Kaj je pri tem najbolj posrečeno: tisti špeh, obsegajoč najmanj sto tipkanih strani, je bil tisti teden kar naprej v prometu. Zaveden ni bil v noben arhiv in nihče ni podpisoval reverza, ko ga je vzel: pa vendar se ni zgubil niti en sam list. Res, naredila so se oslovka ušesa, ostalo je precej madežev od mastnih prstov — enako kot na knjigah, ki jih je Demjan Bedni posojal svojemu kovinskemu zaščitniku —* druge škode pa Jelovškov tekst ni utrpel. Ščutil ga je nemara duh po strupenem, nad njim je bedelo duhovno bratstvo privrženec strupenosti. Zadošča, da pride tak (strupen) tekst v eno izmed tistih institucij, ki so po Jelovškovem pobožnem mnenju namenjene izvajanju in spravljanju prav takega domačega špehovja — in kaj se bo zgodilo: nepovratno bo zginil, tajnicam, administratorkam navkljub, ne glede na vse moške in svečano izrečene besede dramaturgov in umetniških vodij.

Iz česar sledi: da kažejo mladi anaroidni tipi nenavadno rahločutnost in čut za dolžnost, če jim le pride v roke kak strupen tekst. V institucijah, ki skrbje za (ne)strupeno? kulturo — in okrog njih — pa se zbira drugačna vrsta ljubiteljev: se zbira, da parafraziramo prej omenjenega »kovinskega zaščitnika« ljubljeni drugačnega kova. Ti, namreč da bi vihali robove, namreč da bi puščali prstne odtise, raje žro tekste. Če je ta domneva mogoče malce pretirana, pa poiščimo drugo enako pojasnjujočo. Morda gre za plemo skrivnih tekstomanov, zbiralec neobjavljenih rokopisov, mož, ki si doma kopičijo arhive strupene domače dramatike?

Kaj ima Jelovšek od tega, če se zdaj jaz (Julijan P.) razvzemam zaradi krivic, ki jih je bil deležen? Kaj ni bilo boljše poleti, ko sem se zaradi Jasnine odsotnosti razvzemal na čisto drugačen način, ob njegovih in Špelinih domnevnih zakonskih orgijah?

Spet smo pri mojem osebnem problemu in spet ima ključ v rokah mlada generacija. Markiz, na primer, nikoli ne da vedeti, da bi imel kakšne take (t. j. posteljne ali domišljjske) probleme. Prepričan je, da je vsa starejša generacija bolj ali manj zlobna. Zlobna pa je zato, ker »ne more več kavšati«. Jelovšek ni zloben: torej mu najbrž še stoji. Stavim pa, da Markiz nikoli ni čutil potrebe po tem, da bi vprašal Jelovška, kako je v resnici s to stvarjo; prvič zato, ker je Markiz v osebnih stikih preveč fin za tako spraševanje; in drugič zato, ker si lahko pomaga z logičnim sklepanjem (»ni zloben, torej...«). Tretjič pa ga vse skupaj tudi preveč ne zanima. Jelovšek zanj nemara sploh ni bitje iz mesa in kosti, še manj izločevalec kakšne biološke aktivne sluzi: pač pa preprosto avtor *Sopanja*, »zelo strupenega teksta«.

Že nekaj časa si nisem privoščil domišljjskih vložkov. Kaj ko bi zdajle opisal takle prizor: Svetlana se ponovno prikaže v predverju hotela Kontinental; Julijan trenutno ni sam, ko Svetlana to vidi (morda se je pripravila tudi za ta primer) ostane v ozadju in se nekaj časa mota tam okrog, ogledujoč si stenčias, na katerem so obvestila o izletih. Ko se Julijanova sodelavka umakne, pa nemudoma stopi k Julijanovemu recepcijskemu pultu in vpraša, ali bi lahko izjemoma prenočila v eni izmed praznih sob. So vse oddane? Ko Julijan molči, mu da na znanje, da bi bila lahko soba tudi nepospravljena: posteljnine ni treba zamenjati, nisem tako občutljiva. Potem bi sobarica lahko mislila, da sem tam že od prej, ne?

Seveda stvari ni dobro premislila. Ali pa jo je? Julijan dolgo časa molči, sploh se ne more zbrati, da bi spravil iz sebe primeren odgovor. Le kakšen odgovor bi bil tu primeren? Lahko bi seveda na vprašanje odgovoril z vprašanjem. Recimo v tem smislu: ali se je doma sprla? Jo je mož zapodil, ali pa je zgubila ključ od stanovanja na Opekarski cesti? Zakaj si ne bi vzela malce odloga s takim spraševanjem. Svetlane s tem ne bi spravil v zadrego, gotovo ima pripravljene odgovore. Sobo je v vsakem primeru treba plačati, pravi; sicer pa so ta hip vse pospravljene. — Zdaj pa se vrne Julijanova sodelavka v recepciji. Svetlana še kakšno minuto stoji tam s povešenim pogledom, Julijana spominja na dekletce, ki je prosilo mamo, ali sme v kino, pa ni dobilo dovoljenja. Po Svetlaninem

odhodu pa je iz obnašanja sodelavke razvidno, da si je o stvari bolj ali manj na jasnem, — in da ob tem (zmerno) uživa.

OPOMBE O ZAMOLČANEM, 1.

Julijan po poletno-jesenskem premoru ne piše več redno dnevnika. Tudi kadar ga piše, ni izrpen. Poza blja omeniti mnoge pomembne novosti. Dopolniti ga je treba recimo v tem: zdaj hodi na šit v rednih turnusih — kakor drugi receptorji. Ne ponuja se več, da bi namesto drugih opravil nočne in nedeljske službe. V »pogodbi z Jasno« (ta pogodba je v dnevniku omenjena) je med drugim tudi člen o skupnem razpolaganju s *hroščem*; zdaj ga namreč vozi tudi Jasna, pogosto se pripelje po Julijana, ko je njegovega šita konec. Nazaj grede je za krmilom seveda on.

OPOMBE O ZAMOLČANEM, 2.

O Julijanovih starših. Julijan skoraj nikoli ne premišljuje o očetu. Včasih se mu vsili materina podoba. Jasni je sredi oktobra 1978 omenil, da se mu je »mama prikazala«: kot da bi o njej premišljeval v podobah, halucinacijah, budnih sanjah. Ta sanjski lik pa očitno ni ljubezniv, kot bi bilo mogoče pričakovati glede na dejstvo, da je od materine smrti minilo že več kot deset let. »Prikazala« pa se mu je prav ob branju *Spominov* Nadežde Mandelštam. Vmešala se je v žolčne samogovore, ki jih je imel ob branju srbohrvaškega prevoda te knjige. Stalin je bil že dober, je rekla s tistim svojim tonom, ki ne prenese ugovora: za Ruse je bil že dober. Pripravil jih je do tega, da so začeli delati. S knuto. Ko je o tem povedal Jasni, je bil videti nekam nemočen. Ni omenil materine zajedljivosti: Jasna je staro gospo tako ali tako dobro poznala. Ne vem, kako naj s tem sploh obračunam, je potem dodal Julijan.

OPOMBE O ZAMOLČANEM, 3.

Ko je Julijan pri Jelovšku videl knjižico spominov, ki jo je napisala žena ruskega pesnika Osipa Mandelštama, je šel nemudoma v Mestno knjižnico po svoj izvod. V tem se nemara kaže težnja, da bi bil v svojih sodbah neodvisen od tovariša Jelovška. Odstavki, ki so napravili velik vtis na Jelovška, so Julijanu bolj malo povedali. Julijan se je ustavljal na primer ob takihle mestih: ko govori Mandelštamova o *poležavanju*, pravi med drugim tudi tole: »Mnogi ruski ljudje so v letih terorja kar naprej poležavali; kogar koli si obiskal, si ga našel v postelji.« — V Julijanovem dnevniku — preden je začel pisati roman — je polno nejasnih namigov na »sladko gnitje«. To bi bilo treba spraviti v zvezo s prikaznijo matere, ki mu govori o »blagodejni knuti«. Po tem bi mogoče lahko sklepali: da so bila leta, ko se je Julijan predajal nekakšnemu gnitju, in da bi bil torej on tisti, ki bi bil potreben knute.

OPOMBE O ZAMOLČANEM, 4.

Kar zadeva Julijanovo neaktivnost na področju družbenega udejstvovanja, bi se lahko oprli na spravljene, a založene in najdene papirje. Pri dokazovanju — če je tu treba kaj dokazovati — papirji še največ veljajo. Na policah, kjer se sicer valjajo zapiski za Julijanov roman, pa knjige, ki so mu jih v zadnjih desetletjih *posenkali* avtorji-samozalozniki, pa njegov lastni nedokončani teksti — na tej polici najdemo tudi nekaj *grativa*.

(Se nadaljuje)

Martina je bila vsa drugačna. Ni si hotela priznati, da prave moči za beg v gozdove nima že vse od trenutka, ko so ujeli Aleša. Nihče je ni ustavljal in čeravno je čutila, da bi bilo dosti bolje, če bi se Filipu ognila, je bila kar naprej pri njem. Še vedno je v njej gorelo rahlo upanje, da ni vse tako črno, kakor ji je hotel dopovedati Aleš.

Vendar so jo k njemu gnale prav Aleševе besede. Vsa vznemirljivost, ki jo je že toliko časa tlačila, je ob srečanju z na videz mirnim Filipom izbruhnila na dan.

— Kakšne zveze imaš! Govorila sem z Alešem...

Vse je hotela zajeti s temi besedami, ne da bi izrekla še kaj drugega. Filip je pričakoval, da bo prej ali slej zaigrala z odprtimi kartami. Vendar jo je radovedno vprašal:

— Kako je bilo?

— Filip, si res zmožen česa takega? Zdelali so ga.

— Kaj govoriš? Česa zmožen. Kar povej!

— Si res tudi ti govoril z njim?

Filip jo je strmo pogledal in smeh z njegovega obraza je izuginil kakor bi trenil. Namesto odgovora je rekel:

— Kadar je hudo, se marsikdo laže! ... Raje povej, če so bili s teboj prijazni ali ne?

— Martino sta zgrabila neučakanost in nemir.

— Kaj nočeš razumeti, da sem govorila z Alešem? Ti si tisti... je vrisnila ostro in pričakujoče ter še vedno željna, da ji ne bi pritrdil. Hotela je resnico, vendar bi zdajle raje slišala laž. Že zaradi sebe, ker bi se potem čutila še bolj samo in izgubljeno.

— Kdo tisti? je trdno odbrusil Filip in jo nalašč prehitel. Morda tisti, ki izdaja?

Martina je razprtih, splašenih oči zrla vanj. Namesto nje je to izgovoril on!

— Ne zavijaj in ne izgublaj časa! Je res ali ne?

— Pa se pogovoriva do kraja... Kaj je še rekel?

Martina se je tresoča umaknila korak nazaj.

— Potem je le res? Povej!

— Ni kaj povedati, dokler ne zvem, kaj je še rekel?

IVAN JAN

67

MRTVI NE LAŽEJO

povest

— Nekaj takega, česar ne morem verjeti. Da si nevaren tudi meni, sestri?

Martino je zmrazilo, čeravno ni bilo hladno. Vanjo so zrle ledene Filipove oči. Tuje in pričakujoče.

— In še kaj?

Martina je zdaj zlomljeno kriknila:

— Nastavil si se mu obvezan, krvav, pretepen! Si bil ti? In da si izdajalec, ki je zapeljal tudi mene, — svojo sestro!?

Se vedno je upala, da ji bo z zanikanjem ojašal težo, ki jo je čutila vsak hip huje. Filip pa je potihno, preteče z raztrganim glasom začel:

— Ne vpij zdaj tako neumno! Ko da ne bi mogla vedeti, kako se dobi tako dovoljenje! Raje imenujva stvari s pravimi imeni... Dobro me poslušaj! Če boš imenovala to, kar sem naredil, izdajstvo, potem sem izdajalec. Če bova pa rekla, da gledam na življenje in spopad med gestapom in partizani kot na nekaj, kar bo nekega dne minilo, bo to dosti pravilneje. Izdajalec sploh ne morem biti že zaradi tega ne, ker sebi nisem nikoli lagal. Vedno sem bil zvest svojemu prepričanju. Razumeš? Zato se ne bodi z bikom tedaj, ko je močan in podivjan, ker te vsak hip, ne da bi ti komu kaj koristilo, lahko pritisne ob steno. Kaj še ostane potem? Negibna, krvava vreča. Bik bo še nekaj časa divjal, potem pa bo omagal in le malo bo treba, pa bo spet priklenjen. Je potem nenaravno ali neumno, če se ne bodem z biki? Živeti hočem, živeti po pameti, česar pa nekateri nočejo in ne morejo razumeti. Živeti pa moram tudi ti, poleg tebe pa celo Aleš in še marsikdo. Le pamet, pamet!

Filip, ki se je zdaj govorniško razvnel, in ko mu ni bilo več treba igrati, ne bi še nehal, pa ga je pretrgala Martina:

— Svinja umazana!

To ji je vrnilo nekaj moči. Zakadila se je vanj in ga hotela spraskati s tako ihto, da jo je komaj še zgrabil za drhteče roke.

— Ne nori, trapa!

Bledela obraza se je iztrgala močnim Filipovim rokam in se naglo obrnila proti vratom:

Filip ni skočil za njo, temveč je mrzlo zarenčal:

— Če hočeš dobro sebi in njemu, ne hodi. Raje me poslušaj!

Filip se je vedel, kot bi vnaprej natanko vedel, kaj bo storila. Martina je obstala za vrati, kot bi ohromela. Šele zdaj je Filip počasi stopil k njej, jo razumevajoče prijel za ramena in ji pomagal, da je sedla za mizo. Vsak njen gib je bil slaboten, kakor bi pravkar prestajala hudo bolezen. Skoraj neslišno, bolj sebi kakor Filipu je rekla:

— Aleš se torej ni motil!

Po bledem licu so začele polzeti solze...

To je Filip pričakoval, zato jo je nekaj trenutkov prepustil njenim mislim in obtožbam. Potem je spet prešel v napad:

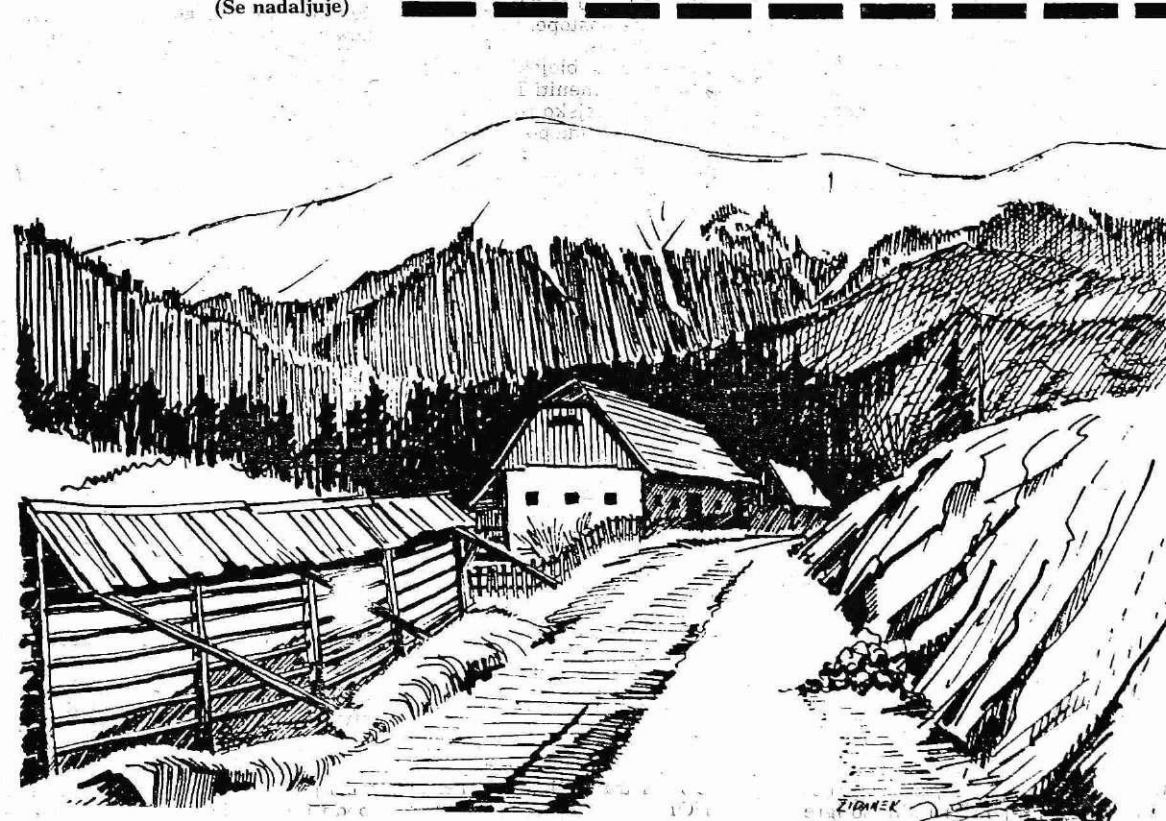
— Kar delam, delam zato, da bi ti pomagal. Kaj ne vidiš, kako...

— To prihrani raje zase. Res bi morala premisliti prej, je tiho, obžalujoče rekla in se zazrla v daljavo.

— Če bom molčal, ne bo nič bolje. Zato poslušaj!

Martina je še vrtala.

(se nadaljuje)

NOVICE IZ RADOVLJIŠKE OBČINE

● Izvršni svet OS Radovljica je na 4. seji 20. maja sprejel predlog odloka o nadomestilu za uporabo stavbnega zemljišča, osnutek odloka o sprejetju zazidalnega načrta Brezovica SZ-12, osnutek odloka o prenehanju lastninske pravice in drugih pravic na zemljiščih, namenjenih stanovanjski gradnji na območju omenjenega zazidalnega načrta. Sprejel je sklep o manjšem odmiku od zazidalnega načrta naselja enodružinskih stanovanjskih hiš v Vrtnjah. Na seji so člani sveta sprejeli družbeni dogovor o skupnih akcijah pri preprečevanju onesnaževanja in izboljšanju kakovosti vod v porečju Save ter sporazum o sofinanciranju kanalizacijskega zbirnika v Zaki na Bledu in o ureditvi odvajanja in čiščenja odpadkov v Bohinju. Sklenili so naročiti izdelavo zazidalnega načrta za turistično območje Mlino na Bledu. Seznanili so se tudi z gospodarskimi gibanji v občini v prvem trimesečju 1986 ter soglašali s predlogom povišanja prispevka ob sklepanju zakonskih zvez za tekoče stroške. Pregledali so rast sredstev za osebne dohodke v obdobju januar-april 1986 in potrdili spremembe vojne organizacije, sistematizacije in kadrovske dopolnitve v občini.

● V Sindikalnem izobraževalnem centru Radovljica je bila 13. maja prva seja novoizvoljene skupščine krajevnih skupnosti Radovljica. V marcu so krajani volili 64 delegatov za skupščino, od teh 32 v OZD, 28 v uličnih in vaških odborih in štiri v DPO. Na seji so ocenili delo organov KS v preteklem mandatu in sprejeli nov program za leto. Izvolili so tudi vse organe krajevnega samouprave. Za predsednika skupščine so izvolili Franca Jereta, za predsednika sveta KS pa Jožeta Rebca. Poleg 15-članskega sveta so imenovali še člane komisij, svetov in odborov.

● Svet za SLO in DS pri predsedstvu OK SZDL Radovljica je na seji 21. maja pod predsedstvom Ernesta Noča obravnaval odlok o zagotovitvi minimalnih sredstev za civilno zaščito. Sprejel je več stališč, ki jih je posredoval predlagatelju odloka. Največ pozornosti pa so posvetili dogovoru o organizaciji akcije NNPP 86 v občini.

● Pod predsedstvom Mance Filipič se je sešla na prvo sejo komisija za interniranje, zapornike in izgnance pri občinskem odboru ZZB NOV Radovljica. Beseda je tekla o letošnjem programu dela in o izvedbi in organizaciji prevoznega srečanja internirancev in Ljubljano, Celje in na Ljubelj.

● Delavska univerza Radovljica je v sodelovanju z OK ZKS Radovljica organizirala v svojih prostorih občinsko politično šolo. Začela se je 21. aprila in bo trajala do 30. maja. Predavanja so ob ponedeljskih ves dan, v sredo in v petek po popoldan. Za šolo je bilo prijavljeno 12, redno pa obiskuje pouk osem pretežno mlajših udeležencev, kar je manj od pričakovanih.

● Koordinacijski odbor za urejanje odnosov med samoupravnimi družbo in verskimi skupnostmi pri OK SZDL Radovljica je na seji 20. maja presojal razmere po krajevnih skupnostih v občini, ki se nanašajo na odnose s cerkvenimi oblastmi. Gre predvsem za nekatere spomeniško-varstvene akcije na kulturnih objektih, za možnosti obredov v domu starostnikov, za usklajevanje dejavnosti s krajevnimi skupnostmi oz. KK SZDL, kjer to še ni storjeno. Ugotovili so, da se vsa vprašanja rešujejo sproti.

● Na tretji seji koordinacijskega odbora za pripravo tekmovanja o SLO in DS pri P OK SZDL Radovljica so se 24. maja morali zaradi posledic jedrske nesreče v SZ in nevarnosti kontaminacije zemljišč ponovno dogovoriti o organizaciji odpovedanih šolskih tekmovanj na temo SLO in DS, ki so bila prestra-

vljena. Tekmovanja so bila sklenjena do 23. maja po vseh šolah, občinsko pa bo do konca maja.

● Že od aprila naprej poteka v vseh osnovnih organizacijah ZSMS v občini Radovljica evidentiranje prostovoljcev za enote teritorialne obrambe. Za prostovoljce bodo organizirali strokovno vojaško usposabljanje od 20. do 24. junija. Sočasno poteka evidentiranje tudi za udeležence mladinskih delovnih akcij. Prva bo od 7. do 27. julija na Pokljuki.

● Proračunski prihodki v občini Radovljica so bili v prvem trimesečju za 102,9 odstotka višji kot v enakem obdobju lani. Plan prihodkov pa je presežen za 1,8 odstotka. Najvišjo rast beležijo pri davku na dohodek od iger na srečo — indeks 1634, na davek na posest stavb — indeks 481, na davek od skupnega dohodka občanov — indeks 296 in na davek od avtorskih pravic — indeks 256. Drugi proračunski prihodki v glavnem ne odstopajo veliko od predvidene dinamike dotoka.

● Največja komunalna pridobitev krajevnih skupnosti in naselja Lesce je vsekakor sodobno urejeno novo cestno križišče v središču kraja. Zgradili so ga s sredstvi SIKS Radovljica, investitor pa je Komunalno gospodarstvo Radovljica. Celotna naložba, ki je vzbudila tudi veliko pomislekov, je veljala okoli 156 milijonov dinarjev. Križišče bo odigralo pomembno vlogo šele z dograditvijo novega stanovanjskega naselja na severnem robu središča Lesce.

● Iz ankete, ki so jo izvedli člani OK ZSMS Radovljica o izobraževanju ob delu in iz dela v občini, je razvidno, da 25 odstotkov OZD ne izobražuje nobenega delavca, 58 odstotkov izobražuje od enega do šest delavcev in le 17 odstotkov OZD izobražuje več kot deset delavcev. Skrb zbujajoč je zlasti podatek, da se le 1,38 odstotka delavcev v občini izobražuje ob delu, od teh pa jih le 48 odstotkov prejema denarno nadomestilo za šolanje. Od vseh delavcev iz OZD, ki se izobražuje, je le 27 odstotka žensk in 37 odstotkov mladih.

● Med razvitejšo skupino storitvenih dejavnosti v radovljiški občini sodi avtoprevoznništvo, s katerim se ukvarja že nad 90 zasebnikov s predpisanimi dovoljenji. Večina teh je vključena v obrtno zadrugo Prevoznik Gorenjska Naklo. Drugi prevozniki pogodbeno sodelujejo z industrijskimi in trgovskimi OZD, taksisti in avtobusni prevozniki pa s turistično-gostinskimi OZD. Z novim občinskim odlokom je opravljanje prevoznih storitev dovoljeno kot stranski poklic.

● V kampu Šobec pri Lescah, ki po urejenosti spada med najboljše v Jugoslaviji, se je letošnja turistična sezona začela že 25. aprila; pa tudi prej, že v začetku aprila, so gostili večjo skupino nemških kanuistov. Pred prvim majem so imeli dnevno prijavljenih nad sto tujih prenočitev; svoje prikolice pa je v tem času pripeljal okoli 40 pavšalistov — domačih gostov, ki imajo prikolice na Šobcu do oktobra, ko je sezona končana.

● Občinska organizacija Rdečega križa Radovljica združuje v 19 krajevnih organizacijah 8.150 članov in 3.200 mladih RK. Slednji so vključeni v aktivne po vseh osnovnih šolah. Najbolj zgovoren podatek o dejavnosti RK so vsakoletne krvodajalske akcije, ko daruje kri tudi nad 1800 prostovoljcev. Omeniti velja tudi razne tečaje in zbiralne akcije, ki imajo vselej velik odziv pri občanah. Kljub temu pa se mora občinski odbor otepati s pomanjkanjem denarja za redno dejavnost, o čemer je tekla razprava tudi na OK SZDL Radovljica.

● Načrtovalci v Hotelsko-turističnem podjetju Bled, za leto 1986 predvidevajo povečanje števila nočitev za 3 odstotke, ob enakem povečanju tujih nočitev. Celotni dohodek naj bi dosegel 3.929 milijonov dinarjev, kar je 96 odstotkov več kot v letu 1985. Po teh načrtih naj bi dohodek DO porasel za 80, osebni dohodek pa za 70 odstotkov.

● Na postaji milice Radovljica in njenih enotah so lani obravnavali 708 kaznivih dejanj na območju celotne občine. To je 137 več kot leto prej. Raziskali so 514 oz. 72,6 odstotka, neraziskanih pa je ostalo 27,4 odstotka kaznivih dejanj, kar pa je še vedno 5,7 odstotka boljši uspeh kot leta 1984. Zaskrbljuje podatek, da so šest kaznivih dejanj storili maloletni otroci, 103 pa mladoletniki.

● Na letnem občnem zboru Pašne skupnosti Mošnje-Lancovo, v kateri je združenih 32 kmetov, ki so vsi člani KZK — TO Kmetijstvo Radovljica, so ugodno ocenili enoletno dejavnost in izrekli pohvalno oceno tudi skladu za pospeševanje kmetijstva pri občinski skupščini Radovljica. Za urejanje pašnika na planini Gošča raven so porabili kar 5 milijonov dinarjev. Potrebe za razširitev pašnikov pa so vse večje. Ponovno so potrdili kandidature za predsednika Pašne skupnosti Janeza Ažmana z Lancovega.

● V Ljubljani so 15. maja na osrednji republiški slovesnosti podelili priznanja Skupnosti socialnega skrbstva Slovenije desetim posameznikom in organizacijam za izjemne dosežke na področju socialnega skrbstva. Priznanje je prejela tudi krajevna organizacija Rdečega križa Lesce za vsestransko prostovoljno delo in številne socialne akcije v humanitarne namene.

● Po uspešnem nastopu v Republiškem centru za obrambno usposabljanje v Poljčah je Moški pevski zbor KUD Stane Žagar — Plamen Kropa za svojo 25-letnico delovanja in ob 110-letnici zborovskega petja v Kropi z velikim uspehom nastopil, s celovečernim koncertom slovenskih ljudskih in umetnih pesmi, tudi v kulturnem domu na Bohinjski Beli, 17. maja zvečer. Kroparskim pevcem, ki jih vodi dirigent prof. Egi Gašperšič, so številni poslušalci s ploskanjem izkazali zaslužen priznanje.

Kamen III (foto B. Grce)

BLEJSKA FOLKLORA SLAVILA 40-LETNICO

Pred dnevi so se v hotelu Lovca na Bledu zbrali nekdanji in današnji člani folklorne skupine, da bi proslavili 40-letnico delovanja. Vsekakor lep jubilej, ki ga ne smemo prezreti.

Prvič so se ljubitelji folklorne na Bledu sestali ob obletnici osvoboditve Beograda. Tedaj se je še manjša skupina domačih fantov in deklet napotila v Beograd, da bi se tam udeležila sprejema in nastopov podobnih skupin iz vse države. To je bilo v oktobru 1945. leta.

Glavni pobudnik folklorne dejavnosti na Bledu v povojnem času je bil Andrej Vidic-Andrejček, ki je kot turistični entuziast še danes dobro znan. Poskrbel je za nastope in za opremo, ki je ni bilo lahko nabaviti, za vaje in prostor, ki je še danes poseben problem. Vsi so se dobro zavedali, in to velja še danes, da Bled potrebuje takšno skupino. Vedno so pri roki, kadar so potrebni, pa čeprav je večkrat težko, saj eno zadržuje služba, druge družina.

Za Vidicem je skrb za skupino prevzel Stane Mencinger pa Magda Perc in končno Franc Pavlič. V začetku so bili organizacijsko v okviru posebne sekcije pri TD Bled, od leta 1974 pa so se pridružili KUD Bled. V tem sklopu delujejo še danes. V društvu skrbijo za nastope, vaje in nabavo narodnih noš.

Ko govorimo o blejski folklori skupini je treba omeniti Tončko Maroltovo — našo blejsko rojakinjo, ki je veliko časa in truda posvetila prav blejski skupini.

Danes blejski folkloristi redno nastopajo na Bledu pa v Kranjski gori, ponašajo se z več kot sto nastopi na leto, seveda največ v turistični sezoni. Posebno skrb posvečajo Kmečki ohceti, kjer sodelujejo tudi organizacijsko. Božo Benedik

SREČANJE S PIONIRJI IZ TRBOVELJ

V Trbovljah so praznovali. Osnovna šola, s katero smo pobrateni, se imenuje po pisatelju Ivanu Cankarju. Bili smo povabljeni k njim.

V petek smo se zjutraj odpeljali z vlakom, ki je drvel z veliko hitrostjo. Vsi smo bili veseli. Z nami so bile tudi tovarišice. Ob 10. uri smo se pripeljali na železniško postajo Trbovlje. Trbovlje so industrijsko mesto, znano po rudniku rjavega premoga. Kopljejo ga globoko pod zemljo.

Nedaleč od postaje je šola. Prijazno so nas sprejeli. Priredili so igre brez meja: skakali smo v vrcih, na-

pihovali balone, hodili v velikih škornjih. Tekmovali smo vsi. Dosegli smo celo tretje mesto.

Pionirji iz naše šole smo jim prenesli tople pozdrave in lepe želje. Spoznali smo nove tovariše. Ogleдали smo si tudi mesto. Polno je visokih in lepih zgradb, trgovin...

To srečanje nam bo ostalo v lepem spominu.

Petra Podobnik
OS Karavanških kurirjev
NOB
Koroška Bela, 4. b

OBISK V POBRATENI OBČINI

Z veseljem smo sprejele novico, da potujemo na obisk k učencem osnovne šole Božene Slukan v Varaždinu. Naša šola A. T. Linhart iz Radovljice, osnovna šola Branko Radičević iz Kruševca in omenjena šola iz Varaždina že deset let goje prijateljske vezi, ki so se pričele z dopisovanjem učencev in sklenile s prijateljskimi srečanji. V teh letih so se med dijake vseh treh šol stekale prirske vezi, ki se vsako leto še poglobljajo. Ostajajo čudoviti spomini na obiskane kraje, na lepote in zgodovinske zanimivosti, ki nam širijo spoznanja o naši domovini in njenih ljudeh.

Topel sprejem, ki smo ga ob našem obisku doživeli na šoli in v družinah, je bilo nepozabno doživetje.

Varaždin je starodavno mesto, ki leži na desni obali Drave. Že v srednjem veku je bil kraj pomembno središče prometnih poti, pa tudi danes je središče zahodnega dela hrvatske Podravine in severnega Zagorja, povezano z mednarodnimi zvezami proti Avstriji in Madžarski.

Varaždinska trdnjava, imenovana Stari grad, je eno najbolj znanih srednjeveških poslopj v naši državi. Žal nismo utegnili obiskati Varaždinskih toplic, ki so znane še iz rimskih časov pod imenom Aynae Jasae in kjer v muzeju hranijo bogato arheološko, balneološko in kulturno-zgodovinsko zbirko. Posebno obeležje daje Varaždinu široko razvita kulturnoprosvedna dejavnost. Obiskali smo glasbeno šolo, gledališče, mestni in pokrajinski muzej. Znale so številne cerkve, grajene v starem baročnem stilu (župnijska cerkev sv. Nikole iz 18. stol.). Ogleдали smo si tudi enkratno urejeno pokopališče s tiškim nasadom in spomenikom žrtvam NOV.

Varaždin ima tudi bogato zgodovino iz NOB in v predvojnem revolucionarnem gibanju. Letos praznujejo 50-letnico stavke delavcev tovarne TIVAR — današnji Varteks. Tri tedne so delavci složni in odločni vztrajali v stavki, s hrano so jim pomagali bližnji kmetje in se tako pridružili in podprli njihov boj za delavske pravice. Zgodovinski zapisi o predvojnih

in medvojnih borbah so kot žive legende in spominjajo na žrtve, ki so za te ideje žrtvovali najdragocenejšo, kar človek lahko da, svoje življenje.

Taka je tudi zgodba o Boženi Slukan, po kateri se imenuje šola; kate-re gost smo bile. Rojena v revni varaždinski družini, ki je že zgodaj izgubila očeta, je z brati in sestro okusila vso bedo in pomanjkanje. Tako je že v rani mladosti sledila stopinjam starejših bratov, organiziranih v naprednih delavskih vrstah. Šestnajstimi leti je bila sprejeta v SKOJ, med mladimi pa priljubljena zaradi veselega in odprtega značaja in delavnosti. Leta 1942 je bila aretirana z mnogimi ostalimi člani SKOJ-a in ZK. Tedaj že članica mestnega komiteja kljub mučenju in pretepanju ni izdala ničesar. Leta 1943 so jo izpustili in takoj je odšla za brati na Kalnik, kjer je ilegalno delo zamenjala za puško. Postala je bolničarka v kalniškem partizanskem odredu. Po tem odredu se imenuje tudi vojašnica v Varaždinu.

V ostrih borbah z Nemci in ustaši Božena ni oklevala pri reševanju ranjenecov. Bila je požrtvovalna in pogumna bolničarka. Tudi v borbi pri Dugi Reki se ni menila za goste sovražne rafele, ostala je ob boric in ranjenecih, dokler tudi sama ni bila smrtno zadeta. Umrla je med svojimi soborci, pokopana pa je pod visokim hrastom na obronkih Kalnika. Vendar njeno ime živi dalje, o njej

govorijo zgodovina in učenci šole, ki nosi njeno ime.

Prijetni vtisi nas bodo še dolgo spominjali na srečanje. Z rokometašicami te šole smo odigrale prijateljsko tekmo — z neodločenim izidom.

Veliko smo se sprehajali po mestu. Mesto krasi mnoge stavbe v baročnem slogu, okrašene s portali in balkoni, bakreni stolpi so pozlačeni od sonca. Zvečer so polna sprehajališča in parki, kjer bujno cvete okrasno grmičevje in cvetje. Predvsem pa se ti priljubijo prijazni in gostoljubni ljudje, med katerimi se počutiš tako domače, in mladina, ki te je takoj pripravljena sprejeti medse, tako da ti ob pozornostih postane kar malce nerodno.

Morda bi se tega pri nas še morali naučiti!

Ester Gečele

MIMOGREDE

Kultura si nikoli ne sleče delovne obleke, pa če je še tako stara in betežna.

Zadnjič so nam rekli, da smo črnci iz Harlema. Danes pa smo izvedeli, da črnci iz Harlema ni dobro biti.

Čeprav je bežati grdo in sramotno, pa le kdaj pa kdaj pride čas, ko je nadvse koristno in pametno.

Pravijo, da televizija poneumlja ljudi. TV Dnevnik tudi?

LETOS SE BOMO SPOMINJALI

Leto naše opozarja, da se je pred 50 in 45 leti izvršilo več pomembnih dogodkov, za katere je prav, da se jih spomnimo, saj so bili odločilni za delavsko gibanje na Jesenicah in v Sloveniji. Ker so posamezni dogodki opisani le fragmentarno, ni bilo mogoče vsa dogajanja natančneje opisati in naštet vse pomembnejše udeležence.

LETO 1936

Februar:

Jeseniška policija je aretirala več znanih jeseniških revolucionarjev in članov Komunistične partije: Stanislava Kraševca, Ivana Sedeja, Pavla Demaka, Franca Benedičiča, Marijo Vovk in Angelo Svetina, v Ljubljani pa so prijeli Toneta Čufarja. Obtoženi so bili, da so člani Komunistične partije, Stanislav Kraševac pa celo član Pokrajinskega komiteja Slovenije.

Jeseniški književnik Tone Čufar leta 1929

29. oktobra 1936 so bili v Beogradu obsojeni: Stanislav Kraševac na štiri leta zapore, Franc Benedičič na osem mesecev strogega zapore, Marija Vovk na osem mesecev strogega zapore, v zvezi s Tonetom Čufarjem pa so bili obsojeni Pavle Demak na eno leto zapore, Angela Svetina na osem mesecev zapore in Tone Čufar na eno leto zapore.

Zapornike so v zagrebških zaporih, kamor so bili prepeljani iz Ljubljane, nečloveško mučili.

15. maja je bila na Boštjanovem kopišču na pobočju Jelovice prva konferenca komunistov jeseniškega okrožja. Vodil jo je Stanko Žagar (narodni heroj). Udeležili so se: Ivan Bertoncelj, Ivan Križnar, Alojz Justin, Jože Jan in Justin Ažman. Jeseniške komuniste je zastopal Franjo Federle-Slavko. Imena drugih udeležencev niso ugotovljena. Na konferenci so analizirali politično situacijo v okrožju in sprejeli sklep, da mora Partija povečati svoj vpliv med delavskimi množicami. Komunisti naj bi se aktivno vključili v politično, kulturno, prosvetno in športno organizacijo. Za sekretarja je bil izbran Stanko Žagar.

To leto je Komunistična partija prevzela vodstvo v podružnici sindikata SMRJ (Savez metalških radnika Jugoslavije) na Jesenicah. V odbor so bili izvoljeni naslednji člani KP: za predsednika Franc Rozman in za tajnika Janez Mlakar, ostali pa so bili: Jože Čelesnik, Vencelj Perko, Polde Stražišar in Berti Vergelj.

Člani SMRJ so imeli tudi večino v zaupniškem zboru. Ignac Kralj je bil glavni delavski zaupnik na Javorniku, Vencelj Perko kot glavni delavski zaupnik na Savi pa tudi starešina zaupniškega zbora za vse tovarne. Glavni delavski zaupnik v tovarni elektrod na Blejski Dobravi je bil Jože Bucek, prav tako član SMRJ.

V juliju so odšli prvi prostovoljci z Jesenic v špansko republikansko armado. Med njimi so bili Jože in Ivan Gregorič, Franc Prevč, Franc Potočnik, Stanko Finžgar in drugi. Po

umiku španske republikanske vojske v Francijo je bila večina od njih zajeta, po zasedbi in okupaciji Francije pa poslana v razna nemška koncentracijska taborišča. Partijska organizacija je organizirala Rdečo pomoč, ki je podpirala družine teh prostovoljcev.

10. avgusta

so delavci gradbenega podjetja Slograd, zaposleni pri gradbenih delih v jeseniški železarni, začeli stavkati. Zahtevali so priznanje strokovne organizacije in njenih zastopnikov ter 50 odstotkov doplačila za nadurno delo. 11. avgusta se je stavka razširila tudi na podjetje Dedek, električno centralo v Zasipu in podjetje Svetina na Bledu. V takratnem radovljiskem okraju (sedaj občina Jesenice in Radovljica) je stavkalo približno 300 gradbenih delavcev. Ob pomoči sindikata SMRJ je bila organizirana skupna kuhinja. Stavkovni odbor je vodil Miha Vizjak, stavko pa so organizirali in vodili člani KP. Vencija Perka je sindikat gradbenih delavcev pooblastil za pogajanja s podjetjem. V tem času je tudi prevzel mesto predsednika podružnice SMRJ.

Stavka je trajala pet tednov in tri dni. S pomočjo Kranjske industrijske družbe in zaradi stavkokažov, ki so jih zbrali predstavniki NSZ (Narodne strokovne zveze), JSZ (Jugoslovanske strokovne zveze) in ZZD (Zveze združenih delavcev) ter koroškega belskega kaplana Antona Duhovnika in jeseniškega kaplana Andreja Križmana, ki sta bila v tem še posebno aktivna, je bila stavka neuspešna. Po nalogu okrajnega načelnika dr. Vrečarja so v noči med 16. in 17. septembrom aretirali še žene znanih jeseniških revolucionarjev, in sicer: Marijo Drobnič, Pepco Ažman, Štefko Mur, Mici Martinjak, Ano Volf, Minko Ribnikar, mater in hčerko Praprotnikovo, Marijo Grinč, Marijo Žužek, Justo Kralj in njegovo sestro Marijo Giorgioni, Franco Malenšek, Alojzijo Hameršek in Franco Trtnik ter še pet drugih žena, katerih imena so neznana. Čez noč so bile zaprte na orožniški postaji na Javorniku, zjutraj pa so jih peš vodili na železniško postajo v Žirovnico, da so se izognili demonstracijam. Prepeljane so bile v okrajne zapore v Radovljico. 17. septembra so aretirali še glavnega delavskega zapupnika KID Jožeta Čelesnika in tajnika starešinstva Francja Ravnika. Tedanja oblast je dobro vedela, da stavko vodijo jeseniški komunisti, ki so imeli v tem času vodilno vlogo v zaupniškem zboru in sindikatih. Povečali so tudi število orožnikov, ki so patrolirali pred tovarno in po cesti. Pri vrtarju na Javorniku jih je bilo 17. septembra dvajset, ki so omogočili, da so stavkokaži lahko prišli na delo. Kot zanimivost še to, da od stavkajočih gradbincev ni bil nihče aretiran.

15. avgusta

je bila na Jesenicah proslava 30-letnice SMRJ (Zveze kovinarskih organizacij Jugoslavije). Že ta dan, v soboto, so se s posebnimi vlaki pripeljali gostje iz Ljubljane, Dobrunj, Celja, Guštanja (sedaj Ravne), Hrastnika, Kranja, Tržiča, Litije, Maribora, Trbovelj, Zagorja, Lesc, Borovnice, Kamnika in še nekaterih majših krajev. V sprevodu, ki je bil drugi dan, v nedeljo, je korakalo skozi Jesenice več kot 4000 udeležencev. Igrale so godbi Zarja iz Ljubljane in Zarja iz Dobrunj, železničarska godba iz Celja in še jeseniška kovinarska godba. Na vrtu za Delavskim domom je Ignac Kralj pozdravil vse goste in domačine. Kot slav-

19. aprila 1941 so oblast na Jesenicah prevzeli Nemci

nostni govornik in takratni predsednik podružnice Jesenice je spregovoril Vencelj Perko, ki je orisal 30-letni boj jeseniških kovinarjev; v imenu centralne SMRJ je čestital Čurkovič, predsednik Delavske zbornice Sedej, kot zadnji govornik pa je nastopil predsednik Strojne komisije iz Ljubljane Franc Leskošek. To je bila ena najlepših predvojnih delavskih manifestacij na Jesenicah.

22. avgusta

je policija aretirala znano jeseniško revolucionarico in komunistko Marijo Zumer. Prepeljali so jo v zloglasni beograjski zapor Glavnjača. Junaško je vzdržala vsa mučenja. Znana je njena knjižica Sedemdeset dni v Glavnjači, v kateri opisuje vse tegobe njenega preživetja v tistem času. Za Slavkom Federlom je bila do februarja 1941 sekretarka jeseniškega okrožnega komiteja Komunistične partije. Že dan po napadu nemškega okupatorja na Sovjetsko zvezo je Marijo Zumer aretirali gestapo. Preko Celovca so jo odgnali v koncentracijsko taborišče Ravensbrück; tja so bile prepeljane tudi Mici Vovk, Ana Pavlin in Olga File. Zdržala je do leta 1944, ko je zbolela in zaradi oslabelosti srca umrla 5. februarja 1944. Spominjajo se je tudi interniranke iz Poljske in Češke.

6. decembra

je na občinskih volitvah v tedanji občini Koroška Bela na listi slovenskega delovnega ljudstva zmagal Vencelj Perko, član Komunistične partije. Za to listo je glasovalo 427 volilcev, za JRZ (Jugoslovanska radikalna zajednica) 398 in za JNS (Jugoslovanska nacionalna stranka) 113 volilcev. Pod vodstvom Vencelja Perke je občina izredno uspešno delovala do njegove aretacije 7. februarja 1940, ko ga je jugoslovanska oblast internirala v Bilečo v Hercegovino, poleg njega pa z Jesenic še Ignaca Kralja in Franca Benedičiča. Perko je bil takrat star 30 let in bo letos dopolnil 80 let.

Banska uprava je z odločbo 9. marca 1940 razrešila celotni občinski odbor, z izgovorom, da je občinski odbor nastopil proti organom državne policije in da je grobo grajal odredbo oblasti. Za začasnega predsednika je banska uprava imenovala Janeza Erlaha, ki je tako že tretjič prevzel mesto upravnika na občini Koroška Bela.

LETO 1941

23. januarja

je jugoslovanska oblast nasilno mobilizirala večino jeseniških komunistov in drugih naprednih delavcev, s pretežno, da grejo na orožne vaje. Poslala jih je v taborišče v Medžurečje pri Ivanjici. Z Jesenic jih je bilo skoraj 50, vrnili pa so se šele 1. aprila. Prav v taborišču je nastala pesem Sloveni kremeniti, ki je na Jesenicah doživela krstno izvedbo.

Tudi s to akcijo jugoslovanska oblast ni mogla oslabilo aktivnost revolucionarnega boja jeseniških komunistov. Komaj nekaj dni po vrnitvi, ob napadu Nemčije na Sovjetsko zvezo, so se že javili kot prostovoljci v jugoslovansko vojsko.

2. februarja

je bila pri Franju Puklu na Lipčah pri Blejski Dobravi partijska konferenca Komunistične partije za jeseniško okrožje. Poleg jeseniških komunistov so bili navzoči tudi predstavniki centralnega komiteja Komunistične partije Jugoslavije Milovan Djilas, centralnega komiteja Komunistične partije Slovenije dr. Aleš Bebler in Boris Kidrič ter domačin Vencelj Perko, ki je postal član centralnega komiteja Komunistične partije Slovenije na ustavnem kongresu Komunistične partije Slovenije na Čebinah nad Trbovljami v noči od 17. na 18. april 1937. Perko je na

tej konferenci postal sekretar okrožnega komiteja Komunistične partije za jeseniško okrožje.

Na konferenci so razpravljali o nevarnosti bližajoče se vojne in o razmerah v jeseniški organizaciji.

11. aprila

so na Jesenice prišle prve okupacijske sile. Najprej Italijani, ki so jih 19. aprila zamenjali Nemci. Začela se je nemška okupacija Jesenic in ostalih krajev Gorenjske, tega dne je prenehal delovati tudi Narodni svet za Jesenice, ki pa ni odigral nikakršne obrambne vloge, razen, da je pozival Jeseničane k redu in disciplini ter lojalnosti. Ukinjene so bile vse politične, oblastne, kulturne in športne organizacije, njihova imovina pa je bila zaplenjena.

Maja

je bila pri Vencelju Perku partijska konferenca komunistov z okrožja Jesenice. To je bilo neposredno po vinitvi Vencelja Perka iz Ljubljane, kjer se je sestal z Borisom Kidričem. Tam je dobil nalogo, da na Jesenicah in okolici ter na območju Radovljice do Bohinja takoj začnejo organizirati odbore protifašistične fronte. Vencelj Perko je bil že 21. maja aretiran in preko Begunj 25. junija poslan v taborišče Kraut v Avstriji.

Maja

je bil v Ratibovcu na Potokih ustanovljen Vojno revolucionarni komite za jeseniško okrožje. Vodstvo je prevzel Jože Gregorič, znani jeseniški revolucionar in španski borec, člani pa so bili še Polde Stražišar z Jesenic, Alojz Hrovat iz Begunj, Ivan Bertoncelj iz Dobrave nad Kropo in Jože Ažman iz Bohinja, ki ga na prvem sestanku ni bilo. Lojze Kebe (narodni heroj), ki je vodil prvi sestanek, je govoril o nalogah komiteja in posameznike zadolžil za določena območja. Naloga komiteja je bila izvesti vse potrebne priprave za oborožen upor in zbrati vse orožje, ki ga je odvrгла ali opustila stara jugoslovanska vojska.

Junija

je začela delovati ilegalna tehnika na Javorniku. Ciklostilni stroj je bil najprej pri Francu Mencingerju (nekdanjem pevovodju javniške Svobode), nato pri Petru Dolencu, Zofki Traven, Tinetu Noču, nazadnje pri Karlu Kozarju v Podmežakli. Za to nalogo je bil s strani Okrožnega komiteja odgovoren Karel Preželj. K delu je pritegnil tudi Aleša Jelenca, Slavka Smoleja, Petra Kodra, Ando Jelinčič, Edvarda Giorgionija, Zofko Traven, Franca Keliha in Franco Logar. Gradivo je raznašalo še več sodelavcev. Najdalj se je tehnika nahajala pri Tinetu Noču na Borovljah, ki je v krušni peči pripravil posebno skrivališče za ciklostilni stroj in potreben material. Gradivo so najprej pripravili v pisarni Železarne. Tiskali so radijska poročila ter razne pozive lokalnega pomena.

Po zaslugi te tehnike se je krepila narodnoosvobodilna misel, Komunistična partija pa je lahko po zlomu jugoslovanske vojske mobilizirala vse napredne sile za boj proti okupatorju. Z aretacijo nekaterih sodelujočih je tehnika v zgodnji spomladi leta 1942 prenehala delovati.

20. julija

je bila pod Malim Gregorjcem na Jelovici konferenca predstavnikov revolucionarnih komitejev in okrožnih komitejev Komunistične partije Gorenjske. Navzoči so bili Stanko Žagar (starejši), Lojze Kebe, Tomo Brejč, Franc Vodopivec, Jože Gregorič, Ivan Bertoncelj, Polde Stražišar, Franc Potočnik, Matija Verdnik, Jože Ažman in Štefe iz Šenturja. Sklenili so, da je potrebno utrjevati in širiti partijsko organizacijo in organizirati odbore Osvobodilne fronte. Takoj je potrebno vse partizane povezati v vojaške formacije, začeti ljudsko vstajo in zbirati orožje. Takoj je potrebno pripraviti manjše akcije na okupatorjevo postojanko, sabotaže v tovarnah in rušenje komunikacij.

Vso prehrano je nujno organizirati izključno preko odborov Osvobodilne fronte.

28. julija

je bila na Obranci na Mežakli ustanovljena Jeseniška četa, ki so jo imenovali po Ivanu Cankarju, torej Cankarjeva četa. Sestavljali so jo prostovoljci, večinoma komunisti iz skupin v Mirci, izpod Stola in Mežakle. Komandir je postal Polde Stražišar, politkomisar pa Franc Potočnik. Stela je 46 bork in borcev.

31. julija

je Cankarjeva četa odšla v prvo sabotažno akcijo v Moste pri Žirovnici. Minirala je oba cestna mostova; spodnji je bil le zasilen, zgradili so ga Italijani, da so lahko prepeljali svojo mehanizacijo skozi Moste. Cestni in železniški most je namreč pri umiku porušila nekdanja jugoslovanska vojska.

Spomenik na Obranci na Mežakli

1. avgusta

v zgodnjih jutranjih urah, so taborišče Cankarjeve čete napadli Nemci. V njem je bilo le nekaj partizanov. Že ob prvih strelah sta padla borca Viktor Arzenšek in Ferdo Koren. Borci, ki so se vračali iz akcije v Mostah, so po prvih strelah napadli Nemce z zadnje strani. Presenečeni Nemci, ki niso računali na partizanski napad, so se hitro umaknili z Mežakle. Ob umiku so zajeli Janeza Finžgarja, ki je pravkar odhajal v partizane. Pri tem je bil ranjen in ujet, 6. julija pa so ga kot talca ustrelili.

Občinska skupščina Jesenice je 1. avgust razglasila za občinski praznik.

Avgusta

je bil ustanovljen okrožni odbor Osvobodilne fronte. Sestavljali so ga Nace Sterlekar, ki je bil na predlog Vencelja Perka določen za sekretarja, Jože Ažman, Matija Sušnik, Leon Okrožnik, Lojze Rabič, dr. Miha Potočnik in Alojz Pukšič. Odbor se je sestajal na različnih krajih, največkrat na Potokih in pri Marjanu Kavaljarju na Borovljah. Da bi bilo delo odbora čimboljše, je na Jesenice pogosto zahajal Lojze Kebe. Brez njegove pomoči bi odbor težko dosegel take uspehe.

15. decembra

je prišlo na jeseniškem blejsko-gorjanskem in bohinjskem območju do množičnega upora proti Nemcem. V ilegalo je odšlo iz blejsko-gorjanskih vasi 156 domačinov, v to število so vključeni tudi uporniki iz bohinjskega območja. Z Jesenic, Javornika in Žirovnice je odšlo 64 domačinov, vendar se dvajstajstim ni posrečilo priti na zborna mesta na Potoke. S Potokov so se uporniki umaknili na Potoške rovtve. Tu je 16. decembra nastala nova Jeseniška četa.

16. decembra

so se uprli tudi vaščani Dovjega, Belce in Mojstrane. Po nočnih akcijah, ko so zajeli dovške žandarje, požgali drevje na železniško progo, zažgali cestni most v Belci in napadli nemško posadko v Mojstrani, so se uporniki odločili za množičen odhod v partizane. Z Dovjega so odšli na Dovške rovtve in tu ustanovili Triglavsko četo. Skupina iz Mojstrane pa se je umaknila na pobočje Mežakle. Triglavska četa je štela skoraj 100 moških, v mojstranski skupini pa jih je bilo približno 26.

Večina upornikov se je zaradi težkih zimskih razmer, pomanjkanja orožja ter nemških groženj, da bodo požgali vas, vrnila domov. Kasneje so Nemci upornike kljub prejšnjim zagotovilom, da se jim ne bo nič zgodilo, aretirali, nekatere poslali v taborišča, nekaj pa so jih celo ustrelili v Begunjah.

Slovenko

Viri: Koledar najvažnejših dogodkov

Zbornik Jeklo in ljudje — I. IV. in V. del

Zbrana dela št. 2 Toneta Čufarja
Franc Konobelj-Slovenko, Pod Mežaklo in Karavankami so se uprli

Stavka gradbincev 1936. na Javorniku

NOVOSTI NA POLICAH JESENIŠKE KNJIŽNICE

Saul BELLOW: Dekanov december.
— Cankarjeva založba 1985

Pred nekaj tedni je v enem izmed beograjskih časopisov izšel intervju z J. Barthom, enim izmed vodilnih sodobnih ameriških prozaistov. Če sem prav razumel njegovo zadevno izjavo, pri njih že zdavnaj nista več na vrhu dvojica, ki jo poznamo in upoštevamo Evropejci, namreč Singer in Bellow. K temu bi si drznili pripomniti, da v našem kotičku Evrope niti teh dveh še nismo zares sprejeli. Vsaj Bellow je za večino naših bralcev premalo ljudski, premalo »bralne«, kot pravijo temu nekateri.

Sam pa vztrajam na tem, da ni za vsakogar »bralno« tisto, kar ima napeto zgodbo in kar je polno klišejev. Roman Dekanov december se odlikuje po posebnem (vsekakor ne lahko kotnem) razpoloženju, ki ga čutimo že v naslovu. Corde, tako je ime junaku, preživi nekaj tednov nekaj tisoč kilometrov proč od svojega rodnega Chicaga, najbolj ameriškega vseh ameriških mest. Kje drugje kot onstran železne zavese, v Romuniji. Turobni mesec december pa je omenjen že v naslovu. Corde, ki je prišel v Bukarešto skupaj s svojo ženo, ta pa je morala na pot zaradi vesti o tem, da njena mati umira; in sicer v posebni bolnišnici, namenjeni predvsem privilegiranimu sloju prebivalstva.

Tudi v Jugoslavijo že prihajajo novice o tem, kako hladno je pozimi v Romuniji. Junak našega romana toliko bolj čuti zimsko tesnobo, saj se z domačini bolj malo pogovarja, nekaj zaradi jezikovnih, nekaj zaradi drugačnih ovir. Zima, za ameriške pojme nekam utesnjeno in uniformirano življenje (slaba oskrba, občutek, da si nadzorovan); žalobni opravi, čakanje na smrt. To razpoloženje se vleče domala skozi vso knjigo. Marsikoga bo to odvrnilo od branja. Za srečne posameznike, ki jih ne bo, naj dodam, da se s to zunanjo turobno spopada nekakšna neopazna vedrina. Nekaj, kar se razodeva v lahkotnosti sloga. Vse je opisano tako, kot je vidno s Cordejevega zornega kota. Corde pa je, to je rečeno ne enkrat, odličen opazovalec. Zna videti značilne nadrobnosti. Notranji in zunanji svet sta v srečnem ravnovesju, pravzaprav se bralec ne zaveda ločnice med vizualnimi in miselnimi informacijami.

Kakšen je junak sicer? No, ne le on, skoraj vse osebe v romanu sodijo med intelektualno elito: njegova žena Minna je astronomka, tašča (stara gospa, ki umira), je bila — preden je prišla pri režimu v nemilost — ministrica za zdravstvo. Corde sam pa je predstojnik na fakulteti (na kolidžu) za novinarstvo. Tudi sam je bil nekoč novinar. To je treba povedati, saj se zdi, da je v srži romana nekakšna humanistična angažiranost, zaskrbljenost za usodo človeštva, ki pa sloni na čisto konkretnih izkušnjah.

Tu nekje se prepleta vse, kar sem o romanu doslej omenil. Turobno prizorišče romunske zime je samo ozadje, na katerem Corde doživlja po svoje še bolj turobno domačo (čikaško) stvarnost. Znano je, da domači kraj najbolj živo občutimo, kadar smo v tujini. Cordeju se je doma marsikaj zapletlo: kot dekan je sprožil nekakšen sodni proces, ko so njegovega študenta našli mrtvega. V to je vpleteno podzemlje, zoperstavlja se mu v podobi lastnega nečaka ultralevičarja. Dekanova pretirana angažiranost je napoti tudi univerzitetnim oblastem. Corde — profesor in dekan — ni še čisto pozabil na svojo časnikarsko mladost: prav pred kratkim je napisal vrsto reportaž o Chicagu, o človeški bedi v predmestnih slumih, o tem, kako današnji svet (ne da bi bil posebej definiran kot zadnji stadij kapitalizma ali kot postindustrijska družba) sam od sebe producira nevzdržne razmere.

V tem je Corde podoben svojemu duhovnemu očetu Bellowu: Bellow namreč meni, da je poslanstvo romanopisca tudi v tem, da naj podaja resnico o sodobni družbi. Pisatelj naj bi bil tudi sociolog, do svojih spoznanj naj bi seveda prihajal po drugih poteh in jih seveda tudi na bistveno drugačen način posredoval občinstvu.

Kljub temu pa njegova dela na zunanji niti malo ne učinkujejo kot poljudne razprave. Daleč od tega. Dekanov december je zelo poetično napisan roman. Le za to gre, da so osebe, ki tu nastopajo, misleča bitja. Ves intelektualizem je v izboru junakov in v tem, da pisatelj ne namerava zamolčati njihovih razmišljanj. Ideje, ki jih roman vsebuje, pa nikjer ne štrlijo iz človekovih konkretnih izkušenj. Vzemimo samo pri-

mer, kako se Corde počuti vizavi svojemu nečaku, ko ga ta z grožnjami prepričuje, naj odstopi od tožbe zaradi ubitega študenta. Vse kaže, da je bil nečak tesno povezan z morilcem.

Oglejmo si zdaj vse skupaj še z druge strani. Ali spremljamo junaka v Romunijo samo zato, da lahko skupaj z njim od daleč preiščljujemo o tipičnih ameriških zadevah? Ali gre za to, da se prikaže kontrast med Vzhodom in Zahodom? Ali za to, da obstanemo pred spoznanjem, da je ves svet resno bolan, da je človek v njem ogrožen — bodisi od podzemlja, bodisi od vsemočnejših aparatčikov? Corde, ki je s svojimi neuravnoteženimi članki kršil nepisana pravila svoje institucije, bo na koncu prisiljen podati ostavko. Gre torej samo za to? Toliko bolje za roman in

za avtorja, če nas s tako malenkostno tragedijico zainteresira bolj kot kak drug, ki bi nam opisoval prav velike dogodke. Sicer pa, v ozadju je res slutnja apokalipse, propada, ki nam ga bo mogoče moč odvrti. Vendar, to je neotipljivo, oddaljeno. Ni čisto jasno, kaj je mogoče storiti. Cordeju je mogoče pomembnejše od vsega to, kar mu enkrat proti koncu pove žena astronomka. Namreč, izreče mu nekakšno priznanje za to, ker je ob taščinem umiranju znal najti pravo besedo. Stari gospe je rekel, da jo je imel rad, dasi je vedel, da je do njega (kot do moža svoje edinke) dolgo časa gojila nezaupljivost. Mogoče lahko v tem preprostem človeškem čustvu iščemo »smisel« Cordejevega turobnega popotovanja na Vzhod.

M. H.

ODLOMEK IZ KNJIGE

Toda vratarnica bolnišnice je bila živo razsvetljena. V njej so ženske z dežele, kmetice v rutah in škornjih, čakale na propustnice. Potem se je prikazala tanti Gigi v zamazanem orlonskem kožuhu, s sklonjenim tilnikom in pritrženimi sivimi lasmi, z madežem groze na obrazu in s širokim celom, ki je bil čista belina. Stala je strmeč v tla. Vratar je imel Minno in Cordeja na svojem spisku obiskovalcev in pomolil ji je prepuščeni. Traian ga je zvalil, da je prišel ven. Možak je nosil s sabo predalčnik. Obut je bil v škornje, bela halja mu je segala do kolen, na glavi je imel volneno stražarsko čepico. Njegov pogled je bil čemerjen. Šobi se, preden bo rekel ne, si je mislil Corde. Traian je možaka prijel pod roko in se začel z njim zaupno pogovarjati. Zraven vratarnice je bila zunanja čakalnica, oblikovana kot troležbus in dobro osvetljena. Gigi je stopila tja in sedla.

Ko sta skupaj odhajala po privozu navzgor, je Corde rekel Minni »Ubo-ga Gigi je preplašena. Misliš, da jo bo spravil noter?«

»Kaže, da ve, kako je treba...« Vstopila sta v glavno stavbo. Tik za vrati je bila prostrana veža, uradnik za okencem in nova dolga vrsta. Nato se dve prostorni temni sobi in zatem vrata iz mlečnega stekla — oddelek za intenzivno nego. Corde je prepoznal žensko, ki se je odzvala na njuno trkanje; bila je doktorica Drurova, nocoj dežurna. Okroglolična in s tihim glasom, je s posebno toplino stresla Minnino roko. To sočutje je bilo značilno. Minna in Corde sta znova prestala rutino oblačenje — sterilni halji, kapi, maski, napihnjeni beli vrhnji čevlji, pritrjeni z obliži.

»Mami!« je rekla Minna. Corde ji je počasi sledil in obstal med vrati predelka, toda doktorica mu je pomignila, naj stopi bliže. Valerina desnica se je zganila, kolikor je zmogla. Gib je bil rahel. Z njenega slepega obraza se je dalo razbrati, da ve, kaj se dogaja. Tudi kazalci naprav ob postelji so za hip poskočili. Corde je stal zelo ganjen, vendar negotov, kaj naj naredi, razen da ji da nekako vedeti, da bo varoval Minno. Sklonil se je bliže in zagodel: »Jaz sem, Albert, Valeria.« Pokimala je.

Minna je potegnila navzdol masko iz gaze, da bi jo poljubila. Med-

tem se je približala urna, okrogla zdravnica s pisalnim blokom. Pomagala je Valeriji skleniti prste okoli kemičnega svinčnika in starka je poskusila pisati. Ne obvlada, je pomislil Corde. Ne zmore. Oblikovala je nekaj črk, potem pa končala z veliko, ohlapno spiralo čez celo rumeno stran. Minna in zdravnica sta skušali razbrati besedo. Corde je domneval, da še vedno prosi domov. Toda ženska, kakršna je bila Valeria, si je gotovo pripravila več možnosti — načrt A, načrt B. Pri polni zavesti, pripravljena na vse — to bi bilo značilno zanjo. Mislil si je, da izraza na njenem obrazu ni mogoče razlagati na noben drug način; to mu je potrjeval celo položaj njenih nog in starčevski trebuhi, ki se je dvigal višje kot kdaj prej. Na obeh straneh obraza so se ji na posteljnem perilu lesketali slapovi las. Zavest je bila jasna kot vselej. Ne, še bolj izostrena, kajti ko mu je Minna namignila, naj jo prime za roko (znova je opazil pomodreli, upognjeni členek in modri vozil žil na tistem mestu), mu je takoj stisnila prste. Rekel je: »Prišla sva brž, ko je bilo mogoče.« Potem pa je, kot da ne sme več odlašati z najpomembnejšim sporočilom, dodal s svojim globokim glasom: »Tudi jaz te ljubim, Valeria.«

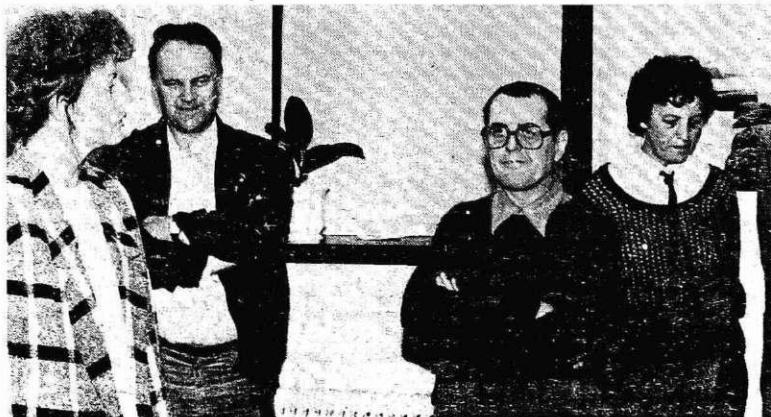
Besede so imele silovit učinek. Eno od kolen je šinilo kvišči, oči, zelo polne pod vekami, so ji zabegale sem ter tja; napela se je, da bi jih na silo odprla. Monitorji so poskočili vsi hkrati; vse številke so se začele vrteti in prevračati. S temi besedami bi jo lahko ubil. Zato, ker mu je verjela, ali pa zato, ker mu ni. Toda morala mu je verjeti; doslej je bilo to res, česar se je boleče zavedal. Zdravnico je hitro bežečih številki osupnila. Pomignila je Cordeju in Minni, naj stopita nazaj. Ne, naj odideta.

Vrnila sta se v sobo za osebje. Snel si je haljo. Bilo je komaj znosno. Luč v zdravniški sobi je bila zelo ostra. Minna je rekla: »Prav je bilo, da si ji povedal.«

Corde je bil manj prepričan. Potem je Minna rekla: »Albert, kaj misliš, v kakšnem stanju je?«

Mislil je, da se duša v Valeriji sprošča, da je pripravljena ločiti se in da zato lahko človeka prepozna takšnega, kakršen je v resnici. Nič ni odgovoril.

RAZSTAVA FOTOGRAFIJ

V petek, 13. maja, je bila v Kosovi graščini otvoritev zanimive fotograf-ske razstave. Udeležili smo se je tudi člani foto krožka osnovne šole Karavanskih kurirjev NOB.

Razstavljali je italijanski fotograf Ennio Vicario iz Milana. Pred leti je bil več kot eno leto v Jemenu in Iranu, in tam posnel mnogo zanimivih motivov. Njegove najboljše fotografije so sedaj prvič razstavljene na Jesenicah.

Razstava je sestavljena iz dveh delov. Prvi del nam prikaže zanimi-

vosti teh dveh dežel, drugi del pa propadanje narave. V spomin se mi je vtisnilo mogočno drevo, ki počasi izgublja življenje. Prišla je jesen in na drevesu je le še nekaj uvelih listov. Toda prav ti listki so zadnji upi življenja, zato jih je avtor pobiral. Zanimivo, kajne?

Na otvoritvi je bil tudi avtor. Seznanil nas je z vsebino fotografij in tehniko izdelave. Za konec smo si ogledali še nekaj filmov in polni lep-pih vtisov odšli domov.

Helena Konobeli

IMENITEN KULTURNI DOGODEK V PLANINI POD GOLICO

Za zelo lep kulturni dogodek so v soboto, 24. maja, v Planini pod Golico poskrbeli Jaka, Domen in Mitja Jeraša ter Primož in Martina Kerštanj z Jesenice, ki so prvič v vaški cerkvi ob pomoči krajevnih turističnih delavcev pripravili celovečerni koncert skladb domačih in tujih skladateljev.

V polno zasedeni cerkvi sta koncert začela Domen Jeraša — trombon in Mitja Jeraša — saksofon, s skladbama Mihaila Ivanoviča Glinke in Domna Jeraša Duet in Misere-re. Za njima je najmlajša koncertantka Martina Kerštanj na klavirju zaigrala tri narodne v priredbi Antona Mihelčiča in Josipa Pavčiča. Slednji je priredil tudi tri narodne, ki jih je na klavirju izvajal Primož Kerštanj. Ta je spremljal tudi solospesve svojega strica Jaka Jeraša, baritonista ljubljanske opere. Jaka Jeraša se nam je v prvem delu predstavil z Volaričevim Rožmarinom in skladbo Stanka Preka V kristalni vazi. Po skladbah J. Prohaska in R. Korsakova Poslednja noč in arije iz opere Sadko, ki ju je izvajal trombonist Domen Jeraša, je prvi del koncerta sklenil s skladbama Franz Schubertha Glasbi in Zdrava Marija.

Drugi del koncerta je po krajšem odmoru začel mladi pianist Primož Kerštanj z Nocturnom Friderica Chopina. Ta del je z arijo Enrika iz opere Gaetana Donizettija Lucija Lammemor ter skladbo Johanna Sebastian Bacha in Charlesa Gounoda Ave Maria dopolnil na trombi Domen Jeraša. Vrhunec pa je bil nedvomno nastop baritonista Jaka Jeraša z arijo očeta iz opere Giuseppeja Verdia Traviata in narodno En starček je živel. Navdušeni in hvaležni poslušalci so vztrajali, in Jaka

Jeraša je dodatno zapel še arijo iz Gounodove opere Faust, Domen Jeraša in Primož Kerštanj pa sta izvedla še skladbo Oglašanje divjega petelina.

Namen tega zapisa ni, da bi posredoval strokovno oceno izvedenih skladb, pač pa poudaril izredno zadovoljstvo poslušalcev nad izvedbo in izbranim programom. Koncert je bil izveden z vso odgovornostjo in disciplino, program pa je prav gotovo zadovoljil interese vseh. Izvajalcem je bilo prav gotovo najlepše priznanje zadovoljstvo vseh poslušalcev, od preprostih domačink do glasbenih »sladokuscev«.

Polna cerkev in topli, spontani aplavzi po vsaki izvedeni skladbi so bili najlepše priznanje za enkratno doživetje in pobudo znanega jeseniškega kulturnega delavca in baritonista ljubljanske opere Jaka Jeraša, da ob pomanjkanju ustreznega prostora v tej slikoviti gorski vasi, z razumevanjem jeseniške župnije, organizira in s svojimi nečaki in nečakinjo izvede kvaliteten glasbeni večer, s tem pa dobro glasbo približa tudi temu gorskemu delu naše občine. To naj bi bila tudi spodbuda domačinom, da se lahko z zagnanostjo in dobro voljo tudi v Planini pod Golico organizirajo kvalitetni glasbeni večeri. Jaku Jerašu gre zato vse priznanje, vsem nastopajočim pa iskrene čestitke.

KVALITETEN PRISPEVEK K PRAZNOVANJU DNEVA MLADOSTI

Letos so že drugo leto v razstavnem salonu DOLIK na Jesenicah na ogled likovna dela učencev vseh sedmih osnovnih šol jeseniške občine. Razstava je prav gotovo kvaliteten prispevek k vsakoletnemu praznovanju dneva mladosti, poleg drugih številnih kulturnih in športnih prireditev, ki pa se žal odvijajo mimo Zveze socialistične mladine, ki bi morala biti vsaj kordiniator vseh prireditev v tem času.

Ob zelo dobri udeležbi so letošnjo razstavo LIKOVNA USTVARJALNOST UČENCEV OSNOVNIH ŠOL odprli v petek, 23. maja, v razstavnem salonu DOLIK. Zelo prijeten glasbeni program so pripravili mladi pianisti Glasbene šole Jesenice, ki jih poučuje glasbena pedagoginja Rajka Pečič. S skladbami domačih in tujih skladateljev so se predstavili: Maruša in Katja Tratnjek, Jana Varl, Miha Jensterle, Sandra Deumic, Maius Rebek in Vanja Debelak iz prvega razreda glasbene šole, Senta Stern iz drugega, Tina Berlot iz tretjega in Irma Pirc iz šestega razreda glasbene šole. Mala revija jeseniške glasbene šole, ki so jo navzoči toplo pozdravili.

Razstavo je s krajšim nagovorom odprla direktorica Vzgajnoizobraževalnega zavoda Jesenice Majda Malenšek. Med drugim je poudarila prizadevanja pedagogov pri spodbujanju ustvarjalnosti med učenci osnovnih šol, bodisi na umetnostnem, tehničnem ali znanstvenem področju. Kajti pedagogi se zavedajo, da morajo mlade ob pomoči celotne družbe, še zlasti staršev in okolja, vzgojiti v dobre ljudi in delavce, ki bodo znali spoštovati in vrednotiti lastno delo in delo drugih ter soustvarjati družbo 21. stoletja. Izrazila je zadovoljstvo nad zares imenitnimi izdelki, ki so

razstavljani, se zahvalila učiteljem likovne vzgoje za njihov trud in čestitala razstavljalcem.

Letošnja razstava prav gotovo dokazuje veliko izenačenost likovnozgodnjih prizadevanj v vseh osnovnih šolah jeseniške občine, izrazno pestrost in domiselno sporočilnost. Tudi v kvalitetnem pogledu vse šole napredujejo. Razstava je resnični dokaz uspešnih likovnih prizadevanj v vseh osnovnih šolah jeseniške občine.

Razstava je na ogled še do srede, 4. junija, in sicer vsak dan, razen sobote popoldan in nedelje, od 9. do 12. ure in od 16. do 19. ure.

Spominska proslava

Pred Finžgarjevo rojstno hišo v Doslovčah bo 2. junija ob 19. uri spominska proslava. Slavnostni govornik bo prof. Jože Sifer, v kulturnem programu pa bo sodelovala igral-ska skupina gledališča Tone Čufar z Jesenice. Vabljeni!

Literarni večer z Žarkom Petanom

Težko je pisati satiro, a še težje jo je podpisati. Vem, da ničesar ne vem, ampak bojim se, da bi tega ne izvedeli še drugi.

Lepša prihodnost je pred vrati. Recite ji, naj pride jutri, danes se ukvarjamo z brezupno sedanostjo.

Meso se ni podražilo, dinar se je pocenil. (Žarko Petan, Izbrani aforizmi, DZS 1981).

Te in še druge aforizme boste lahko slišali v torek, 3. junija, ob 19. uri v Kosovi graščini. Vabljeni!

25 let žirovniškega okteta

Moški oktet žirovniškega DPD Svoboda France Prešeren že 25 let razveseljuje ljubitelje lepo zapete pesmi: poznajo ga doma, v vseh krajih jeseniške občine, s pesmijo je prekrizal Slovenijo, odzval pa se je tudi mnogim vabilom iz bratskih republik in tujine.

Ob jubileju so pevcu pripravili vrsto prilagoditvenih koncertov. Prvi bo v petek, 30. maja, ob 20. uri pred Finžgarjevo rojstno hišo v Doslovčah. Moškemu oktetu se bodo pridružili dolgoletni sodelavci in prijatelji, tamburaši iz Loč pri Baskem jezeru.

Če bo slabo vreme, bo prireditev ob isti uri v dvorani DPD Svoboda na Breznici. Vabljeni!

MALO GORENJCEV V VODSTVENIH TELESIH KULTURNE SKUPNOSTI SLOVENIJE

Podobno kot v drugih vodstvenih telesih družbenopolitičnih organizacij, skupščinskih in upravnih organih tudi v vodstvih republiških samoupravnih interesnih skupnostih po opravljenih volitvah na prvih konstitutivnih sejah ni kaj prida dosti delegatov iz gorenjskih občin.

O tem smo se lahko prepričali tudi na seji obeh zborov skupščine Kulturne skupnosti Slovenije, ki je bila 21. maja v Cankarjevemu domu v Ljubljani. To je bila namreč tudi volilna seja skupščine, na kateri so delegati zbora uporabnikov in zbora iz-

vajalcev, na predlog RK SZDL Slovenije, izvolili nosilce vseh vodilnih funkcij in člane samoupravnih in drugih delovnih teles skupščine Kulturne skupnosti Slovenije. Za 82 kandidatov je bilo predlaganih le pet iz gorenjskih občin, izvoljeni pa so bili le štirje, vsi za člane odborov, in sicer: Janko Rabič iz Kulturne skupnosti Jesenice za člana odbora za splošni ljudski odpor in družbeno samozaščito, kot delegat zbora uporabnikov. Poleg njega so bili izvoljeni kot delegati iz Kulturne skupnosti Kranj: Francka Marchel v odbor za

skladen razvoj kulturnih dejavnosti, Matija Logar v odbor za načrtovanje in normativna vprašanja ter Franc Benedik v odbor za splošni ljudski odpor in družbeno samozaščito (iz zbora izvajalcev).

Za novega predsednika skupščine Kulturne skupnosti Slovenije so delegati obeh zborov izvolili Sergija Pelhana iz Nove Gorice, za podpredsednic skupščine Mirino Župančič iz Kamnika, za predsednika zbora uporabnikov Jožeta Humra iz Ljubljane in za predsednika zbora izvajalcev Aleša Jana iz Ljubljane.

Da je število kandidatov in izvoljenih nosilcev odgovornih dolžnosti na republiški ravni v kulturi pod preprečjem in nesorazmerno v primerjavi z drugimi slovenskimi območji (regijami), je več kot očitno. To pa si vrli Gorenjci lahko pripišemo kar sebi, oz. svoji skrajno pomanjkljivi zagnanosti v predvolilnih pripravah, ko je bil čas za evidentiranje in kandidiranje. Zato se ni čuditi, če so tudi sicer kulturne skupnosti iz gorenjskih občin več kot skromno zastopane v republiških programih oz. v programih sofinanciranja iz sredstev Kulturne skupnosti Slovenije (Bo že držalo tisto: kdor je pri koritu...).

V tolažbo (grenko sicer) si lahko štejejo, da tudi v skupščini SRS in SFRJ in v drugih republiških in zveznih organih, sploh pa ne na vodilnih mestih, Gorenjci ne delamo prevelike gneče.

JR

SMUČARSKO TEKMOVANJE ZA KOFLERJEV MEMORIAL V VRATIH

Člani Postaje GRS Mojstrana so pod severno triglavsko steno v Vratih izvedli 14. tradicionalno smučarsko tekmovanje za Koflerjev memorial. Nastopilo je skoraj sto tekmovalcev desetih postaj GRS iz Slovenije in Avstrije. Organizatorji so se pod vodstvom načelnika postaje GRS Janca Brojana tudi tokrat izkazali, saj je tekmovanje uspelo v splošno zadovoljstvo vseh, k dobremu razpoloženju pa je pripomoglo tudi izredno lepo vreme. Tekmovalcem so poleg pokalov podelili tudi več praktičnih nagrad. Ob tem se vsem tudi zahvaljujejo za pomoč in sode-

lovanje pri izvedbi letošnjega tekmovanja.

REZULTATI

Člani nad 45 let: 1. Mišo Jamnik (Kranj), 2. Stanko Kofler (Mojstrana), 3. Armin Rauter (Beljak).

Od 35 do 45 let: 1. Franci Rabič, 2. Janca Brojan (oba Mojstrana), 3. Stane Sova (Tržič).

Do 35 let: 1. Toni Urbas (Mojstrana), 2. Aleš Rabič (Kranjska gora), 3. Vili Božič (Radovljica).

Ekipno: 1. Mojstrana, 2. Kranjska gora, 3. Beljak.

J. R.

Tekmovanje enot prve pomoči

V športni dvorani Podmežakla so prejšnjo soboto organizirali tekmovanje ekip prve medicinske pomoči civilne zaštite občine Jesenice. 74 ekip iz organizacij združenega dela, krajevnih skupnosti in občinskega združenega odreda civilne zaštite je pokazalo izredno dobro znanje v teoretičnem in praktičnem delu tekmovanja. Najboljše ekipe so bile izenačene, saj so zbrale vse možne točke, o končni razvrstitvi pa je odločala spretnost ekip, ki so v krajšem času opravile praktični del. Zmagala je ekipa Hidroelektrarne Moste (Ernest Obermajer, Maja Kramar in Breda Justin), druga je bila ekipa 17 Železarne Jesenice (Marija Lavtižar, Franc Hočevnar, Alojz Skumavec), tretja pa ekipa 8 Železarne Jesenice (Vito Noč, Milan Šušteršič, Klemen Hribar).

Tekmovanje enot civilne zaštite v nujenju prve pomoči v športni hali Podmežakla (foto I. Kučina)

ZBOR TABORNIKOV NA PRISTAVI

24. maja je potekala tradicionalna akcija vseh jugoslovanskih tabornikov TABORNIKI ZBOR — PO TI TOVI POTI. Njen osnovni namen je preverjanje taborniške mobilnosti, prikaz taborniške dejavnosti, uveljavljanje organizacije v družbi in obelodanitev 25. maja, dneva mladosti.

Taborniki jeseniške občine smo se ob 8. uri zbrali na Javorniku v Trebežu ter peš krenili na Pristavo. Tu smo postavili propagandni tabor ter za najmlajše tabornike in tabornice — murne — organizirali občinski taborniški mnogoboj. Sodelovale so štiri ekipe, ki so tekmoval v naslednjih panogah:

- iskanje zaklada,
- postavljanje šotora iz šotorskega krila,
- merjenje,
- premagovanje ovir.

Sodelovalo je 90 tabornikov in tabornic iz vseh odredov ZTOB, razen odreda Pod Prisojnikom iz Kranjske gore. Za starejše tabornike, tabornice in klubovce je bilo organizirano tekmovanje v lokostrelstvu ter ekipno tekmovanje v igri »med dvema ognjem«.

Zal pa je našo akcijo presenetilo slabo vreme, tako da nismo mogli dokončati programa.

mg

Z občnega zbora društva invalidov Jesenice (foto J. Rabič)

OBSEŽNA DEJAVNOST DRUŠTVA INVALIDOV JESENICE

Člani Društva invalidov Jesenice so na nedavnem občnem zboru ocenjevali delo v preteklem obdobju ter se pogovarjali o prihodnjih nalogah.

Izredno obsežno delo je potekalo predvsem na socialno - zdravstvenem, humanem in športnorekreativnem področju, pestri pa sta bili tudi kulturna in izletniška dejavnost. Kot je v poročilu poudarila predsednica društva Marica Potočnik, so program za preteklo obdobje skoraj v celoti izvedli, zato se je le pri ustanavljanju novih aktivov invalidov v organizacijah združenega dela. Za zdaj delujeta le dva aktiva, in sicer v jeseniški Železarni in Gradisu, TOZD Jesenice. V društvu je 1451 članov. Tudi iz poročil predsednikov posameznih komisij je bilo razvidno, kako obsežne in zahtevne naloge so izpolnjevali v tem obdobju.

Delegati na občnem zboru so tudi letos z grenkobo ugotavljali, da za njihove probleme ni dovolj zanimanja, saj so se občnega zbora udeležili le redki vabljeni predstavniki družbeno - političnih in drugih organizacij.

J.R.

ČE VAS POT ZANESE ...

V Kosovi graščini razstavlja svoje fotografije Ennio Vicario, profesor fotografije na umetniškem inštitutu v Monzi. Galerija je odprta od 10. do 12. ure in od 16. do 18. ure. V soboto popoldan, nedeljo in ponedeljek je zaprta.

Prešernova hiša v Vrbi je odprta od 8. do 16. ure, razen ponedeljka, Finžgarjeva hiša v Doslovčah pa od 8,30 do 16. ure, razen sobote.

Liznjekova domačija v Kranjski gori je odprta v torek, četrtek in soboto od 17. do 19. ure.

OGLEJTE SI V KRANJU!

V Prešernovi hiši v Kranju je odprta razstava WEST — EAST-a ter kolažev in objektov Gordane Kunaver.

V galeriji Mestne hiše so razstavljene grafike akademskega slikarja Draga Hrvackega.

ZDENKA TORKAR-TAHIR

12

Razvoj delavskega naselja v Podmežakli

Ti podatki potrjujejo, da je bilo naselje izrazito delavsko. Kakšna pa so bila ostala naselja v občini Jesenice, gledana v tej luči, vidimo iz tabele na prejšnji strani, ki sem jo sestavila na osnovi podatkov v občinski knjigi Domovinski zaznamek, pisan od leta 1926 do leta 1940. Poleg ostalih osebnih podatkov navaja tudi poklic »družinskih poglavarjev« — lastnikov stanovanj in hiš. Iz tabele je razvidno, da na Savi in v Kurji vasi prevladujejo tovarniški delavci, na Hrušici železničarji ter na samih Jesenicah obrtniki, trgovci, gostilničarji in posestniki.

Kar v več kot tretjini hiš so bila urejena tudi podnajemniška stanovanja, ki so jih takoj po zgraditvi hiš oddajali, da bi si z najemninami olajšali plačilo dolgov. Slabo materialno stanje teh družin pa so izboljšali tudi »koštarji« (samski delavci, ki so bili v 20-ih hišah na hrani in stanovanju, na »koštie«).

Svojsko podobo je naselju ves ta predvojni čas dajalo šest večjih predalčasto grajenih barak z 39-imi stanovanji tovarniških delavcev, v katerih je še v dvajsetih letih živela večina prebivalcev ob tej cesti. Poleg omenjenih barak pa je tovarna za svoje delavstvo postavila še tri višje v Kurji vasi, več barak na levem bregu reke med Savo in Javornikom v Borovljah ter v Senožetih (na Savi) barake za pečne zidarje.

Prve štiri barake je tovarna odkupila leta 1908 od železnice. Tu so bile postavljene leta 1900, dve leta 1905 in leta

1908 za graditelje primorske železnice. V njih je podjetje oddalo stanovanje enaindvajsetim družinam tovarniških delavcev. To so bila tako imenovana »gverkovska« stanovanja. Tri barake so bile visokoprtilične s štirimi stanovanji (kuhinja, soba in shramba) v pritličju in z dvema v podstrešju (soba, kuhinja). Vsaka družina je imela svoj vhod, do podstrešnih stanovanj pa se je prišlo po zunanjih lesenih enoravnih stopnicah ob stranskih stenah. Shrambo je v poznejših letih večina stanovalcev uredila v dodatno sobico.

V najstarejši pritlični baraki pa so bila tri stanovanja (soba, kuhinja in shramba). Starejši prebivalci naselja jo še danes imenujejo »Špital baraka«, ker je bila prvotno postavljena kot ambulanta za železničarske delavce. Strehe so bile lesene dvokapnice in krite z opeko. Leseni so bili tudi stropi in podi. Vsaka stavba je imela svojo greznico.

Vse štiri barake so imele skupno pekarno, betonsko smetiščno jamo in vodnjak. Leta 1920 so si tukajšnji stanovalci postavili petnajst lesenih drvarnic. V vrtovih na dvorišni strani pa so si do leta 1935 uredili že štiri vrtno lope.

Stanovanjski baraki na Cesti 1. maja 1 in 2 leta 1946 (foto Arhiv ZJ)

Prva na začetku današnje ceste 1. maja, levo od Hermanovega mostu, je KID leta 1919 odkupila še dve baraki, v prvi svetovni vojni postavljene hleve, kjer so redili živino za potrebe soške fronte ter v njih uredila stanovanja (kuhinja, shramba in soba) za 18 družin tovarniških delavcev. Streha, stropi in podi so ostali leseni, zunanje in notranje stene pa so ometali. Kurili so le v kuhinjskih železnih štedilnikih. Na dvorišču je bil skupni vodnjak, pralnica in pekarna. Ob koncu barak pa je imela vsaka stranka svojo drvarnico. Ob teh stranskih stenah pa je bilo tudi po eno stranišče »na štrbunk« torej 4 za 18 strank.

V starejših štirih barakah so stanovalci pred 1. svetovno vojno plačevali 48 kron letne najemnine oziroma priznane. V času kraljevine Jugoslavije pa so plačevali vsi najemniki teh tovarniških stanovanj v barakah po 48 dinarjev letne najemnine.

Ob današnji cesti 1. maja, ki je bila v predvojnem času le kolovozna pot, v predvsem stanovanjskem naselju tovarniških barak in hišic v privatni lasti tovarniških delavcev, tedaj ni bilo kakega družabnega središča ali razvite trgovske mreže. Najbolj je bila obiskana gostilna »pri Merkoti« na Stari Savi in gostilna pri Herman prav tako na levem bregu Save. V preučevanem obdobju naselju pa je bila le gostilna »pri Kalan« urejena šele leta 1931, ki je bila bolj obiskana le ob nedeljah, kjer so se družine, fantje in dekleta ter možje ustavili na kozarcu vina ob vrnitvi z izleta na Poljane.

Tudi trgovina z mešanim blagom »pri Balon« v osrednjem delu je bila odprta šele leta 1929, ob njej mesnica »pri Vergles« (od leta 1928) in 1937. leta odprta Oblakova trgovina s sadjem in zelenjavo. Pred tem časom pa so tukajšnji naseljenci kupovali v tovarniški kašti in v društvenih konsumih na Savi, na levem bregu reke.

Velik dogodek so predstavljali semanji dnevi, polni prazničnega razpoloženja. 14. februar »ob sv. Valentinu« in 29. junija »ob sv. Petru« je bil mali sejem, 19. marca na »sv. Jožefa« pa veliki sejem. Takrat so bile na Stari Savi v razmaku več sto metrov od Hermana pa do Merkota razpostavljene stojnice z vsem mogočim blagom. Nakupovalci so prihajali celo iz Gorij, Breznice, Bohinja in Kranjske gore. Med cerkvijo in graščino pa se je ob živi muziki plesalo pozno v noč.

IZLET DIABETIKOV IN DRUŽINSKIH ČLANOV

Društvo za boj proti sladkorni bolezni Jesenice vabi diabetike in njihove družinske člane na izlet na Pristavo v Javorniškem Rovtu, v soboto, 31. maja.

Med sprehodom v okolico Pristave se bomo pomenili o vsem, kar na zanima v zvezi s sladkorno boleznijo, prijeten sprehod pa bo vplival tudi na prijetno počutje.

Vse, ki imajo svoj prevoz, vabimo, da se pripeljejo na Pristavo okrog 10. ure. Ostali pa naj se v Javorniški Rovt pripeljejo z rednim avtobusom, ki ob sobotah odpelje izpred Bolnice Jesenice ob 9.20 in ustavlja na vseh lokalnih avtobusnih postajah.

Hrano prinesite s seboj, nekaj pa jo bomo lahko dobili tudi v planinski koči na Pristavi.

Redni avtobus se vrača ob 13.25 in ob 17.50.

ZAHVALE

Vsem, ki ste dragega moža

FRANCA VEBRA

spremlili na njegovi zadnji poti, mi izrekli sožalje, darovali cvetje in denar v korist Bolnice Jesenice, ter vaščanom Zasipa, Sebenj in sose-
dom Ledinžarjevih iskrena hvala.

Marija Veber in vsi njeni

Ob izgubi naše drage mame, babice in prababice

ANGELE ZUPAN

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem za izrečena sožalja ter darovano cvetje, internemu oddelku bolnice Jesenice ter TOZD Elektrode in TOZD Valjarna žice in profilov.

Zahvaljujemo se pevcem za zapete žalostinke, župniku za opravljen pogrebni obred in vsem, ki ste na kakršenkoli način pomagali in nam v težkih trenutkih stali ob strani.

Žalujoci: sinova Joža in Mirko, hčerki Vera in Julka z družinama ter ostalo sorodstvo.

Ob težki in nenadomestljivi izgubi drage mame, stare mame, babice, sestre in tete

ANGELE ŠPEC

se iskreno zahvaljujemo sorodnikom, prijateljem, sosedom in znancem, ki ste ji darovali cvetje, sočustvovali z nami, nam izrekli sožalje in jo v tako velikem številu pospremlili na njeni zadnji poti.

Posebej se zahvaljujemo dr. Rojčevi za dolgoletno zdravljenje na domu. Zadnje tri mesece pa gre zahvala dr. Ješetu in ostalim dežurnim zdravnikom Zdravstvenega doma Jesenice, ki nikdar niso odklonili pomoč ob katerikoli uri.

V najtežjih trenutkih nam je stala ob strani Irenka Vovk, pomagale pa so tudi Vera Pušlar, Anica Hlebanja in Vida Vehar. Iskrena hvala.

Za podarjeno cvetje se zahvaljujemo kolektivu osnovne šole Prežihov Voranc, za venec in denarno pomoč pa vsem sosedom s Ceste bratov Stražišar, kakor tudi duhovniku za pogrebni obred in pevcem za zapete žalostinke.

Vsem še enkrat iskrena hvala.
Vsi njeni

Ob nenadomestljivi izgubi skrbne žene, najboljša mame in sestre

JUSTINE KOBAL

rojene Frelih

se prisrčno zahvaljujemo dobrim sosedom prijateljem, sorodnikom in vsem, ki so našo mamo med boleznijo obiskovali in jo tolažili. Vsem, ki ste nam v najtežjih dneh vsestransko pomagali, izrekli sožalje in pokojni poklonili toliko lepega cvetja, iskrena hvala. Hvala tudi zdravnikom in osebju kirurškega oddelka Bolnice Jesenice, posebno dr. Azmanu, ki so se trudili, da bi ji olajšali trpljenje. Hvala tudi pevcem Društva upokojencev Javornik-Koroška Bela za lepo petje.

Vsem, ki ste z nami v tišem spoštovanju spremljali našo nepozabno pokojnico na zadnji poti, iz srca hvala.
Vsi njeni

Ob nenadni izgubi naše skrbne in dobre žene, mame, stare mame in babice

ZOFI KUNŠIČ

roj. Jezerc

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem, sodelavcem in znancem za ustna in pisna sožalja. Zahvaljujemo se tudi medicinskemu osebju in zdravnikom internega oddelka Bolnice Jesenice, ki so ji nudili vso pomoč.

Zahvaljujemo se tudi vsem, ki so prispevke namesto cvetja na njen grob namenili Bolnici Jesenice.

Hvala vsem, ki ste ji pomagali in jo spoštovali.
Vsi njeni

Ob boleči izgubi našega dobrega moža, atija, dedka, tasta, brata in strica

FRANCA BURNIKA, starejšega

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so se od njega poslovili, nam pomagali in nam izrekli sožalje, darovali cvetje in z nami sočustvovali.

Posebno se zahvaljujemo dr. Mencingerju in osebju polintenzivne nege internega oddelka Bolnice Jesenice za zdravljenje in nego.

Vsem in vsakemu posebej še enkrat hvala.
Vsi njegovi

Sodelavcem TOZD Strojne delavnice se najlepše zahvaljujem za obisk na domu in denarno darilo. Celotnemu kolektivu želim še mnogo delovnih uspehov.
upokojenec Jože Langus

Društvu upokojencev Javornik-Koroška Bela, se iskreno zahvaljujem za čestitko ob mojem dvojnem praznovanju. Upravnemu odboru želim mnogo zdravja in uspehov pri nadaljnjem delu.
Zofka Pikon

Članom društva upokojencev Javornik-Koroška Bela se najlepše zahvaljujem za čestitko ob rojstnem dnevu.
Adolf Mulej

Osnovni organizaciji sindikata TOZD Strojne delavnice se najlepše zahvaljujem za pozornost. Vsem želim veliko delovnih uspehov.
Milan Zemljčič

Društvu upokojencev Javornik-Koroška Bela se iskreno zahvaljujem za čestitko ob rojstnem dnevu. Želim jim še veliko uspeha pri delu.
Franciška Mohar

Društvu upokojencev Javornik-Koroška Bela se iskreno zahvaljujem za čestitke ob mojem rojstnem dnevu. Želim jim še mnogo uspehov pri delu.
Hemi Kokelj

DEŽURNI TRGOVINI

V soboto, 31. maja, bosta na Jesenicah od 7. do 19. ure odprti trgovini:

SPECERIJA Bled, Titova 22, in

ROŽCA, samopostrežna trgovina Javornik, O. Novaka 8.

DEŽURNA LEKARNA

V mesecu maju je za občini Jesenice in Radovljica dežurna lekarna na Jesenicah.

RAZSTAVNI SALON DOLIK JESENICE

V razstavnem salonu DOLIK na Jesenicah je od 24. maja do 4. junija na ogled razstava LIKOVNA USTVARJALNOST UČENCEV OSNOVNIH ŠOL JESENISKE OBČINE.

Salon je odprt vsak dan, razen ob nedeljah in sobotah popoldan, od 9. do 12. ure in od 16. do 19. ure.

Glasbena šola Jesenice objavlja

Predvpis

za nove učence, ki bo v sredo, 11. junija, od 8. do 10. ure in od 15. do 18. ure. Učence naj pri predvpisu spremljajo starši.

Zaključni koncert

Glasbena šola Jesenice vabi na zaključni koncert, ki bo v petek, 6. junija, ob 19.30 v gledališču Tone Čufar.
Vabljeni!

OBVESTILO ŠAHISTOM

Šahovsko društvo Jesenice obvešča svoje člane, da bo hitropotezno tekmovanje za maj 5. junija ob 17. uri.

Vabljeni!
Odbor ŠD Jesenice

Kaj bomo gledali v kinu

KINO ŽELEZAR

30. maja, slov. mlad. film POLETJE V ŠKOLJKI ob 17. in 19. uri, ob 21. uri premiera amer. barv. thriller filma OSTERMANOV VIKEND.

31. maja, slov. mlad. film POLETJE V ŠKOLJKI ob 17. uri, ob 19. uri POLJE SMRTI, ob 21. premiera amer. plesnega filma NAJSTNICE.

1. junija, slov. mlad. film POLETJE V ŠKOLJKI ob 10., 15. in 17. uri. Ob 19. uri amer. ples. film NAJSTNICE.

2. junija, amer. ples. film NAJSTNICE ob 17. in 19. uri.

3. junija, amer. ples. film NAJSTNICE ob 17. in 19. uri.

4. junija, nem. komedija NORA PETDESETA LETA ob 17. in 19. uri.

5. junija, amer. fant. film MOŽ Z ZVEZDE ob 17. in 19. uri.

1. junija, franc. pust. zgod. spektakel BOJ ZA OGENJ ob 16. uri, ob 18. in 20. uri amer. barv. pust. film SAHARA.

2. junija, ital. zgod. spektakel NEPREMAGLJIVI GLADIATOR ob 18. in 20. uri.

3. junija, amer. glasb. film FOOT-LOOSE ob 18. in 20. uri.

4. junija, ZAPRTO!

5. junija, nem. barv. komedija NORA PETDESETA LETA ob 18. in 20. uri.

DOVJE

1. junija, angl. vojni film POLJA SMRTI ob 20. uri.

KINO KRANJSKA GORA

30. maja, franc. pustolovski film GWENDOLINE AVANTURE ob 18. uri.

31. maja, amer. komedija DOVOLJENJE ZA VIKEND ob 20. uri.

3. junija, amer. thriller film OSTERMANOV VIKEND ob 20. uri.

HK Jesenice prireja

Veliko javno tombolo

ki bo 15. junija ob 14.30 v Športnem parku Podmežakla ob vsakem vremenu.

GLAVNI DOBITKI:

1. avto škoda
2. avto Jugo 45 A
3. avto FIAT 126
4. motorno kolo JAWA 250 m³
5. barvni televizor
6. spalnica
7. cevi za centralno kurjavo za enostanovanjsko hišo
8. tri tone betonskega železa
9. hladilna skrinja
10. tri tone cementa
11. traktorski gumi
12. tri tone premoga
13. tri tone premoga
14. smuči ELAN GS
15. štiri avtomobilske gume

in še deset vrednostnih tombol, stopetdeset »trojk«, sto »čtvrtok« in petdeset »petork«.

Predprodaja tombolskih kart je v vseh kioskih Tobaka.

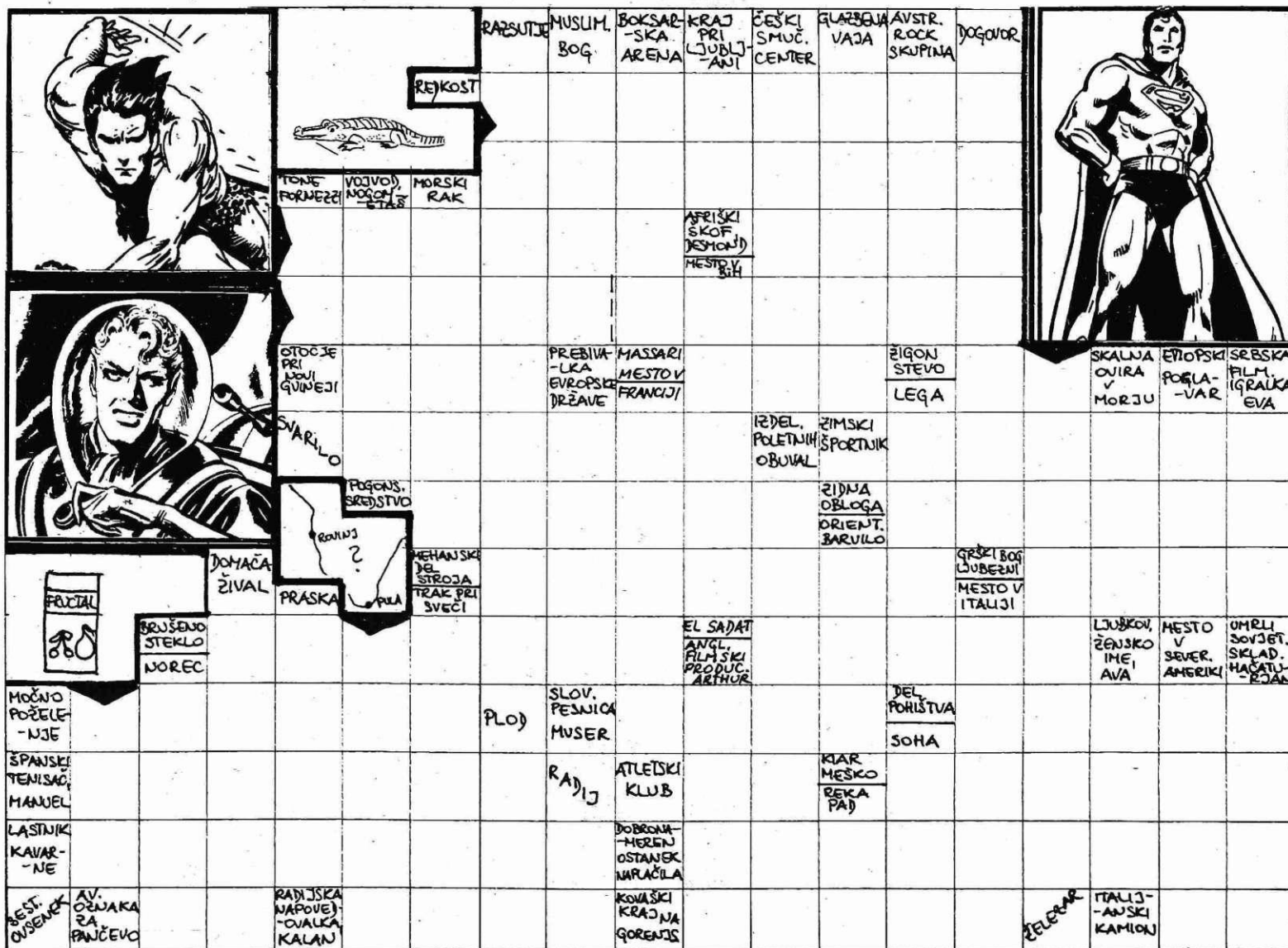
Vabljeni!

Letovanje v Izoli

Vse interesente za letovanje v Izoli obveščamo, da je prostih še nekaj mest v avgustu, in sicer od 24. do 31. avgusta, to je po sedem dni. Nekaj mest bo prostih tudi v septembru (zaradi odpovedi), od oktobra do konca leta pa je prostora še dovolj.

Cene v juliju in avgustu so 5.200 dinarjev, z regresom 4.550 dinarjev, v septembru pa 4.300, z regresom pa 3.650 dinarjev. V juliju in avgustu bazen ne bo odprt.

Cene v oktobru, novembru in decembru še niso znane. Interesenti za letovanje naj se prijavijo v svojih društvih ali pa pri Stanetu Torkarju na Finžgarjevi cesti 6, telefonska številka 83-857.
Stane Torkar

AMERIŠKI PROFESIONALNI KOŠARKARJI NA BLEDU

V torek, 3. junija, bo ob 20. uri v Športni dvorani na Bledu košarkarska tekma

JUGOSLAVIJA : NBA (ZDA)

V ekipi NBA nastopajo ameriški profesionalni košarkarji. Predtekma bo ob 18. uri.

Vstopnice lahko v predprodaji kupite na Kompasju Jesenice, TD Radovljica in v Športni dvorani na Bledu, 30. in 31. maja, ter 2. in 3. junija ob 17. do 19. ure.

REMONTNE DELAVNICE PRVAK ŽELEZARNE V KOŠARKI

V sredo, 21. maja, se je v dvorani ŽIC s finalnim turnirjem štirih najboljših ekip končalo košarkarsko prvenstvo Železarne za leto 1986. Prvenstva se je udeležilo 15 ekip: Vzdrževanje, Žičarna, Jeklovlek, Plavž, Energetika, Remontne delavnice, Valjarna bluming - štekel, KSI, ETN, Livarna, HV Jesenice, Strojne delavnice, Jeklarne, Elektrode in HV Bela.

Iz štirih predtekmovalnih skupin se je osem ekip uvrstilo v polfinale. Iz dveh polfinalnih skupin pa so se štiri najboljšje ekipe uvrstile na finalni turnir, ki je tudi odločil o prvem mestu. V finalno skupino so se uvrstile ekipe Strojnih delavnic, HV Bela, KSI in Remontnih delavnic. V predtekmovalju in polfinalu je bila najboljša ekipa Remontnih delavnic, ki je tako veljala za velikega favorita. Že po prvi tekmi s Strojnimi delavnicami je bilo videti, da bo le težko kdo premagal Remontne delavnice; rezultat je bil kar 30:7. V drugi tekmi je HV Bela s 24:16 premagala ekipo KSI, v tretji tekmi pa ekipa Strojnih delavnic HV Belo z 12:10. Odlo-

čale so zadnje tri tekme. Najprej so Remontne delavnice premagale KSI kar z 32:13, v peti tekmi pa ekipo KSI Strojne delavnice s 26:18 in si zagotovila tretje mesto. V zadnji tekmi so Remontne delavnice šele po podaljškju premagale HV Belo z rezultatom 23:21 (19:19 v rednem delu), in tako brez poraza osvojile naslov prvaka Železarne za leto 1986.

Za ekipo Remontnih delavnic so igrali Smid, Grile, Rebolj F., Ličef, Možnar, Radovanovič, Blaz, Mišič, Rebolj in Grumec. Drugo mesto je osvojila ekipa HV Bela, pred ekipo KSI in Strojnih delavnic. Nadaljnji vrstni red pa je: 5. - 8. ETN in Plavž, 7. - 8. Vzdrževanje in Elektrode, 9. - 12. HV Jesenice, Žičarna, Bluming - štekel in Jeklarne, 13. - 15. Jeklovlek, Energetika in Livarna.

Tekmovanje, ki je potekalo ves mesec in na katerem je bilo odigranih 39 tekem, je vzorno izvedel rekreacijski košarkarski klub Železar.

TK

ŽELEZAR ZNOVA ZMAGAL

V tretjem kolu gorenjske košarkarske rekreacijske lige (skupina sever) je v derbiju ekipa Železarja že tretjič zmagala. Tokrat je bil nasprotnik lanskeoletni finalist in zadnja leta daleč najboljša rekreativna ekipa na Gorenjskem, ekipa Elana iz Begunj.

Ta svetovnoznana športna tovarna ima veliko posluha za svoje delavce, ki se rekreativno pa tudi tekmovalno ukvarjajo s športom. Tako je tudi svojo košarkarsko ekipo opremlila, saj se zaveda, da je to lahko tudi velika reklama za tovarno. Ekipa Železarja je precej skromnejša, predvsem v opremlitvi, ki ni v čast tako velikemu kolektivu, kot je Železar. Kljub temu pa je bilo že po prvem polčasu jasno, da »železarji« po košarkarskem znanju nič ne zaostajajo za »elanovci«. Kljub temu, da je bil rezultat v prvem polčasu izenačen (33:33), je drugi polčas tehnično vse bolj nagibal v prid železarjem. Zadnje izenačenje je Elan dosegel v 7. minuti drugega polčasa, od takrat naprej pa so domačini povedli in večali vodstvo. Zanimivo je, da je Elan dosegel zadnji koš v 16. minuti, medtem ko so železarji v teh minutah dosegli kar deset košev. Končni rezultat je bil 73:52 za Železarja, ki je ta-

ko s 6 točkami tudi prevzel vodstvo v tekmovalju. Morda bodo letošnji uspehi le naleteli na plodna tla v Železarni, da bo ekipa enotno in lično opremljena.

Najboljši pri Železarni so bili tokrat Domevšek (16 košev), Smid (14) in Berginc (11), pomemben delež k zmagi pa so prispevali še Pirih (10), Rizvanović (9), Varl (7), Kolman (6) in Bizalj.

V četrtem kolu gostuje Železar v Radovljici pri ekipi Asparagusa. Tekma bo v petek, 30. maja, ob 18. uri na igrišču pri TVD Partizan v Radovljici.

MOJSTRANA ZMAGALA V RADOVLJICI

Ekipa Mojstrane, ki prav tako nastopa v gorenjski košarkarski ligi (skupina sever), pa je v 3. kolu dosegla prvo zmago v Radovljici proti ekipi Asparagusa. V prvih dveh kolu so Mojstrančani nesrečno izgubili z Elanom in Verigo, tokrat pa so Radovljčane premagali z rezultatom 65:61.

V četrtem kolu gosti ekipa Mojstrane ekipa Plamenja iz Kroke. Tekma bo v četrtek, 29. maja, ob 18.30 na igrišču pri osnovni šoli v Mojstrani.

TK

RAZPORED PRVENSTVA ŽELEZARNE V ODBOJKI telovadnica ŽIC

I. skupina — torek, 27. maja, ob 20. uri:

1. ETN, 2. Livarna, 3. Jeklovlek, 4. Hladna valjarna Jesenice, 5. Hladna valjarna Bela.

II. skupina — sredo, 28. maja, ob 17.30:

1. Remontne delavnice, 2. Vratni podboji, 3. Elektrode, 4. Energetika, 5. Strojne delavnice.

III. skupina — četrtek, 29. maja, ob 20. uri:

1. KSI, 2. Transport, 3. Komercialna-finance, 4. Žičarna.

IV. skupina — petek, 30. maja, ob 20. uri:

1. Vzdrževanje, 2. Plavž, 3. Jeklarne, 4. Valjarna bluming štekel.

Prvo polfinale bo v torek, 3. junija, ob 20. uri:

Prvi iz I. in III. skupine in drugi iz II. in IV. skupine.

Drugo polfinale bo v sredo, 4. junija, ob 17.30:

Prvi iz II. in IV. skupine in drugi iz I. in III. skupine.

Iz vsake polfinalne skupine igrata po dve TOZD oz. DS v finalu, ki bo v sredo, 11. junija, ob 17.30.

Zenske ekipe igrajo v torek, 10. junija, ob 20. uri:

ETN, Komercialna-finance, KSI.

Po sklepu komisije za športno rekreacijo (22. maja 1986), je bila izbrana komisija za pritožbe za leto 1986, in sicer:

- vodja tekmovalja (Marjan Mahnič),
- Lilijana Markež,
- Marjan Trontelj.

RAZPIS PRVENSTVA ŽELEZARNE JESENICE V MALEM NOGOMETU

Organizator prvenstva je komisija za športno rekreacijo, izvajalec pa NK Jesenice. Vodja tekmovalja je Stane Sedlar.

Tekmovanje se bo začelo v ponedeljek, 9. junija, ob 15.30 v športnem parku v Podmežakli.

Ekipa šteje 7+3 tekmovalce. Rezervni tekmovalci se lahko menjajo poljubno s predhodno prijavo pri sodniku. Čas igranja je 2-krat 15 minut. Igra in sodi se po pravilih NZJ z dodatkom Pravilnika o DŠRI ŽJ. (Nedovoljenega položaja igralca ni, četudi se ta nahaja v vratarjevem prostoru. Izključen igralec se v istem dvoboju ne more vrniti v igro, lahko pa po preteku časovne kazni v igro vstopi rezervni igralec. Igralec, ki bo izključen trikrat, je avtomatično izključen do konca kola).

V primeru izgredov, ki jih bodo povzročili igralci ali gledalci, lahko sodnik po svoji presoji prekine tekmo. Take primere razsoja in o njih odloča komisija, ki je bila izvoljena na seji komisije za športno rekreacijo (za leto 1986). Ista komisija tudi rešuje pritožbe, ki jih morajo kapetani ekip zapisati v zapisnik takoj po končani tekmi.

Prijava igralcev velja le za eno tekmo, v naslednji tekmi lahko kapetan ali referent v celoti zamenja moštvo. Sistem tekmovalja bo objavljen po prejetih prijavah skupaj z razporedom tekmovalja.

Prijave pošljite na sindikat ŽJ do četrta, 29. maja, do 13. ure, ko bo v sejni sobi (stari IBM) zbiranje.

Aktivni igralci nimajo pravice nastopa; ekipa, ki bo nastopala s takim igralcem, bo diskvalificirana. Igralci lahko igrajo le v copatih brez trdih čepov in morajo biti v športnih oblačilih.

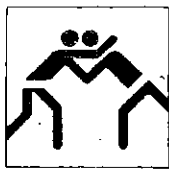
JUDO

USPEŠNI NASTOPI JESENICANOV

Tekmovalci judo sekcije TVD Partizan Jesenice so v zadnjih štirinajstih dneh nastopili na štirih pomembnih tekmovaljih in dosegli nekaj lepih uspehov.

V Slovenj Gradcu je bilo republiško prvenstvo, na katerem so nastopili Florjan Vidic in Robert Stražisar v kategoriji do 71 kg in David Dvorsak v kategoriji do 86 kg. Prva dva sta si z dvema zmagama in porazom v borbi za vstop v polfinale razdelila peto do šesto mesto. Uspešnejši je bil Dvorsak, ki je po treh zmagah klonil šele v finalu. S tem je osvojil odlično drugo mesto in si priboril nastop na državnem prvenstvu, ki bo 30. maja v Skopju.

V Mariboru so na republiškem prvenstvu nastopile mladinke. Jeseniške barve sta zastopali Tanja Makuc v kategoriji do 52 kg in Suzana Razboršek v kategoriji do 56 kg. Obe judoistki sta še pionirki in je bilo to njuno prvo republiško prvenstvo. Trenirata šele tri mesece. Razborškova je osvojila peto mesto z dvema zmagama in porazom v četrtfinalu. Uspešnejša je bila Makucova, ki je osvojila odlično tretje mesto s tremi zmagami in porazom v polfinalu.

V Spilimbergu (Italija) je na mednarodnem turnirju za članice nastopila v kategoriji do 61 kg Irena Wolf. Med več kot dvesto članicami iz Avstrije, ZRN, Švice, Francije, Nizozemske in Italije je bila Wolfova edina jugoslovanska predstavnica. Turnir, ki je za evropskim prvenstvom najmočnejše tekmovalje na stari celini, je bil za Jeseničanko ognjeni krst v tako močni konkurenci. Med enainvajsetimi judoistkami je Wolfova trikrat zmagala in izgubila šele v četrtfinalu in si tako razdelila peto do osmo mesto, kar je prav tako lep uspeh v izredno močni konkurenci.

V telovadnici TVD Partizan Šiška v Ljubljani je bilo že sedemindvajseto tekmovalje judoistov v spomin na narodnega heroja Zvonka Runka. Med več kot stodvajsetimi pionirji iz šestnajstih klubov Slovenije in Hrvaške je bilo tudi trinaest pionirjev judo sekcije TVD Partizan Jesenice. V kategoriji do 35 kg je Slobodan Matarugić osvojil drugo mesto, kar je uspelo tudi Ivanu Hermanu v kategoriji do 46 kg. Tretje mesto si je v kategoriji do 42 kg priboril Emir Begić.

Nastopili so še: Luka Strajnar, Grega Hudrič, Zoran Vučkovski, Gaber Grčar, Marjan Zupan, Robi Makuc, Elvis Džafič, Grega Japelj, Andrej Sitar in Edvin Karahodžić, tokrat z manj uspeha, za kar pa imajo najmlajši tekmovalci še dovolj časa in tudi priložnosti ne bo zmanjkalo.

— tok

INVALIDI TEKMOVALI V KEGLJANJU NA ASFALTU

Člani Društva invalidov Jesenice so po koledarju komisije za šport pri Zvezi društev invalidov Slovenije organizirali področno tekmovalje v kegljanju na asfaltu. Sodelovali so tekmovalci treh gorenjskih društev: Jesenice, Škofja Loka in Radovljica.

REZULTATI

Zenske: 1. Anica Čerin (Jesenice) 377 kegljev, 2. Marija Faganek 340, 3. Romana Gatej (obe Radovljica) 338 kegljev. Moški: 1. Lovro Fister (Radovljica) 403, 2. Milan Hrast (Jesenice) 402, 3. Jože Prestor (Škofja Loka) 400 kegljev.

J. R.

PRVOMAJSKI PLEZALNI TABOR V PAKLENICI

Vsako leto se med prvomajskimi prazniki zbere v kanjonu Velike Paklenice množica jugoslovanskih, v zadnjem času pa tudi vse več tujih alpinistov in plezalcev. Kanjon je oddaljen kakih 5 km od Starigrada (30 km od Zadra) in je s svojimi do 350 m visokimi navpičnimi stenami iz kompaktne apnenca idealen kraj za plezanje v času, ko pri nas v gorah vladajo še zimske razmere. Smeri je dovolj za vse in za vsak okus, od lahkih do izredno težkih tehničnih (ocena A4) in prosto preplezljivih (ocena VIII).

Nekdanja evropska lestevica za ocenjevanje prostih vzponov, ki je imela najvišjo oceno VI, je že nekaj let odprta navzgor. Tako so danes najtežji prosti vzponi ocenjeni z X. Pri prostem plezanju naj bi tehnični pripomočki služili samo za varovanje plezalca, ne pa za napredovanje. Kako izgleda plezanje IX. stopnje, so lahko videli vsi, ki so si na televiziji ogledali prenos vzpona po smeri Goba v Ospu. Premagovanje smeri z oceno VII in več zahteva vsak dan večurni trening, najtežje smeri pa zmorejmo samo specialisti, ki so se usmerili samo v prosto plezanje.

Letošnjega tabora se je udeležilo 8 članov AO Jesenice: B. Ravnik, M. Ravhekar, G. Prezelj, M. Prezelj, K. Zupančič, K. Medja, E. Morić, R. Kolbl. Preplezali so skupno 33 smeri, od tega dve z oceno VI, II, štiri z oceno VII, trinajst z oceno VI, sedem z oceno V in sedem z nižjimi ocenami.

Lani sta B. Ravnik in M. Ravhekar prvi preplezala smeri, ocenjene s VII. težavnostno stopnjo (ena med njimi je njuna prvenstvena), letos pa sta v Paklenici uspela tudi v smereh, ocenjenih z VIII. Uspeh je toliko večji, ker sta oba alpinista, ne pa specializirana prosta plezalca. Opravila sta tudi prvo ponovitev smeri Rumeni strah (VI+A4), ki je verjetno med težjimi tehničnimi smermi pri nas. Precej zelo težkih smeri z oceno VI so preplezali tudi drugi člani odseka, zato lahko rečemo, da je bil letošnji tabor zelo uspešen.

Če pogledamo uspehe zadnjih let (težke proste, tehnične, zimske in solo ponovitve, dosežki, ki nekaj pomenijo tudi v slovenskem alpinističnem prostoru), potem lahko rečemo, da na Jesenici zopet obstaja generacija odličnih mladih alpinistov, ki lahko jeseniški AO dvignejo nazaj med pomembne slovenske odseke, kamor bi po zgodovinskem in geografskem položaju tudi sodil. Manjkajo samo še enakovredni dosežki v tujih gorah in stenah, kar pa je z ozirom na mladost alpinistov razumljivo. Zato bo potrebno v prihodnosti omogočiti dobrim in perspektivnim članom odseka obiski evropskih in izvenevropskih gorstev.

Jeseniški alpinisti so letos v Paklenici preplezali naslednje smeri:

BENJAMIN RAVNIK: Življenje, - VI, A1-A2, (2P), 200 m; Funkcija, VIII, VI-VII (4PP), 350 m; Albatros, VII+/VI, (PP), 350 m; Klin, VII, A0/VI, 350 m; Rumeni strah, VI+A4, (4P), 200 (350) m.

MATJAZ RAVHEKAR: Utopija 85, VIII+, 120 m; Življenje, - VI, A1-A2, (2P), 200 m; Albatros, VII+/VI-VII, (PP), 350 m; Klin, VII, A0/VI, 350 m; Rumeni strah, VI+A4, (1P), 200 (350) m.

MATJAZ PREZELJ: Saleška, IV/V, 120 m; Union, V-VI, A0, 120 m; Celjski steber, IV-V, 100 m; Forma viva, VI, A0, 200 m; Velebitaška, VI, A0, 350 m.

GREGA PREZELJ: Mesoraška, V+/IV-V, 350 m; Velebitaška, VI, A0, 350 m.

KLEMEN ZUPANČIČ: Saleška, IV/V, 120 m; Akademika, IV+, 150 m; Celjski steber, IV-V, 1200; Forma viva, VI, A0, 200 m; Velebitaška, VI, A0, 350 m.

KLEMEN MEDJA: Mosoraška, V+/IV-V, 350 m; Kaminska, III, 150 m; S. Greben (z var.), IV/III, 200 m.

EVGEN MORIČ: Mosoraška, V+/IV-V, 350 m; Karabore - VI/V+, 150 m; S. Greben (z var.), IV/III, 200 m.

RAF KOLBL: Centralni kamini, - IV, 200 m; Union, VI, A0, 120 m; Celjski steber, V/IV, 100 m; Kaminska, III, 150 m; Velebitaška, VI, A0, 350 m.

kr

RAZPIS 8. TEKMOVANJA ZA SLAVKOV MEMORIAL

Planinsko društvo Gozd Martuljek vabi vse planince jeseniške občine na meddržavno tekmovalje v veleslalomu.

Tekma v spomin mladega in obetavnega Slavka Mertlja bo na plazu pod Špinkom v nedeljo, 8. junija, ob 10.30. V primeru zelo slabega vremena bo tekmovalje preloženo za teden dni.

Ostali razpisni pogoji:

Prijave bomo sprejemali v bivalju uro pred začetkom. Tekmovalci imajo pravico nastopa v zahtevnejši kategoriji. Tekmuje se na lastno odgovornost.

Starostne kategorije za moške in ženske:

— pionirji do 14 let (skrajšana proga),

— mladinci od 14 do 21 let,

— mlajši člani od 21 do 35 let,

— starejši člani nad 35 let (brez članice).

Za ekipno uvrstitev se bo upošteval čas najboljšega mladince, mlajšega člana, starejšega člana ter mladinke ali članice.

Prve tri ekipe bodo prejele pokale, prvovrščena pa še prehodni pokal, ki po treh zaporednih osvojitvah ali petih s presledki preide v trajno last.

Posamezniki do tretjega mesta bodo prejeli medalje.

Razglasitev rezultatov in podelitev priznanj bo uro po končanem tekmovalju pri bivalju.

Tekmovalni odbor planinskega društva Gozd Martuljek

NAMIZNI TENIS

EKIPA UČENK OŠ PREŽIHOV VORANC PRVAK SLOVENIJE

V Kobaridu je bilo letošnje republiško finale šolskih športnih društev v namiznem tenisu. Nastopili so najboljši učenci in učenke, ki so si pravico nastopa priborili na regijskih prvenstvih. Zastopanih je bilo kar 33 osnovnih šol iz vse Slovenije. Na sporedu je bilo tekmovalje ekip, posameznikov in dvojic za učence in učenke.

Presenečenje je pripravila ekipa učenk OŠ Prežihov Voranc z Jesenice, ki je ne pričakovano osvojila prvo mesto. Ekipa v postavi Barbara Markež in Mojca Smolej je zaigrala zelo dobro. V finalni igri je premagala favorizirano ekipo in prvega nosilca ekip OŠ Ivan Rob iz Šempetra, v kateri nastopata dve znani mladinki Kurtovičeva in Lasičeva. Pomemben je tudi uspeh jeseniške ekipe OŠ Tone Čufar v postavi Vanja Klemenc in Sabina Koselj, ki je osvojila 3. do 4. mesto. Ekipa učenecv OŠ Prežihov Voranc je pristala na 5. do 8. mestu. Bolj pa so bili uspešni učenci v igrah posameznikov. Robert Ferbežar je osvojil 3. do 4. mesto, izgubil je le s prvotom Ungerjem iz Murske Sobote. Zmago Pem in Matej Križnar sta se uvrstila na 9. do 16. mesto, enako učenki Markeževa in Klemenceva.

Bolj uspešne so bile tudi jeseniške dvojice. Dvojici učenecv Ferbežar — Pem in učenki Markež — Smolej sta osvojili 3. do 4. mesto, dvojica P. in G. Rožič 5. do 8. mesto ter K. Markež — Križnar 9. do 16. mesto.

Jeseniški igralci namiznega tenisa so nastopili tudi na mednarodnem turnirju članov v Št. Jakobu na Koroškem. Ferbežar je osvojil 4. mesto, Babič, Šmitran in

Pem pa 5. do 8. mesto v igrah posameznikov, medtem ko je dvojica Babič — Ferbežar osvojila 3. mesto, dvojica Pem — Šmitran pa četrto.

(S)

POPRAVEK K ČLANKU »USPEH JESENICANOV NA PRVENSTVU SRS V MNOŽIČNI GIMNASTIKI«

Iz članka lahko razberemo, da sta pionirja Rok Šporn in Miha Smid, ki sta bila na tekmovalju drugi oziroma šesti, člana TVD Partizan Jesenice, kar pa je napačno, saj sta oba člana TVD Javornik-Koroška Bela. Glede na to pripominjamo k zadnjemu stavku, da je neumestno, ker so rezultati Šporna, Smida in tudi Hvala — pionirjev društva Javornik (saj je bila vrsta sestavljen iz obeh društev) prav tako ali še več pripomogli k uspehu cele vrste (za uspeh vrste so šteli rezultate petih najboljših in vsakem ohranilo), ki je skupaj zasedla tretje mesto.

TVD Javornik-Koroška Bela

PRIPIS UREDNIŠTVA: V razgovoru z avtorjem članka »Uspeh Jeseničanov na prvenstvu SRS v množični gimnastiki« smo izvedeli, da je bilo že pred tekmovaljem dogovorjeno, tako kot lani, da tudi člani TVD Partizan Javornik-Koroška Bela nastopijo za TVD Partizan Jesenice, kakor je bilo zapisano tudi v uradnem zapisniku s tekmovalja.

STRELSKO TEKMOVANJE V POČASTITEV DNEVA MLADOSTI

Člani Strelske družine Triglav Dovje-Mojstrana so v počastitev dneva mladosti na avtonatskem strelišču, ki so ga zgradili lani, izvedli družinsko tekmovalje v streljanju z zračno puško.

REZULTATI

Člani: 1. Andrej Kramar (89 krogov), 2. Bojan Brun (87), 3. Janez Troha (83).

J. R.

Mladinci: 1. Blaž Knific (90), 2. Aljoša Dereani (78), 3. Robi Kuhar (72).

Pionirji: 1. Uroš Kemperle (79), 2. Grega Stojanović (74), 3. Gasper Eržen (72).

J. R.

nih

nos

D

je n

dalj

nja.

S

ure:

prav

izbo

srec

bil:

lavs

7. se

P

vren

nja

met

3. U

dati

1

pre

F

pre

pre

DS

S

jen

del

nje

7

je

del

pa

pra

zac

tev

1

bol

v s

na

riji

op:

po

de

vre

ter

ga

pr

st

De

za